

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

การสังเคราะห์ไบโอดีเซลจากน้ำมันปาล์ม โดยใช้ตัวทำละลายร่วมและตัวเร่งปฏิกิริยาแมกนีเซียมออกไซด์ที่ปรับปรุงด้วยไฮดรอกไซด์ของโลหะแอลคาไลน์

SYNTHESIS BIODIESEL FROM PALM OIL USING CO-SOLVENT
AND MAGNESIUM OXIDE MODIFIED WITH HYDROXIDE
OF ALKALINE METAL

T117154

นางสาวกรทิพย์ บุญศิริเกสัช
นางสาวธัญญฐา เตโชสง
นายภัทรพงศ์ พงษ์เพียรไพโรจน์

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน..... 117154
วันเดือนปี..... 19 ก.ค. 2554

๒๐๓๑๖๒๐
b.....
i.....

โครงการพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาเคมีอุตสาหกรรม-เครื่องมือวิเคราะห์

คณะวิทยาศาสตร์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ปีการศึกษา 2553

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**SYNTHESIS BIODIESEL FROM PALM OIL USING CO-SOLVENT
AND MAGNESIUM OXIDE MODIFIED WITH HYDROXIDE OF
ALKALINE METAL**

**Miss Kornthip Boonsiribhesash
Miss Thanattha Lathaisong
Mr. Pattharapong Pongpienpiroj**

**A SPECIAL PROJECT SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF BACHELOR OF SCIENCE
IN INDUSTRIAL CHEMISTRY-ANALYTICAL INSTRUMENTATION
FACULTY OF SCIENCE
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG**

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้ภายในของสถาบันเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ACADEMIC YEAR 2010

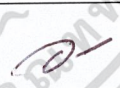
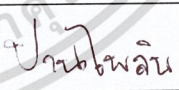
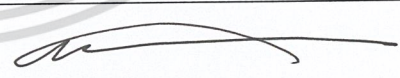
หัวข้อโครงการพิเศษ การสังเคราะห์ไบโอดีเซลจากน้ำมันปาล์ม โดยใช้ตัวทำละลายร่วมและตัวเร่ง ปฏิกิริยาแมกนีเซียมออกไซด์ที่ปรับปรุงด้วยไฮดรอกไซด์ของโลหะแอลคาไลน์

Synthesis biodiesel from Palm Oil using Co-solvent and Magnesium Oxide Modified with Hydroxide of Alkaline Metal

ชื่อนักศึกษา นางสาวกรทิพย์ บุญศิริเกสัช
นางสาวธัญญา เลโซสง
นายภัทรพงศ์ พงษ์เพียรไพโรจน์

ปริญญา วิทยาศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชา เคมีอุตสาหกรรม-เครื่องมือวิเคราะห์
ปีการศึกษา 2553
อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.อำนาจ เพิ่มทรัพย์สกุล

คณะวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง อนุมัติให้โครงการพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเคมีอุตสาหกรรม-เครื่องมือวิเคราะห์ ประจำปีการศึกษา 2553

คณะกรรมการสอบ	ลายมือชื่อ
ผศ.ดร.วันฉัตร ชื่นชม	
ดร.ปานไพลิน สีหาราช	
ดร.อำนาจ เพิ่มทรัพย์สกุล	

ลิขสิทธิ์ของคณะวิทยาศาสตร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อโครงการพิเศษ	การสังเคราะห์ไบโอดีเซลจากน้ำมันปาล์ม โดยใช้ตัวทำละลายร่วมและตัวเร่งปฏิกิริยาแมกนีเซียมออกไซด์ที่ปรับปรุงด้วยไฮดรอกไซด์ของโลหะแอลคาไลน์
ชื่อนักศึกษา	นางสาวกรทิพย์ บุญศิริเกษ นางสาวชญัญญา เลิศสง นายภัทรพงศ์ พงษ์เพียรไพโรจน์
ปริญญา	วิทยาศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชา	เคมีอุตสาหกรรม – เครื่องมือวิเคราะห์
ปีการศึกษา	2553
อาจารย์ที่ปรึกษา	ดร.อำนาจ เพิ่มทรัพย์สกุล

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาการสังเคราะห์เมทิลเอสเทอร์จากน้ำมันปาล์มกับเมทานอลด้วยปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอริฟิเคชัน โดยใช้ตัวทำละลายร่วมและตัวเร่งปฏิกิริยาแมกนีเซียมออกไซด์ที่ปรับปรุงด้วยไฮดรอกไซด์ของโลหะแอลคาไลน์ ได้แก่ โซเดียมไฮดรอกไซด์บนแมกนีเซียมออกไซด์ (NaOH/MgO) และ โพแทสเซียมไฮดรอกไซด์บนแมกนีเซียมออกไซด์ (KOH/MgO) ซึ่งเตรียมด้วยวิธีเอ็บซุ่ม โดยศึกษาถึงตัวแปรที่มีผลต่อร้อยละของเมทิลเอสเทอร์ที่สังเคราะห์ได้ ได้แก่ ชนิดของตัวทำละลายร่วม ชนิดของตัวเร่งปฏิกิริยา อัตราส่วนโดยโมลของเมทานอลต่อน้ำมันปาล์ม อัตราส่วนโดยปริมาตรของตัวทำละลายร่วมต่อน้ำมัน และเวลาในการสังเคราะห์เมทิลเอสเทอร์ จากการเปรียบเทียบตัวทำละลายร่วมพบว่า ปีโตรเลียมอีเทอร์ ให้อัตราส่วนของเมทิลเอสเทอร์สูงกว่า เมทิลเทอร์เชียรีบิวทิลอีเทอร์ เตตระไฮโดรฟูแรน และเมทิลเอทิลคีโตน สภาวะที่ให้ร้อยละของเมทิลเอสเทอร์สูงสุด ใช้ตัวเร่งปฏิกิริยา KOH/ MgO อัตราส่วนโดยโมลของเมทานอลต่อน้ำมันปาล์มเท่ากับ 10:1 อัตราส่วนโดยปริมาตรของปีโตรเลียมอีเทอร์ต่อน้ำมันเป็น 2:1 อุณหภูมิ 60 - 65 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 120 นาที ให้อัตราของเมทิลเอสเทอร์ 94.70 คำนวณจากสเปกตรัมของน้ำมันไบโอดีเซลที่ได้จากเครื่องนิวเคลียร์แมกเนติก เรโซแนนซ์ สเปกโตรสโกปี

คำสำคัญ : น้ำมันไบโอดีเซล, เมทิลเอสเทอร์, ตัวทำละลายร่วม และตัวเร่งปฏิกิริยา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Special Project Title	Synthesis biodiesel from Palm Oil using Co-solvent and Magnesium Oxide Modified with Hydroxide of Alkaline Metal	
Name	Miss Kornthip	Boonsiribhesash
	Miss Thanattha	Lathaisong
	Mr. Pattharapong	Pongpienpiroj
Degree	Bachelor of Science	
Program	Industrial Chemistry – Analytical Instrumentation	
Academic Year	2010	
Special project advisor	Dr.Amat Permsubscul	

ABSTRACT

The objectives of this research were to determine the optimum condition for the synthesis of biodiesel via transesterification reaction of palm oil with methanol using co-solvent and catalyzed by magnesium oxide modified with alkaline hydroxide catalysts such as sodium hydroxide loaded on magnesium oxide (NaOH/MgO) and potassium hydroxide loaded on magnesium oxide (KOH/MgO). The variables that affect on the %yield of methyl ester, namely the type of co-solvent, catalyst type, methanol/oil molar ratio, volumetric ratio of co-solvent to oil and reaction time were studied. From the results, petroleum ether was shown to be more effective than methyl tert-butyl ether (MTBE), tetrahydrofuran (THF), and methyl ethyl ketone (MEK). Moreover, the highest yield of methyl ester, 94.70%, was obtained using KOH/MgO catalyst, methanol/oil molar ratio of 10:1, volumetric ratio of petroleum ether and oil of 2:1 at 60 - 65 °C for 120 minutes.

Keywords : Biodiesel, Methyl ester, Co – solvent and Catalysts.

กิตติกรรมประกาศ

โครงการพิเศษฉบับนี้สามารถสำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดีด้วยความกรุณาจากท่านอาจารย์ที่ปรึกษา ดร.อำนาจ เพิ่มทรัพย์สกุล ที่ให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทาง และตรวจทานแก้ไขโครงการฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.วันฉัตร ชื่นชม และ ดร.ปานไพลิน สีหาราช กรรมการสอบโครงการพิเศษที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ข้อชี้แนะ และตรวจสอบข้อมูลต่าง ๆ ในโครงการพิเศษฉบับนี้ให้มีความถูกต้อง

ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.วันฉัตร ชื่นชม ที่กรุณาให้ความรู้ แนวทางแก้ไขและคำแนะนำ

ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.พัชนี เจริญยิ่ง ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือในการพิสูจน์เอกลักษณ์ของสารด้วยเทคนิคนิวเคลียร์แมกเนติกเรโซแนนซ์สเปกโตรโฟโตมิเตอร์

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ สาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ทุกท่านที่ให้ความรู้และคำแนะนำ

ขอขอบพระคุณ คุณสุภัทร บานเย็น นักวิทยาศาสตร์สาขาวิชาเคมี ที่ให้ความช่วยเหลือในการพิสูจน์เอกลักษณ์ของสารด้วยเทคนิคฟูเรียรทรานสฟอร์มอินฟราเรดสเปกโตรโฟโตมิเตอร์

ขอขอบพระคุณ เจ้าหน้าที่สาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ทุกท่าน ที่อำนวยความสะดวกในด้านอุปกรณ์และสารเคมี

ขอขอบพระคุณ เจ้าหน้าที่ศูนย์เครื่องมือวิทยาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ทุกท่าน ที่อำนวยความสะดวกในการวิเคราะห์สาร

ขอขอบพระคุณ เจ้าหน้าที่ศูนย์เครื่องมือวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาทุกท่าน ที่อำนวยความสะดวกในการวิเคราะห์สาร

ขอขอบพระคุณ เจ้าหน้าที่ศูนย์เครื่องมือวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน ที่อำนวยความสะดวกในการวิเคราะห์สาร

ขอขอบพระคุณ ครอบครัวอันเป็นที่รักสำหรับกำลังใจและการสนับสนุนที่มีให้เสมอมา

ขอขอบพระคุณ รุ่นพี่ทุกคนที่กรุณาให้คำแนะนำ คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจ

ขอขอบพระคุณ เพื่อนๆ ที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจ

นางสาวกรทิพย์ บุญศิริเกสัช

นางสาวธณัญญา เลไธสง

นายภัทรพงศ์ พงษ์เพียรไพโรจน์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญรูปภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและมุดเหตุจูงใจ.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
1.3 ขอบเขตการวิจัย.....	3
1.4 ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
บทที่ 2 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
2.1 องค์ประกอบทางเคมีของน้ำมันพืช.....	5
2.2 กระบวนการสังเคราะห์ไบโอดีเซล.....	7
2.2.1 การนำมาใช้กับเครื่องยนต์โดยตรงและการผสม.....	7
2.2.2 การทำไมโครอิมัลชัน.....	7
2.2.3 การแตกสลายด้วยความร้อน.....	7
2.2.4 ปฏิกริยาทรานส์เอสเทอร์ริฟิเคชัน.....	8
2.2.4.1 การทำปฏิกิริยาโดยใช้กรดเป็นตัวเร่งปฏิกิริยา.....	9
2.2.4.2 การทำปฏิกิริยาโดยใช้เบสเป็นตัวเร่งปฏิกิริยา.....	10
2.2.4.3 การทำปฏิกิริยาในภาวะเหนือวิกฤตของเมทานอล.....	11
2.3 ชนิดของตัวเร่งปฏิกิริยา.....	12
2.4 การเตรียมตัวเร่งปฏิกิริยา.....	14
2.4.1 การเตรียมตัวเร่งกลุ่มออกไซด์.....	14
2.4.2 การเตรียมออกไซด์ผสม.....	14
2.4.3 การเตรียมตัวเร่งปฏิกิริยาโดยการวางองค์ประกอบกัมมันต์บนตัวรองรับ.....	15
2.4.4 การเปลี่ยนตัวเร่งปฏิกิริยาให้อยู่ในรูปที่ว่องไว.....	18

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ซึ่งการเข้าถึงเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อเผยแพร่ให้ผู้ใช้บริการอื่นที่นอกเหนือจากนี้โดยไม่ได้รับอนุญาตถือว่าผิดกฎหมาย
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2.4.5 การเตรียมตัวเร่งปฏิกิริยาแบบอื่น.....	18
2.5 ผลลัพธ์ที่ร่วมจากปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ฟิเคชัน.....	18
2.6 สมบัติทางด้านเชื้อเพลิงที่สำคัญของไบโอดีเซล.....	19
2.6.1 ค่าความร้อน.....	19
2.6.2 จุดวาบไฟ.....	19
2.6.3 ค่าความหนืด.....	19
2.6.4 ค่าความเป็นกรด.....	20
2.6.5 เลขไอโอดีน.....	20
2.7 ประโยชน์ของไบโอดีเซล.....	20
2.8 ผลกระทบของไบโอดีเซลที่มีต่อเครื่องยนต์.....	22
2.9 ตัวทำลายร่วมสำหรับการผลิตไบโอดีเซล.....	23
2.9.1 เทตระไฮโดรฟูราน.....	24
2.9.2 เมทิล เทอร์เชียร์บิวทิล อีเทอร์.....	24
2.9.3 ปีโตรเลียมอีเทอร์.....	25
2.9.4 เมทิล-เอทิลคีโตน.....	25
2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	26
บทที่ 3 การดำเนินงานวิจัย.....	28
3.1 สารเคมี.....	28
3.2 อุปกรณ์และเครื่องมือ.....	29
3.3 วิธีการทดลอง.....	30
3.3.1 การเตรียมตัวเร่งปฏิกิริยาและการวิเคราะห์คุณสมบัติ.....	30
3.3.2 การสังเคราะห์เมทิลเอสเทอร์.....	32
3.3.3 การทดสอบสมบัติทางกายภาพและทางเคมีของเมทิลเอสเทอร์.....	37

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการทดลองและวิจารณ์ผลการทดลอง.....	38
4.1 การศึกษาลักษณะของตัวเร่งปฏิกิริยา.....	38
4.1.1 องค์ประกอบของตัวเร่งปฏิกิริยา.....	38
4.1.2 โครงสร้างและสัณฐานวิทยา.....	39
4.1.3 ลักษณะพื้นผิวของตัวเร่งปฏิกิริยา	41
4.2 การศึกษาตัวแปรที่มีผลต่อปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ฟิเคชัน.....	42
4.2.1 ผลของชนิดตัวทำละลายร่วม.....	42
4.2.2 ผลของอัตราส่วน โดยปริมาตรตัวทำละลายร่วมต่อน้ำมัน.....	44
4.2.3 อัตราส่วนโดยโมลของเมทานอลต่อน้ำมัน	46
4.2.4 ผลของชนิดตัวเร่งปฏิกิริยา.....	48
4.2.5 ผลของเวลาในการทำปฏิกิริยา.....	49
4.3 การพิสูจน์เอกลักษณ์ทางเคมีและทดสอบสมบัติของเมทิลเอสเทอร์.....	52
4.3.1 การพิสูจน์เอกลักษณ์ทางเคมีของเมทิลเอสเทอร์ โดยใช้เครื่องฟูเรียรทรานสฟอร์ม อินฟราเรดสเปกโตรโฟโตมิเตอร์.....	52
4.3.2 ลักษณะทางเคมีของไบ โอดีเซล โดยใช้เครื่องนิวเคลียร์แมกเนติกเรโซแนนซ์ สเปกโตรโฟโตมิเตอร์.....	55
บทที่ 5 สรุปผลการทดลองและข้อเสนอแนะ.....	57
5.1 สรุปผลการทดลอง.....	57
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	58
เอกสารอ้างอิง.....	59
ภาคผนวก.....	60
ภาคผนวก ก	60

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 คุณสมบัติและองค์ประกอบกรดไขมันหลักของน้ำมันพืชต่างๆ.....	6
2.2 การองค์ประกอบกรดไขมัน และน้ำหนักโมเลกุลเฉลี่ยของน้ำมันปาล์มที่ผ่านการทอดแล้ว.....	6
2.3 สมบัติของไหลภาวะเหนือวิกฤตเปรียบเทียบกับแก๊สและของเหลว.....	11
2.4 แสดงประเภทปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ริฟิเคชัน.....	12
2.5 การเปรียบเทียบปัจจัยต่างๆในการเร่งปฏิกิริยาแบบเอกพันธ์และวิวิธพันธุ์.....	14
2.6 แสดงคุณสมบัติมาตรฐานของน้ำมันไบโอดีเซล.....	20
2.7 แสดงการเปรียบเทียบมลพิษในไอเสียจากเครื่องยนต์ที่ใช้ไบโอดีเซล.....	23
2.8 แสดงการเปรียบเทียบผลการใช้ไบโอดีเซล 100% (B100) และน้ำมันดีเซลซึ่งผสมด้วยไบโอดีเซล 20% (B20).....	23
2.9 คุณสมบัติทางกายภาพของตัวทำละลายร่วม.....	25
3.1 สภาวะที่ใช้ในการศึกษาผลของตัวทำละลายร่วมในการสังเคราะห์เมทิลเอสเทอร์ เมื่อใช้ตัวเร่งปฏิกิริยา NaOH/MgO และ KOH/MgO.....	34
3.2 สภาวะที่ใช้ในการศึกษาผลของเวลาในการสังเคราะห์เมทิลเอสเทอร์ เมื่อใช้ตัวเร่งปฏิกิริยา NaOH/MgO และ KOH/MgO.....	35
3.3 สภาวะที่ใช้ในการศึกษาผลของอัตราส่วน โดยปริมาตรของตัวทำละลายร่วมต่อน้ำมันที่มีผลต่อร้อยละของเมทิลเอสเทอร์ เมื่อใช้ตัวเร่งปฏิกิริยา NaOH/MgO และ KOH/MgO.....	35
3.4 สภาวะที่ใช้ในการศึกษาผลของอัตราส่วน โดยโมลเมทานอลต่อน้ำมันที่มีผลต่อร้อยละของเมทิลเอสเทอร์ เมื่อใช้ตัวเร่งปฏิกิริยา NaOH/MgO และ KOH/MgO.....	36
4.1 องค์ประกอบของตัวเร่งปฏิกิริยา.....	38
4.2 ผลของชนิดตัวทำละลายร่วมที่มีต่อร้อยละของเมทิลเอสเทอร์ ที่คำนวณได้จากสเปกตรัมของเมทิลเอสเทอร์จากเครื่องนิวเคลียร์แมกเนติกส์เรโซแนนซ์ สเปกโตรโฟโตมิเตอร์.....	42
4.3 ผลของอัตราส่วน โดยปริมาตรของตัวทำละลายร่วม Petroleum ether (PE) ต่อน้ำมัน ที่มีผลต่อร้อยละของเมทิลเอสเทอร์โดยใช้ตัวเร่งปฏิกิริยา NaOH/MgO และ KOH/MgO.....	44
4.4 ผลของอัตราส่วน โดยโมลเมทานอลต่อน้ำมัน ที่มีผลต่อร้อยละของเมทิลเอสเทอร์โดยใช้ตัวเร่งปฏิกิริยา NaOH/MgO และ KOH/MgO.....	46
4.5 ผลของเวลาในการทำปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ริฟิเคชันที่มี Petroleum ether (PE) เป็นตัวทำละลายร่วม โดยใช้ตัวเร่งปฏิกิริยา KOH/MgO.....	49

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

4.6 ผลของเวลาในการทำปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ริฟิเคชันที่มี Methyl t-Butyl Ether (MTBE) เป็นตัวทำละลายร่วม โดยใช้ตัวเร่งปฏิกิริยา KOH/MgO.....	50
4.7 แสดงหมู่ฟังก์ชันของน้ำมันปาล์ม และเมทิลเอสเทอร์ที่เลขคลื่นต่างๆ.....	54

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญรูปภาพ

รูปที่	หน้า
2.1 โครงสร้างของไทรกสิเซอไรด์.....	5
2.2 ปฏิริยาการแตกสลายด้วยความร้อน.....	7
2.3 ปฏิริยาทรานส์เอสเทอร์ริฟิเคชัน.....	8
2.4 กลไกการเกิดปฏิริยาทรานส์เอสเทอร์ริฟิเคชัน โดยใช้ตัวเร่งปฏิริยากรด.....	9
2.5 กลไกการเกิดปฏิริยาทรานส์เอสเทอร์ริฟิเคชัน โดยใช้ตัวเร่งปฏิริยาเบส.....	10
2.6 เฟสไดอะแกรมของของไหลเหนือภาวะวิกฤต.....	12
2.7 ขั้นตอนในการเตรียมตัวเร่งปฏิริยาด้วยวิธีตกตะกอน.....	15
2.8 (a) การเตรียมโดยวิธีการคูดซับ	
(b) ไอโซเทิร์มของการคูดซับของไอออนที่เป็นตัวเร่งปฏิริยา.....	16
2.9 ขั้นตอนการเตรียมตัวเร่งปฏิริยาด้วยวิธีเอิบซุ่ม.....	17
3.1 เครื่องเอกซเรย์ฟลูออเรสเซน (X-ray Fluorescence, XRF).....	31
3.2 กล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนแบบส่องกราด (SEM).....	31
3.3 เครื่องเอกซเรย์ดิฟแฟรกชัน สเปกโตรมิเตอร์.....	31
3.4 แสดงการตั้งอุปกรณ์สำหรับสังเคราะห์เมทิลเอสเทอร์.....	32
3.5 แสดงการแยกชั้นของเมทิลเอสเทอร์และกลีเซอรอล.....	33
3.6 แสดงเมทิลเอสเทอร์ที่ผ่านการคูดน้ำด้วยแอนไฮดริสแมกนีเซียมซัลเฟต.....	33
3.7 แสดงเครื่องฟูเรียทรานสฟอร์ม อินฟราเรดสเปกโตรโฟโตมิเตอร์ (FT-IR).....	37
3.8 แสดงเครื่องนิวเคลียร์แมกเนติกเรโซแนนซ์ สเปกโตรโฟโตมิเตอร์(NMR).....	37
4.1 (ก) รูปแบบเอกซเรย์ดิฟแฟรกชันของ MgO.....	39
4.1 (ข) รูปแบบเอกซเรย์ดิฟแฟรกชันของ NaOH/MgO.....	40
4.1 (ค) รูปแบบเอกซเรย์ดิฟแฟรกชันของ KOH/MgO.....	40
4.2 ภาพแสดงลักษณะพื้นผิวของ MgO, NaOH/ MgO, KOH/ MgO จากกล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนแบบส่องกราดที่กำลังขยาย 5000 เท่า.....	41
4.3 ผลของชนิดตัวทำละลายร่วมที่มีที่ผลต่อร้อยละเมทิลเอสเทอร์.....	43
4.4 ผลของอัตราส่วนโดยปริมาตรของตัวทำละลายร่วม Petroleum ether (PE) ต่อน้ำมัน	

เอกสารนี้ที่มีต่อร้อยละของเมทิลเอสเทอร์ใช้งานเพื่อการศึกษเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญรูปภาพ (ต่อ)

รูปที่	หน้า
4.5 ผลของอัตราส่วนโดยโมลของเมทานอลต่อน้ำมันที่มีต่อร้อยละของเมทิลเอสเทอร์.....	46
4.6 เปรียบเทียบร้อยละของเมทิลเอสเทอร์ เมื่อใช้ตัวเร่งปฏิกิริยา NaOH/MgO และ KOH/MgO ที่สภาวะของปฏิกิริยาที่เหมาะสม โดยใช้ Petroleum Ether เป็นตัวทำละลายร่วม.....	49
4.7 ผลของเวลาในการทำปฏิกิริยาที่มีต่อร้อยละของเมทิลเอสเทอร์ เมื่อใช้ PE เป็นตัวทำละลายร่วม โดยมี KOH/MgO เป็นตัวเร่งปฏิกิริยา.....	50
4.8 ผลของเวลาในการทำปฏิกิริยาที่มีต่อร้อยละของเมทิลเอสเทอร์ เมื่อใช้ MTBE เป็นตัวทำ ละลายร่วม โดยมี KOH/MgO เป็นตัวเร่งปฏิกิริยา.....	51
4.9 สเปกตรัมน้ำมันปาล์มจากเครื่องฟูเรียรทรานสฟอร์มอินฟราเรดสเปกโตรโฟโตมิเตอร์.....	52
4.10 สเปกตรัมของเมทิลเอสเทอร์ที่สังเคราะห์ได้ โดยใช้ตัวเร่งปฏิกิริยา NaOH/MgO ปริมาณตัวเร่งปฏิกิริยาที่ร้อยละ 2 โดยน้ำหนัก ตัวทำละลายร่วมคือ ปีโตรเลียมอีเทอร์ อัตราส่วนโดยโมลเมทานอลต่อน้ำมัน 10:1 เวลาในการเกิดปฏิกิริยา 120 นาที.....	53
4.11 สเปกตรัมของเมทิลเอสเทอร์ที่สังเคราะห์ได้ โดยใช้ตัวเร่งปฏิกิริยา KOH/MgO ปริมาณตัวเร่งปฏิกิริยาที่ร้อยละ 2 โดยน้ำหนัก ตัวทำละลายร่วมคือ ปีโตรเลียมอีเทอร์ อัตราส่วนโดยโมลเมทานอลต่อน้ำมัน 10:1 เวลาในการเกิดปฏิกิริยา 120 นาที.....	53
4.12 สเปกตรัมของน้ำมันปาล์มจากเครื่องนิวเคลียร์แมกเนติกเรโซแนนซ์ สเปกโตรโฟโตมิเตอร์(NMR).....	55
4.13 สเปกตรัมของเมทิลเอสเทอร์ที่สังเคราะห์ได้ ใช้อัตราส่วนโดยโมลเมทานอลต่อน้ำมัน 8:1 ปริมาณตัวเร่งปฏิกิริยา 2 % โดยน้ำหนัก ใช้ตัวเร่งปฏิกิริยา KOH/MgO ใช้ตัวทำละลายร่วม Petroleum ether (PE) ใช้เวลาในการทำปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ฟิเคชัน 2 ชั่วโมง ที่อุณหภูมิ ของปฏิกิริยา 60-65 องศาเซลเซียส จากเครื่องนิวเคลียร์แมกเนติกเรโซแนนซ์ สเปกโตรโฟโตมิเตอร์.....	56

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและมูลเหตุจูงใจ

ปัจจุบันความต้องการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงมีมากขึ้น และราคาน้ำมันเชื้อเพลิงได้ปรับตัวสูงขึ้น ในขณะที่น้ำมันมะพร้าวและน้ำมันปาล์มซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ ที่ได้จากพืชมีราคาตกต่ำในช่วงที่มีผลผลิตเกินความต้องการของตลาดจึงมีผู้นำน้ำมันมะพร้าวดิบและน้ำมันปาล์มดิบมาผสมกับน้ำมันก๊าดและน้ำมันดีเซลในสัดส่วน ต่าง ๆ กัน แล้วนำออกจำหน่ายเป็นน้ำมันเชื้อเพลิงใช้กับรถยนต์และใช้ชื่อว่า “ไบโอดีเซล” [1]

ในประเทศจีนได้มีการวิจัยค้นคว้าเพื่อผลิตน้ำมันเชื้อเพลิงชีวภาพ ไบโอดีเซล เป็นหนึ่งในสามของยุทธศาสตร์ในการคลี่คลายปัญหาขาดแคลนพลังงานเชื้อเพลิงของประเทศจีน ได้วิจัยค้นพบกรรมวิธีการผลิตใหม่ที่ทำให้ได้มาตรฐานครบ 10 ประการของน้ำมันดีเซลที่ใช้กับรถยนต์ อาทิเช่น ค่าการเผาไหม้ การต้านการน็อกของเครื่องยนต์ และปริมาณสารพิษที่ขับออกจากเครื่องยนต์ เป็นต้น นับเป็นกรรมวิธีการผลิตที่ก้าวหน้าที่สุดที่สามารถนำไปใช้กับเครื่องยนต์ที่ติดตั้งกับรถยนต์โดยตรง โดยที่ไม่ต้องนำไปผสมเจือปนกับน้ำมันฟอสซิลดีเซลอีกเลย ทั้งนี้ผลงานชิ้นนี้ได้รับการทดสอบจากคณะกรรมการวิทยากรมณฑลเจียงซี แล้ว ผ่านการรับรองและยืนยันว่าคุณภาพของน้ำมันไบโอดีเซลที่ผลิตได้นี้มีคุณภาพเหนือกว่า น้ำมันดีเซลที่ได้จากปิโตรเลียมเสียอีก [2]

โดยทั่วไปในการผลิตไบโอดีเซลจะใช้ตัวเร่งปฏิกิริยาเอกพันธ์ นิยมใช้เบสเป็นตัวเร่งปฏิกิริยา เนื่องจากให้ผลผลิตสูงกว่าตัวเร่งปฏิกิริยาชนิดอื่น สำหรับตัวเร่งปฏิกิริยาที่เป็นที่นิยมใช้มากที่สุด คือ โซเดียมไฮดรอกไซด์ (NaOH) หรือโพแทสเซียมไฮดรอกไซด์ (KOH) เนื่องจากมีความเป็นเบสสูง ซึ่งตัวเร่งปฏิกิริยาดังกล่าว สามารถรวมเข้ากับแอลกอฮอล์เป็นเนื้อเดียวกัน จึงเรียกว่า ตัวเร่งปฏิกิริยาแบบเอกพันธ์ (Homogeneous catalyst) ซึ่งตัวเร่งปฏิกิริยาชนิดดังกล่าว แม้จะให้ผลผลิตสูงแต่มีข้อเสียในกระบวนการผลิต คือ จำเป็นต้องมีกระบวนการล้าง (washing) เพื่อแยกตัวเร่งปฏิกิริยาออกจากผลิตภัณฑ์ด้วยน้ำ ซึ่งน้ำจะเป็นตัวเร่งปฏิกิริยาให้กับปฏิกิริยาสะปอนนิฟิเคชัน (Saponification) มีผลให้ตัวเร่งปฏิกิริยาบางส่วนไปรวมตัวกับกรดไขมันอิสระที่เหลือเกิดเป็นสบู่ (soap) ทำให้ปริมาณตัวเร่งปฏิกิริยาเหลือน้อยลงสำหรับปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ฟิเคชัน ทำให้ผลผลิตของไบโอดีเซลนั้นได้น้อยกว่าที่คาดหวัง เพื่อที่จะแก้ปัญหาที่กล่าวไปข้างต้น จึงมีการศึกษานำตัวเร่งปฏิกิริยาวิวิธพันธุ์ (Heterogeneous catalyst) ชนิดต่างๆ ทั้งที่เป็นกรดหรือเบสมาใช้ในการผลิตไบโอดีเซล ปฏิกิริยาวิวิธพันธุ์ส่วนใหญ่ นิยมใช้ตัวเร่งที่เป็น

ของแข็งในการเร่งปฏิกิริยาที่มีสารตั้งต้นที่อยู่ในวัฏภาคแก๊สหรือของเหลว ซึ่งจะเกิดปฏิกิริยากันที่ผิวของตัวเร่งปฏิกิริยา เช่น ออกไซด์ของโลหะ ซีโอไลต์ โลหะทรานส์ซิชัน และเรซินแลกเปลี่ยนไอออน ตัวเร่งชนิดนี้จะไม่รวมเป็นเนื้อเดียวกันกับสารตั้งต้นเพื่อกำจัดปัญหาการเกิดสบู่ในกระบวนการล้างออกไปเนื่องจากตัวเร่งปฏิกิริยาแบบวิวิธพันธุ์นี้ สามารถแยกออกจากผลิตภัณฑ์ได้ง่ายโดยการกรอง ซึ่งเป็นการลดขั้นตอนในการผลิต และต้นทุนของการผลิตไบโอดีเซลได้อีกทางหนึ่ง [3]

แต่ปัญหาที่มักเกิดขึ้นคือ การเข้ากันได้ของน้ำมันและเมทานอลนั้นค่อนข้างต่ำ เนื่องจากความเป็นขั้วที่แตกต่างกันระหว่างน้ำมันและเมทานอล จึงส่งผลต่อการถ่ายเทมวลซึ่งเป็นขั้นที่กำหนดอัตราการเกิดปฏิกิริยา (rate controlling step) อย่างไรก็ตามการเพิ่มของอุณหภูมิก็เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะทำให้ไขมันและเมทานอลเข้ากันได้ แต่ก็ทำให้ต้นทุนด้านพลังงานสูงขึ้น Boocock และคณะ [4] ได้ศึกษาการเติมตัวทำละลายร่วม ได้แก่ เทตระไฮโดรฟูแรน (THF) เข้าไปในปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอริฟิเคชัน เพื่อช่วยให้วัฏภาคไขมันและเมทานอลเข้ากันได้ และเพิ่มอัตราการเกิดปฏิกิริยา ต่อมา Guan และคณะ [5] ได้ใช้ไดเมทิลอีเทอร์ (DME) เป็นตัวทำละลายร่วมในการสังเคราะห์ไบโอดีเซลจากน้ำมันข้าวโพด น้ำมันเมล็ดทานตะวัน น้ำมันละหุ่ง น้ำมันถั่วเหลือง และน้ำมันปาล์ม โดยใช้ KOH เป็นตัวเร่งปฏิกิริยา ซึ่งพบว่า ปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอริฟิเคชันเกิดได้เร็วกว่าการที่ไม่เติม DME ถึง 100 เท่า

ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาความเป็นไปได้ในการผลิตไบโอดีเซลจากน้ำมันปาล์มกับตัวทำละลายร่วม ผ่านกระบวนการทรานส์เอสเทอริฟิเคชัน โดยใช้ตัวเร่งปฏิกิริยาแมกนีเซียมออกไซด์ที่ปรับปรุงความบริสุทธิ์เป็นเบส ได้แก่ โซเดียมไฮดรอกไซด์บนแมกนีเซียมออกไซด์ (NaOH/ MgO) และตัวเร่งปฏิกิริยาโพแทสเซียมไฮดรอกไซด์บนแมกนีเซียมออกไซด์ (KOH/ MgO) ศึกษาผลของตัวแปรที่มีผลกระทบต่อร้อยละของเมทิลเอสเทอร์ที่สังเคราะห์ได้ ได้แก่ ชนิดของไฮดรอกไซด์ของโลหะแอลคาไลน์, ชนิดของตัวทำละลายร่วม ซึ่งได้แก่ เทตระไฮโดรฟูแรน เมทิลเอทิลคีโตน เมทิลเทอร์เชียรีบิวทิลอีเทอร์ และปิโตรเลียมอีเทอร์, อัตราส่วนโดยน้ำหนักของตัวทำละลายร่วมน้ำมัน, เวลาในการสังเคราะห์เมทิลเอสเทอร์, อัตราส่วนโดยโมลของเมทานอลต่อน้ำมัน และ ปริมาณตัวเร่งปฏิกิริยา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1.) เพื่อศึกษาสมบัติทางกายภาพและประสิทธิภาพในการเร่งปฏิกิริยาของตัวเร่งปฏิกิริยา NaOH/MgO และ KOH/MgO
- 2.) เพื่อสังเคราะห์ไบโอดีเซลจากน้ำมันปาล์มด้วยกระบวนการทรานส์เอสเทอร์ฟิเคชัน โดยใช้ตัวเร่งปฏิกิริยาโซเดียมไฮดรอกไซด์บนแมกนีเซียมออกไซด์ (NaOH/ MgO) และตัวเร่งปฏิกิริยาโพแทสเซียมไฮดรอกไซด์บนแมกนีเซียมออกไซด์ (KOH/ MgO) ร่วมกับตัวทำละลายร่วม
- 3.) เพื่อศึกษาตัวแปรที่มีผลกระทบต่อร้อยละเมทิลเอสเทอร์ที่สังเคราะห์ได้จากกระบวนการทรานส์เอสเทอร์ฟิเคชัน ได้แก่ ชนิดของตัวทำละลายร่วม อัตราส่วนโดยปริมาตรของตัวทำละลายร่วมต่อน้ำมัน อัตราส่วนโดยโมลของเมทานอลต่อน้ำมัน และเวลาที่เหมาะสมในการสังเคราะห์เมทิลเอสเทอร์
- 4.) เพื่อศึกษาสมบัติทางกายภาพและเคมีของไบโอดีเซล ที่สังเคราะห์ได้จากน้ำมันปาล์มที่ผ่านกระบวนการทรานส์เอสเทอร์ฟิเคชัน โดยใช้ตัวเร่งปฏิกิริยา NaOH/MgO และ KOH/MgO ร่วมกับตัวทำละลายร่วม

1.3 ขอบเขตการวิจัย

- 1.) ศึกษาลักษณะของตัวเร่งปฏิกิริยา ได้แก่
 1. ลักษณะพื้นผิวของตัวเร่งปฏิกิริยา โดยใช้กล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนแบบส่องกราด (Scanning Electron Microscope, SEM)
 2. องค์ประกอบของตัวเร่งปฏิกิริยาด้วยเครื่องเอกซเรย์ฟลูออเรสเซนซ์ สเปกโตรโฟโตมิเตอร์ (X-ray Fluorescence Spectrophotometer, XRF)
 3. โครงสร้างและสัญญาณวิทยาด้วยเครื่องเอกซเรย์ดิฟแฟกชัน สเปกโตรโฟโตมิเตอร์ (X-ray Diffraction Spectrophotometer, XRD)
- 2.) ศึกษาอิทธิพลของตัวแปรที่มีผลต่อร้อยละของเมทิลเอสเทอร์ที่สังเคราะห์ได้จากกระบวนการทรานส์เอสเทอร์ฟิเคชัน รวมถึงหาสภาวะที่เหมาะสมในการสังเคราะห์ โดยตัวแปรที่ทำการศึกษาได้แก่
 1. ชนิดของไฮดรอกไซด์ของโลหะแอลคาไลน์ ได้แก่ NaOH และ KOH
 2. ชนิดของตัวทำละลายร่วม ได้แก่ Tetrahydrofuran (THF), Petroleum ether (PE), Methyl ethyl ketone (MEK) และ Methyl t-butyl ether (MTBE)
 3. อัตราส่วนโดยปริมาตรของตัวทำละลายร่วมต่อน้ำมัน ได้แก่ 1:1, 2:1 และ 3:1
 4. อัตราส่วนโดยโมลของเมทานอลต่อน้ำมัน ได้แก่ 6:1, 8:1 และ 10:1
 5. เวลาที่เหมาะสมในการสังเคราะห์เมทิลเอสเทอร์ ได้แก่ 7.5, 15, 30, 60 และ 120

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.) ศึกษาถึงลักษณะทางเคมีของไบโอดีเซล โดยใช้เครื่องฟูเรียรทรานสฟอร์มอินฟราเรด สเปกโตรโฟโตมิเตอร์ (Fourier-Transform Infrared Spectrophotometer, FT-IR) และเครื่องฟูเรียรทรานสฟอร์ม นิวเคลียร์แมกเนติกเรโซแนนซ์ สเปกโตรโฟโตมิเตอร์ (Nuclear Magnetic Resonance Spectrophotometer, NMR)

1.4 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1.) ทราบถึงชนิดของตัวเร่งปฏิกิริยาวิวิธพันธุ์ประเภทเกลือโลหะแอลคาไลด์บน แมกนีเซียมออกไซด์ และชนิดของตัวทำละลายร่วมที่มีประสิทธิภาพในการเร่งปฏิกิริยาทรานส์-เอสเทอร์ริฟิเคชัน เพื่อให้ได้ไบโอดีเซลที่มีร้อยละของเมทิลเอสเทอร์สูงสุด

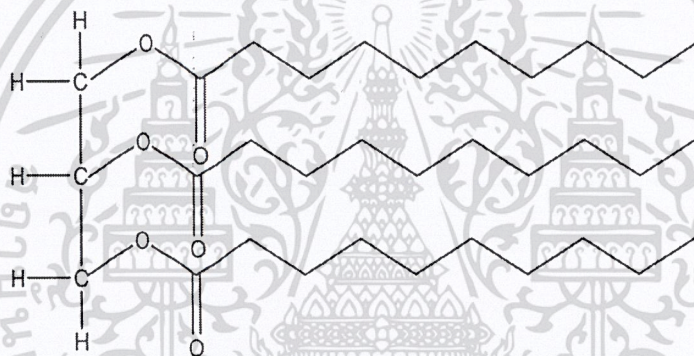
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 องค์ประกอบทางเคมีของน้ำมันพืช [6]

โดยทั่วไปแล้วน้ำมันพืชหรือน้ำมันสัตว์ทุกชนิดเป็นสารประกอบประเภทไตรกลีเซอไรด์ (Triglyceride) ที่เกิดจากปฏิกิริยาระหว่างกลีเซอรอลกับกรดไขมันที่มีคาร์บอนอะตอมตั้งแต่ 10 ถึง 30 ตัว น้ำมันพืชและน้ำมันสัตว์มีกรดไขมันชนิดต่างๆกันเป็นองค์ประกอบ โดยที่มีปริมาณของกรดไขมันอยู่ในโครงสร้างถึงร้อยละ 94-96 ของน้ำหนักโมเลกุลของไตรกลีเซอไรด์ ทำให้คุณสมบัติของน้ำมันแต่ละชนิดทั้งทางเคมีและกายภาพ แตกต่างกันไปตามคุณสมบัติของกรดไขมันที่เป็นองค์ประกอบ

รูปที่ 2.1 โครงสร้างของไตรกลีเซอไรด์

น้ำมันพืชเป็นสารประกอบประเภทเอสเทอร์มีส่วนประกอบของไตรกลีเซอไรด์ประมาณร้อยละ 98 ซึ่งเกิดจากการทำปฏิกิริยาเอสเทอร์ริฟิเคชันของกลีเซอรอลและกรดไขมันอิสระ ส่วนประกอบที่เหลือจะเป็นส่วนของไดกลีเซอไรด์ โมโนกลีเซอไรด์และกรดไขมันอิสระ ซึ่งส่วนใหญ่มีคาร์บอนในกรดไขมันระหว่าง 12 ถึง 18 ตัว จากตารางที่ 2.1 แสดงให้เห็นถึงปริมาณกรดไขมันอิ่มตัวในน้ำมันพืชแต่ละชนิดที่แตกต่างกัน โดยน้ำมันพืชที่มีกรดไขมันอิ่มตัวในปริมาณที่สูงจะมีค่าไอโอดีนต่ำและมีปริมาณกรดไขมันไม่อิ่มตัวที่ลดลงหรือกรดไขมันไม่อิ่มตัวสูงขึ้นไปจะมีค่าไอโอดีนสูงขึ้นไปตามลำดับ น้ำมันพืชเป็นสารที่ไม่อยู่ตัวเมื่อสัมผัสกับอากาศจะถูกออกซิไดส์ได้ง่าย และเกิดปฏิกิริยาพอลิเมอร์ไรซ์แล้วน้ำมันจะมีสภาพเป็นสารเหนียวข้น โดยทั่วไปค่าเลขไอโอดีนของน้ำมันพืชจะเป็นดัชนีบอกถึงปริมาณกรดไขมันไม่อิ่มตัวที่มีอยู่ในน้ำมันนั้นๆซึ่งบอกถึงความ

ยากง่ายของการเกิดปฏิกิริยาพอลิเมอร์ไรเซชันด้วย ถ้าน้ำมันมีค่าเลขไอโอดีนสูงจะเกิดปฏิกิริยา
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่บนสื่อออนไลน์
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พอลิเมอร์ไรเซชันง่าย ดังนั้นควรเลือกใช้น้ำมันพืชที่มีค่าเลขไอโอดีนต่ำเป็นเชื้อเพลิง เพราะจะป้องกันการเกิดสารเหนียวที่เกิดเนื่องจากปฏิกิริยาพอลิเมอร์ไรเซชันในเครื่องยนต์ในเบื้องต้น

ตารางที่ 2.1 คุณสมบัติและองค์ประกอบกรดไขมันหลัก ของน้ำมันพืชต่างๆ [7]

น้ำมันชนิดดิบ	ค่าไอโอดีน	องค์ประกอบกรดไขมันหลัก						
		C12:0	C14:0	C16:0	C18:0	C18:1	C18:2	C18:3
น้ำมันปาล์ม	14.1-21.0	ND-0.5	0.5-2.0	39.3-47.5	3.5-6.0	36.0-44.0	9.0-12.0	ND-0.5
น้ำมันปาล์มโอดีน	>56	0.1-0.5	0.5-1.5	38.0-43.5	3.5-5.0	39.8-46.0	10.0-13.5	ND-0.6
น้ำมันปาล์มสเตียร์น	<48	0.1-0.5	1.0-2.0	48.0-74.0	3.9-6.0	15.5-36.0	3.0-10.0	0.5
น้ำมันเมล็ดในปาล์ม	50.0-55.0	45.0-55.0	14.0-18.0	6.5-10.0	1.0-3.0	12.0-19.0	1.0-3.5	ND-0.2
น้ำมันมะพร้าว	6.3-10.6	45.1-53.2	16.8-21.0	7.5-10.2	2.0-4.0	5.0-10.0	1.0-2.5	ND
น้ำมันถั่วลิสง	86-107	ND-0.1	ND-0.1	8.0-14.0	1.0-4.5	35.0-67.0	13.0-43.0	ND-0.3
น้ำมันเมล็ดสบู่ดำ	101	ND	ND	14.9	6	41.2	37.4	ND
น้ำมันเมล็ดเรป	94-120	ND	ND-0.2	1.5-6.0	0.5-3.1	8.0-60.0	11.0-23.0	5.0-13.0
น้ำมันถั่วเหลือง	124-139	ND-0.1	ND-0.2	8.0-13.5	2.0-5.4	17.7-28.0	49.8-59.0	5.0-11.0

หมายเหตุ ND: ไม่พบ

ตารางที่ 2.2 องค์ประกอบกรดไขมัน และน้ำหนักโมเลกุลเฉลี่ยของน้ำมันปาล์มที่ผ่านการทอดแล้ว

Fatty acid compositions (%)	
Dodecanoic acid	0.48
Tetradecanoic acid	0.91
Palmitic acid	37.05
Stearic acid	4.82
Oleic acid	46.20
Linoleic acid	10.54
Free fatty acid (%)	4.5
Iodine value	55.91
Saponification	209.53
Molecular weight	850.25

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2 กระบวนการสังเคราะห์ไบโอดีเซล

ไบโอดีเซลที่สามารถทดแทนน้ำมันดีเซลจากปิโตรเลียม สามารถเตรียมได้ 4 วิธี

2.2.1 การนำมาใช้กับเครื่องยนต์ดีเซลโดยตรงและการผสม (Direct use and Blending)

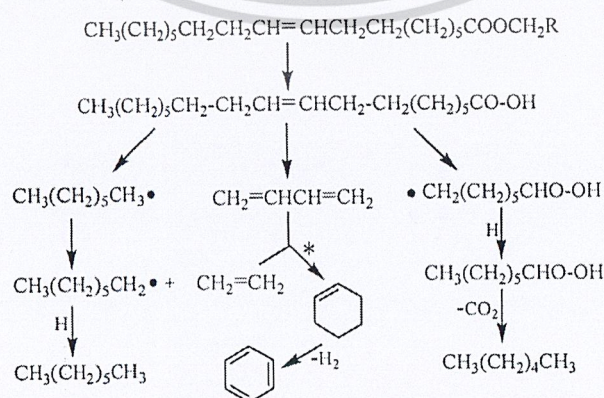
ไบโอดีเซลประเภทนี้เกิดจากการผสมกันระหว่างน้ำมันพืชและน้ำมันปิโตรเลียม เพื่อลดความหนืดของน้ำมันพืชโดยตรงโดยไม่ต้องเตรียมสารเคมีอื่นเพื่อการเปลี่ยนแปลง แต่ถ้าผสมมากเกินไปอาจเกิดผลกระทบต่อเครื่องยนต์ในระยะยาว เพราะน้ำมันพืชมีส่วนประกอบของไขมันอิสระนำไปสู่ปัญหาเสื่อมสภาพของน้ำมันเครื่อง ซึ่งทำให้เกิดคราบยางเหนียวจากปฏิกิริยาออกซิเดชันระหว่างการเก็บรักษาและปฏิกิริยาพอลิเมอร์ไรเซชันจากการเผาไหม้จึงเกิดคราบสะสมที่เครื่องยนต์ นอกจากนี้ยังทำให้เครื่องยนต์เกิดการเผาไหม้ไม่สมบูรณ์ ทั้งนี้ในการนำน้ำมันพืชผสมกับน้ำมันดีเซล พบว่าอัตราส่วนโดยมวลของน้ำมันดีเซลต่อน้ำมันพืชที่อัตราส่วน 80 : 20 จะให้ผลเหมือนกรณีใช้น้ำมันดีเซลร้อยละ 100 อัตราส่วนดังกล่าวจึงเป็นที่นิยมใช้มากที่สุด

2.2.2 การทำไมโครอิมัลชัน (Microemulsion)

การผสมน้ำมันพืชกับเมทานอลซึ่งของเหลวทั้งสองชนิดไม่ละลายเป็นเนื้อเดียวกัน แต่กระจายอยู่ได้ด้วยสารลดแรงตึงผิวชนิดมีประจุและไม่มีประจุ โดยเกิดในลักษณะการกระจายอนุภาคของเหลวในตัวกลางที่แขวนลอยในตัวกลางของเหลวอีกชนิดอย่างสมดุลมีขนาดอนุภาคอยู่ในช่วง 1-150 นาโนเมตร วิธีนี้สามารถลดปัญหาความหนืดได้ดีโดยใช้ตัวทำละลาย เช่น เมทานอล เอทานอล และ 1-บิวทานอล แต่จะเกิดการเผาไหม้ไม่สมบูรณ์ นอกจากนี้กระบวนการนี้ได้มีการปรับปรุงลักษณะการฉีดเป็นละอองฝอยของน้ำมันจากหัวฉีด

2.2.3 การแตกสลายด้วยความร้อน (Thermal Cracking or Pyrolysis)

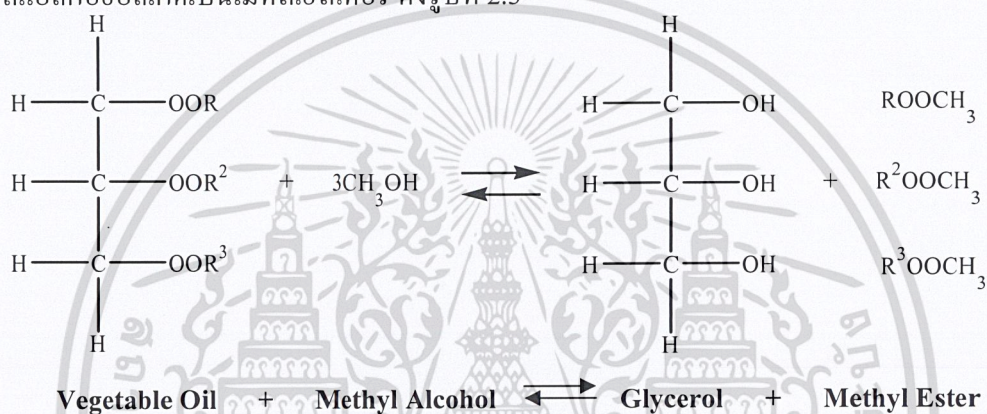
กระบวนการไพโรไลซิสเป็นการเปลี่ยนสารหนึ่งไปเป็นสารอื่น ๆ มากกว่าหนึ่งสารโดยใช้ความร้อนเพียงอย่างเดียวหรือมีตัวเร่งปฏิกิริยาร่วมด้วยโดยไม่ใช้อากาศหรือออกซิเจนเป็นการนำน้ำมันพืชมาให้ความร้อนในสภาวะไร้ออกซิเจน เพื่อให้ไขมันแตกตัวเป็นโมเลกุลที่เล็กลง ซึ่งทำให้ความหนืดของน้ำมันพืชลดลง แต่เกิดปัญหาคือสามารถควบคุมการเกิดผลิตภัณฑ์ได้ยาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้า ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
รูปที่ 2.2 ปฏิกิริยาการแตกสลายด้วยความร้อน
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปดสิ่งเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.4 ปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ริฟิเคชัน

ปฏิกิริยาระหว่าง ไตรกลีเซอไรด์ในน้ำมันพืชกับแอลกอฮอล์ โดยใช้ตัวเร่งปฏิกิริยาเป็นกรด เบส หรือ ไม่ใช่ตัวเร่งปฏิกิริยา เพื่อเปลี่ยนองค์ประกอบทางเคมีของน้ำมันพืชจากโมเลกุล ไตรกลีเซอไรด์ของกรดไขมันสายยาวสามสาย ซึ่งถูกเชื่อมด้วยพันธะเอสเทอร์เข้ากับ โมเลกุลของกลีเซอรอล 1 โมเลกุล โดยกรดไขมันนี้แตกต่างกันเนื่องมาจากความยาวของสายโซ่คาร์บอน ตำแหน่งของพันธะคู่ในสายโซ่น้ำมันพืชจะถูกเปลี่ยนองค์ประกอบทางเคมีไปเป็น โมโนอัลคิล เอสเทอร์ของกรดไขมันสายยาว (ไบโอดีเซล) และได้กลีเซอรอลเป็นผลิตภัณฑ์ข้างเคียงซึ่งสามารถนำไปใช้ในอุตสาหกรรมยาและเครื่องสำอางได้ ตัวอย่างปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ริฟิเคชันกับ เมทิลแอลกอฮอล์เกิดเป็นเมทิลเอสเทอร์ ดังรูปที่ 2.3

รูปที่ 2.3 ปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ริฟิเคชัน

ในทางปริมาณสารสัมพันธ์ 1 โมลของไตรกลีเซอไรด์ต้องการ 3 โมลของแอลกอฮอล์ในการเกิดปฏิกิริยา แต่หากใช้อัตราส่วน โมลที่สูงกว่าจะได้ผลิตภัณฑ์เอสเทอร์มากขึ้น จากปฏิกิริยานี้ จะเห็นว่าปฏิกิริยาสามารถย้อนกลับได้ การใช้แอลกอฮอล์ซึ่งก็คือ เมทานอลในปริมาณมากเกินไป จะช่วยให้ปฏิกิริยาดำเนินไปข้างหน้าทางผลิตภัณฑ์ได้ดี ทำให้ได้ปริมาณของเมทิลเอสเทอร์เพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งเอสเทอร์ที่ได้นี้จะมีสมบัติใกล้เคียงกับไบโอดีเซล

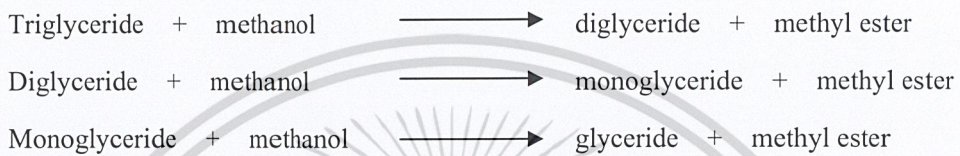
ปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ริฟิเคชันเป็นกระบวนการที่นิยมมาก เพราะวิธีไมโครอิมัลชันและวิธีการผสมน้ำมันด้วยตัวทำละลาย มักเกิดปัญหาในเรื่องประสิทธิภาพของเครื่องยนต์และเกิดคราบคาร์บอน ส่วนวิธีไพโรไลซิสนั้นจะผลิตก๊าซโซลีนออกมาคือน้ำมันดีเซลชีวภาพ นอกจากนี้ปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ริฟิเคชันยังให้ผลิตภัณฑ์ร่วมที่มีประโยชน์ทางการค้า คือ กลีเซอรอล

ปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ริฟิเคชันเป็นปฏิกิริยาแบบผันกลับได้ แต่สามารถเร่งปฏิกิริยาให้ไปข้างหน้าทางผลิตภัณฑ์ได้เร็วขึ้นโดยใช้ตัวเร่งปฏิกิริยาและใช้แอลกอฮอล์ในปริมาณมากเกินไป โดยแอลกอฮอล์ที่ใช้ในปฏิกิริยาส่วนมากมักใช้เมทานอลหรือเอทานอลเป็นตัวทำปฏิกิริยา

เนื่องจากมีราคาถูก หาง่าย เป็นโมเลกุลที่มีขนาดเล็กจึงสามารถเข้าทำปฏิกิริยาได้อย่างรวดเร็ว เอกสารนี้เป็นเอกสารลิขสิทธิ์ของสถาบันเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า แต่ปฏิกิริยานี้ต้องไม่มีน้ำเข้ามาเกี่ยวข้อง เพราะน้ำจะไปทำให้เกิดปฏิกิริยาสะaponification ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมีเหตุดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(Saponification) ทำให้ประสิทธิภาพการผลิตเอสเทอร์ลดลงและการแยกเอสเทอร์ออกจากกลีเซอรอลทำได้ยากมากขึ้น ดังนั้นการเตรียมด่างในปฏิกิริยาจะใช้วิธีละลายด่างในเมทานอลแทนน้ำ

กระบวนการทรานส์เอสเทอร์ริฟิเคชันมีลำดับ 3 ขั้นตอนเป็นปฏิกิริยาผันกลับได้ คือ ขั้นแรกจะเปลี่ยนไตรกลีเซอไรด์เป็นไดกลีเซอไรด์ ตามด้วยเปลี่ยนไดกลีเซอไรด์เป็นโมโนกลีเซอไรด์ และเปลี่ยนโมโนกลีเซอไรด์เป็นกลีเซอรอลและได้เอสเทอร์ 3 โมล ในขั้นนี้คุณสมบัติของเอสเทอร์จะคล้ายน้ำมันดีเซลแสดงขั้นตอน ได้ดังนี้

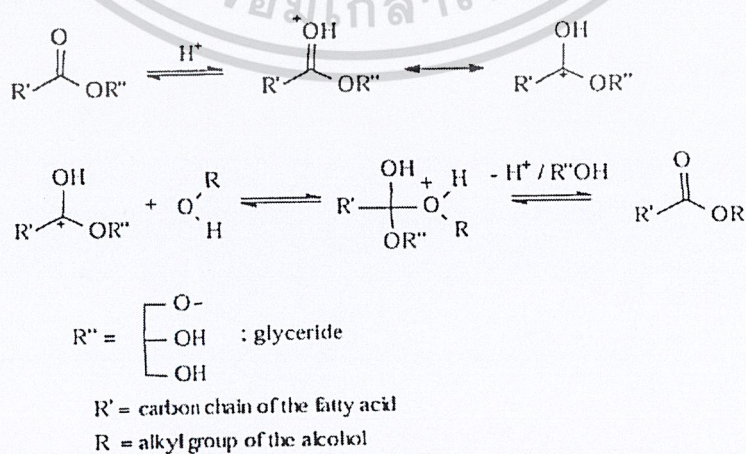

โดยปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ริฟิเคชันสามารถทำได้หลายวิธี ได้แก่

2.2.4.1 การทำปฏิกิริยาโดยใช้กรดเป็นตัวเร่งปฏิกิริยา

ปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ริฟิเคชันสามารถเร่งปฏิกิริยาได้ด้วยกรดบรอนสเตด (Brownsted) เช่น กรดซัลโฟนิก กรดซัลฟิวริก เป็นต้น การใช้ตัวเร่งปฏิกิริยาชนิดนี้ให้ปริมาณผลิตภัณฑ์ค่อนข้างสูง แต่เกิดปฏิกิริยาช้ามาก โดยต้องใช้อุณหภูมิสูงกว่า 100 องศาเซลเซียส เป็นเวลามากกว่า 3 ชั่วโมง เพื่อทำให้เกิดปฏิกิริยาอย่างสมบูรณ์ [8]

กลไกการเกิดปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ริฟิเคชันโดยใช้กรดบรอนสเตด (Brownsted) เป็นตัวเร่งปฏิกิริยาเริ่มจากโปรตอนไปโปรโตเนตที่หมู่คาร์บอนิลของเอสเทอร์ทำให้เกิดคาร์โบแคทไอออน หลังจากนั้นจึงเกิดการชนด้วยนิวคลีโอไฟล์ของแอลกอฮอล์ เกิดสารมัธยันต์ลักษณะเป็นเตตระฮีดรอล โดยสารมัธยันต์นี้จะปล่อยกลีเซอรอลออกมาทำให้เกิดเอสเทอร์ใหม่และตัวเร่งปฏิกิริยาใหม่ดังแสดงในรูป

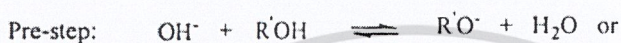

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
รูปที่ 2.4 กลไกการเกิดปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ริฟิเคชันโดยใช้ตัวเร่งปฏิกิริยากรด

2.2.4.2 การทำปฏิกิริยาโดยใช้เบสเป็นตัวเร่งปฏิกิริยา

การทำปฏิกิริยาโดยใช้เบสเป็นตัวเร่งปฏิกิริยาจะเกิดเร็วกว่าใช้กรดเป็นตัวเร่งปฏิกิริยา แต่อาจเกิดปฏิกิริยาสะปอนนิฟิเคชันร่วมด้วยทำให้ความบริสุทธิ์ของเอสเทอร์ที่ได้ลดลง

กลไกปฏิกิริยาเริ่มจากขั้นแรกแอลกอฮอล์ไอออนจะเข้าชนที่ตำแหน่งคาร์บอนิลของโมเลกุลไตรกลีเซอไรด์ ซึ่งทำให้เกิดสารมัธยันต์ลักษณะเป็นเตตระฮีดรอล ขั้นที่สองเกิดปฏิกิริยาระหว่างสารมัธยันต์กับแอลกอฮอล์ทำให้เกิดแอลกอฮอล์ไอออนและขั้นสุดท้ายเกิดการจัดเรียงตัวใหม่ของสารมัธยันต์เกิดเป็นเอสเทอร์และไดกลีเซอไรด์ ดังแสดงในรูป

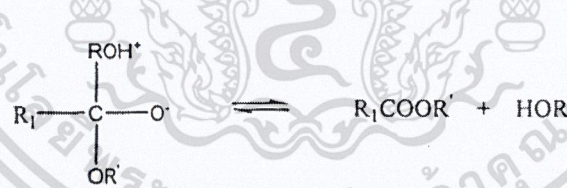
Step1.

Step2.

Step3.

Where R-OH diglyceride, R₁ long chain alkyl group and R' short alkyl group

รูปที่ 2.5 กลไกการเกิดปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ริฟิเคชัน โดยใช้ตัวเร่งปฏิกิริยาเบส

ถึงแม้ว่าปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ริฟิเคชัน โดยใช้ตัวเร่งปฏิกิริยาที่เป็นเบสจะให้ปริมาณของผลิตภัณฑ์เมทิลเอสเทอร์สูง โดยใช้เวลาที่สั้นแต่ปฏิกิริยานี้มีข้อเสียคือ สิ้นเปลืองพลังงานในการเกิดปฏิกิริยามาก การนำกลีเซอรอลกลับมาใช้ใหม่ทำได้ยากต้องกำจัดตัวเร่งปฏิกิริยากรดและเบสออกจากผลิตภัณฑ์ น้ำเสียที่มีเบสต้องผ่านกระบวนการบำบัดก่อนปล่อยทิ้งกรดไขมันและน้ำจะรบกวนการเกิดปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ริฟิเคชัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.4.3 การทำปฏิกิริยาในภาวะเหนือวิกฤตของเมทานอล

จากตารางที่ 2.3 การทำปฏิกิริยาในภาวะเหนือวิกฤตของเมทานอลเป็นวิธีที่ไม่ใช้ตัวเร่งปฏิกิริยา เพราะที่สภาวะนี้ต้องใช้อุณหภูมิสูง ทำให้พันธะไฮโดรเจนของเมทานอลอ่อนลงและสภาพขั้วของเมทานอลลดลง ทำให้เมทานอลกับน้ำมันพืชสามารถรวมเป็นเฟสเดียวกันได้

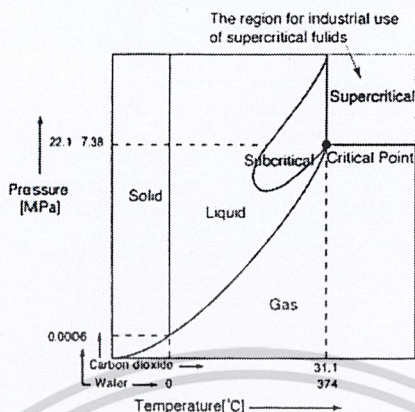
ตารางที่ 2.3 สมบัติของไหลภาวะเหนือวิกฤตเปรียบเทียบกับแก๊สและของเหลว

สถานะของของไหล	ความหนาแน่น (g/cm ³)	Diffusivity (cm ³ /sec)	ความหนืด (g/cm.sec)
แก๊ส P = 1 atm, T = 15-30 °C	(0.6 - 2) x 10 ³	0.1 - 0.4	(1 - 3) x 10 ⁻⁴
ของเหลว P = 1 atm, T = 15-30 °C	0.6 - 1.6	(0.2 - 2) x 10 ⁻⁵	(0.2 - 3) x 10 ⁻²
เหนือภาวะวิกฤต P = P _c , T = T _c P = 4P _c , T = T _c	0.2 - 0.5 0.4 - 0.9	0.7 x 10 ⁻³ 0.2 x 10 ⁻³	(1 - 3) x 10 ⁻⁴ (3 - 9) x 10 ⁻⁴

ของไหลเหนือภาวะวิกฤต (Supercritical fluids, SCF)

ของไหลเหนือภาวะวิกฤต หมายถึง สารใดๆ ในสภาวะซึ่งจำแนกไม่ได้ว่าเป็นแก๊สหรือเป็นของเหลว เมื่อพิจารณาถึงแก๊สที่สามารถเปลี่ยนเป็นของเหลวได้มีอยู่ 2 วิธี โดยการลดอุณหภูมิหรือการเพิ่มความดัน เพื่อลดพลังงานจลน์ทำให้ระยะระหว่างโมเลกุลลดลงเกิดแรงดึงดูดระหว่างกันควบแน่นเป็นของเหลว แต่ที่อุณหภูมิสูงกว่าจุดๆหนึ่ง โมเลกุลของแก๊สจะมีพลังงานจลน์มากถึงแม้จะให้ความดันเท่าไรก็ไม่สามารถทำให้แก๊สเกิดการควบแน่นเป็นของเหลวได้ อุณหภูมิสูงสุดที่แก๊สยังสามารถควบแน่นเป็นของเหลวได้เรียกว่า อุณหภูมิวิกฤต ความดันที่จุดๆ นี้ เรียกว่า ความดันวิกฤต เพราะฉะนั้นจุดวิกฤตคือ จุดที่มีอุณหภูมิเท่ากับอุณหภูมิวิกฤตและมีความดันเท่ากับความดันวิกฤต

ที่อุณหภูมิมากกว่าอุณหภูมิวิกฤต และความดันมากกว่าความดันวิกฤต เรียกว่า สภาวะเหนือวิกฤต โดยสารที่อยู่ในสภาวะนี้จะจำแนกไม่ได้ว่าเป็นแก๊สหรือเป็นของเหลว

รูปที่ 2.6 เฟสไดอะแกรมของของไหลเหนือภาวะวิกฤต

ของไหลเหนือภาวะวิกฤตมีคุณสมบัติอยู่ระหว่างแก๊สกับของเหลว จากตารางที่ 2.3 พบว่าความหนาแน่นของของไหลเหนือภาวะวิกฤตมีค่าใกล้เคียงกับของเหลว เมื่อนำมาใช้เป็นตัวทำละลาย โมเลกุลของสารที่ต้องการละลายจะถูกล้อมรอบด้วยโมเลกุลของของไหลภาวะเหนือวิกฤต เกิดอันตรกิริยากันเกิดการละลายได้ดี ขณะเดียวกันของไหลเหนือภาวะวิกฤตมีความหนืดและการแพร่กระจายใกล้เคียงกับแก๊ส ทำให้สามารถแทรกเข้าไปในโครงสร้างภายในของตัวถูกละลายได้ดีและด้วยสมบัติเหล่านี้จึงนำของไหลเหนือภาวะวิกฤตมาใช้เป็นตัวทำละลาย

ตารางที่ 2.4 แสดงประเภทปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ฟิเคชัน

ปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ฟิเคชัน		
ปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ฟิเคชันมีตัวเร่งปฏิกิริยา		ภาวะเหนือวิกฤตของเมทานอล
กรดเป็นตัวเร่งปฏิกิริยา	เบสเป็นตัวเร่งปฏิกิริยา	ไม่ใช่ตัวเร่งปฏิกิริยา
- ทำปฏิกิริยา 1 - 45 ชั่วโมง	- ทำปฏิกิริยา 1 - 8 ชั่วโมง - เกิดปฏิกิริยาสปอนนิฟิเคชัน	- ทำปฏิกิริยา 2 - 4 ชั่วโมง - ผลิตภัณฑ์ที่ได้มีความบริสุทธิ์สูง

2.3 ชนิดของตัวเร่งปฏิกิริยา [9]

การเร่งปฏิกิริยาสามารถแยกออกได้เป็น 2 แบบ คือ

- 1.) การเร่งปฏิกิริยาแบบเอกพันธ์ (Homogeneous catalysis) ซึ่งตัวเร่งปฏิกิริยาอยู่ในเฟสเดียวกับสารตั้งต้นและสารผลิตภัณฑ์ ส่วนใหญ่มักเป็นสารละลายที่มีตัวเร่งปฏิกิริยาและสารตั้งต้นละลายอยู่ด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.) การเร่งปฏิกิริยาแบบวิวิธพันธุ์ (Heterogeneous catalysis) ตัวเร่งปฏิกิริยาจะมีเฟสต่างกับสารตั้งต้นและผลิตภัณฑ์ ส่วนใหญ่ตัวเร่งปฏิกิริยาจะเป็นของแข็งและสารตั้งต้นเป็นแก๊สหรือของเหลวชนิดของตัวเร่งปฏิกิริยาแบ่งตามสถานะเทียบกับสารตั้งต้นและสารผลิตภัณฑ์มี 2 ประเภทคือ

1. ตัวเร่งปฏิกิริยาเอกพันธุ์ (Homogeneous catalysts) คือ ตัวเร่งปฏิกิริยาที่อยู่ในสถานะเดียวกับสารที่ทำปฏิกิริยา ไม่ว่าจะเป็นแก๊สหรือของเหลว ตัวอย่างเช่นปฏิกิริยาในสิ่งมีชีวิตที่เร่งด้วยเอนไซม์และปฏิกิริยาในสารละลาย ตัวเร่งปฏิกิริยาเอกพันธุ์มักเป็นโมเลกุลที่มีตำแหน่งสำหรับเร่งปฏิกิริยาชัดเจน ทำให้ง่ายต่อการศึกษา แต่ก็มีข้อเสียคือมักสลายตัวหรือเสียสภาพในสถานะที่ใช้ความร้อนหรือความดันสูง
2. ตัวเร่งปฏิกิริยาวิวิธพันธุ์ (Heterogeneous catalysts) คือ ตัวเร่งปฏิกิริยาที่อยู่ในสถานะแตกต่างกับสารที่ทำปฏิกิริยา เช่น ตัวเร่งปฏิกิริยาเป็นของแข็ง สารตั้งต้นและผลิตภัณฑ์เป็นแก๊สหรือของเหลว การใช้ตัวเร่งแบบวิวิธพันธุ์พบได้ในอุตสาหกรรมหลายๆ อย่าง เช่น ปูน ผลิตภัณฑ์ยา เชื้อเพลิง เส้นใยสังเคราะห์ ตัวทำละลาย เนื่องจากสามารถแยกตัวเร่งปฏิกิริยาออกจากสารผลิตภัณฑ์และสารตั้งต้นที่เหลือได้ง่ายกว่าระบบที่ใช้ตัวเร่งปฏิกิริยาแบบเอกพันธุ์

ตารางที่ 2.5 เป็นการเปรียบเทียบสมบัติและปัจจัยต่างๆ ของตัวเร่งปฏิกิริยาแบบเอกพันธุ์และวิวิธพันธุ์ เนื่องจากตัวเร่งปฏิกิริยาเอกพันธุ์อยู่ในวัฏภาคเดียวกับสารตั้งต้น จึงมีข้อดีคือประสิทธิภาพการเร่งปฏิกิริยาสูงและสามารถเลือกให้เร่งปฏิกิริยาที่ต้องการได้ง่ายกว่า อีกทั้งสถานะการทดลองที่ใช้ไม่รุนแรงสามารถศึกษากลไกของปฏิกิริยาได้ง่ายกว่าด้วยเทคนิคทางสเปกโทรสโกปีต่างๆ และไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการแพร่ของสารตั้งต้นไปหาตัวเร่งปฏิกิริยา เนื่องจากอยู่ในวัฏภาคเดียวกัน แต่มีข้อเสียคือ การแยกตัวเร่งปฏิกิริยาออกจากสารตั้งต้นและผลิตภัณฑ์ทำได้ยาก วิธีการที่ใช้ส่วนใหญ่คือการกลั่นหรือการสกัดด้วยตัวทำละลายและการนำตัวเร่งปฏิกิริยากลับมาใช้ใหม่ทำได้ยากกว่าและอายุการใช้งานของตัวเร่งปฏิกิริยาเอกพันธุ์นั้นสั้นกว่า

ข้อดีของตัวเร่งปฏิกิริยาวิวิธพันธุ์ คือ สามารถแยกสารตั้งต้นและผลิตภัณฑ์ออกจากตัวเร่งปฏิกิริยาได้ง่าย สามารถใช้ได้ ในสถานะที่มีอุณหภูมิ และ/หรือ ความดันสูงได้ ตัวเร่งปฏิกิริยามีอายุการใช้งานที่ยาวนานและอาจนำกลับมาใช้ใหม่ได้ง่ายกว่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.5 การเปรียบเทียบปัจจัยต่างๆในการเร่งปฏิกิริยาแบบเอกพันธ์และวิวิธพันธุ์

ปัจจัยหรือตัวแปรที่สนใจ	การเร่งปฏิกิริยาแบบเอกพันธ์	การเร่งปฏิกิริยาแบบวิวิธพันธุ์
กัมมันตภาพเมื่อเทียบปริมาณโลหะที่เท่ากัน	สูง	แปรค่าได้
สัดส่วนการเลือกทำปฏิกิริยา	สูง	แปรค่าได้
สถานะของปฏิกิริยา	ไม่รุนแรง	รุนแรง
อายุการใช้งานของตัวเร่ง	แปรค่าได้	นาน
ความไวของตัวเร่งต่อการเกิดพอยซัน	ต่ำ	สูง
ปัญหาจากการแพร่	ไม่มี	อาจมีผล
การนำตัวเร่งกลับมาใช้งาน	แพง	ทำได้
การปรับสมบัติเชิงโมเลกุลของตัวเร่งปฏิกิริยา โดยการเปลี่ยนอะตอมที่เป็นองค์ประกอบ	อาจทำได้	ทำไม่ได้

2.4 การเตรียมตัวเร่งปฏิกิริยา [9]

สมบัติของตัวเร่งปฏิกิริยาขึ้นกับกรรมวิธีที่ใช้ในการเตรียมสาร การเตรียมแต่ละครั้งต้องคำนึงถึงสมบัติทางกายภาพที่สำคัญของตัวเร่งปฏิกิริยา ได้แก่ พื้นที่ผิว เสถียรภาพ และความทนทาน การเตรียมตัวเร่งปฏิกิริยาแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่

กลุ่มแรก คือ การเตรียมตัวเร่งกลุ่มออกไซด์ (Active oxide component)

กลุ่มที่ 2 คือ การนำองค์ประกอบที่ไวต่อปฏิกิริยาวางบนตัวรองรับ (Deposition-produced activity component)

กลุ่มที่ 3 คือ กลุ่มที่มีการเตรียมพิเศษเฉพาะตัวอย่าง

2.4.1 การเตรียมตัวเร่งกลุ่มออกไซด์

ตัวเร่งกลุ่มออกไซด์ในที่นี้มีความหมายรวมทั้งองค์ประกอบกัมมันต์และตัวรองรับซึ่งจะถูกเตรียมให้มีพื้นที่ผิวและความพรุนสูง เช่น ไฮดรอกไซด์ซึ่งอาจเป็นทั้งองค์ประกอบกัมมันต์และตัวรองรับ

2.4.2 การเตรียมออกไซด์ผสม

ออกไซด์ผสม (Dual Oxides) คือ การรวมตัวของออกไซด์สองชนิดเพื่อเพิ่มคุณสมบัติของ

การเร่งปฏิกิริยา วิธีที่ดีที่สุด คือ การตกตะกอนร่วม (Co-precipitation) และการเตรียมเจลสองชนิด เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เพื่อให้ได้การกระจายตัวที่และมีอันตรกิริยาต่อกันสูง ตัวอย่างเช่น $\text{SiO}_2\text{-Al}_2\text{O}_3$, $\text{NiO-Al}_2\text{O}_3$ และ ซีโอไลต์

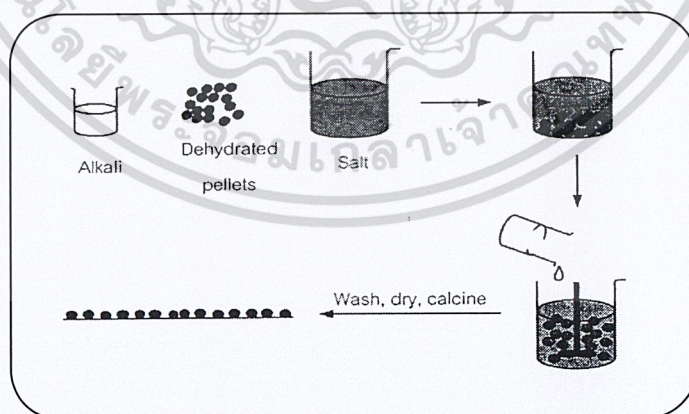
2.4.3 การเตรียมตัวเร่งปฏิกิริยาโดยการวางองค์ประกอบกันมันต์บนตัวรองรับ

การทำให้ออกไซด์กระจายตัวบนตัวรองรับเป็นวิธีการที่นิยมมาก สามารถทำได้ 4 วิธี คือ การตกตะกอน การดูดซับ การแลกเปลี่ยนไอออน และการทำให้เปียกชุ่ม (Impregnation) แต่ละเทคนิคมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ซึ่งต้องพิจารณาจากการใช้ ตัวรองรับที่ใช้อาจเป็นผงหรือเป็นก้อนเล็ก ๆ ในการเติมองค์ประกอบกันมันต์ลงไปในตัวรองรับอาจมีข้อจำกัดเรื่องการแพร่เข้าไปในรูพรุน

1.) การตกตะกอน คือ การทำให้เกิดปฏิกิริยาระหว่างพองอนุภาคของตัวรองรับ กับเกลือของสารละลายซึ่งอาจจะเป็นออกซาเลต ไนเตรต ซัลเฟต หรือคลอไรด์ ในตัวกลางที่เป็นเบส เช่น NaOH , KOH , NH_4OH , Na_2CO_3 , NaHCO_3 ทำให้ได้ไฮดรอกไซด์หรือคาร์บอเนตของโลหะที่ไม่ละลายน้ำ สารเหล่านี้สามารถเปลี่ยนเป็นออกไซด์โดยการให้ความร้อน

การตกตะกอนเหมาะกับการเตรียมเพื่อให้มีปริมาณโลหะ (Loading) ขององค์ประกอบกันมันต์ประมาณ 10-20% ถ้าต้องการปริมาณที่ต่ำกว่านี้ควรพิจารณาใช้วิธีอื่น

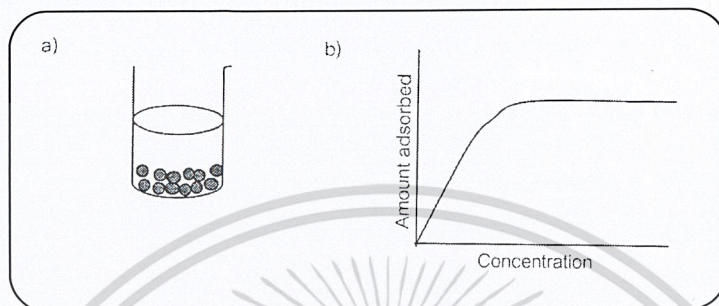
การเตรียมทำได้โดยการคละเคล้ากันของผงตัวรองรับกับสารละลายเกลือตามปริมาณที่เหมาะสมกับความต้องการก่อนทำปฏิกิริยา แต่ในบางกรณีตัวรองรับอาจจะต้องดูดไล่อากาศในตัวรองรับเพื่อให้แน่ใจว่าไม่มีอากาศในรูพรุน หลังจากนั้นจึงเติมสารละลายเบสเพื่อทำให้เกิดการตกตะกอนขึ้นต่อมาคือการกรองหรือการแยก แล้วล้างกำจัดสารต่างๆ ได้แก่ สารละลายเบส ซึ่งเป็นไอออนของสารตั้งต้น และสารที่จับอยู่บนผิวหน้าที่มากเกินไปออก

รูปที่ 2.7 ขั้นตอนในการเตรียมตัวเร่งปฏิกิริยาด้วยวิธีตกตะกอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.) การดูดซับ คือ การนำเอาวัสดุที่เป็นตัวรองรับมาแช่ในสารละลายเกลือที่มีความเข้มข้นที่เหมาะสมกับการดูดซับ และการดูดซับจะให้ไอโซเทิร์ม ดังรูป 2.8 (b) การดูดซับเป็นวิธีการที่เหมาะสมเมื่อต้องการปริมาณองค์ประกอบกัมมันต์ต่ำ ผงหรืออนุภาคจะถูกนำมากำจัดน้ำและทำให้ชุ่มในสารละลายที่เหมาะสมในเวลาที่เหมาะสม การจับแบบนี้จะสม่ำเสมอและองค์ประกอบกัมมันต์ จะเข้าไปจับในรูพรุนอย่างทั่วถึงระหว่างการทำให้ชุ่ม

รูปที่ 2.8 (a) การเตรียม โดยวิธีการดูดซับ

(b) ไอโซเทิร์มของการดูดซับของไอออนที่เป็นตัวเร่งปฏิกิริยา

การดูดซับจากสารละลายอาจเป็นทั้งการดูดซับ ไอออนบวกหรือไอออนลบ ขึ้นกับสมบัติของผิวหน้า ตัวอย่างเช่น ซีโอไลต์เป็นตัวแลกเปลี่ยนไอออนบวกที่ดี แต่ซิลิกาเป็นตัวแลกเปลี่ยนไอออนบวกได้ไม่ดี ส่วนอะลูมินาเป็นตัวดูดซับที่ไม่ดีทั้งสำหรับไอออนบวกและไอออนลบ แมกนีเซียมเป็นตัวดูดซับ ไอออนลบที่ดี และการับอนมักจะเกิดเป็นสารเชิงซ้อนที่มีการถ่ายโอนประจุ (Charge transfer Complex) กับการให้อิเล็กตรอน แต่ก็ดูดซับไอออนบวกได้บ้างเช่นกัน ถ้าไม่นับซีโอไลต์ซึ่งมีกลไกการดูดซับที่ต่างออกไปแล้ว ลักษณะการดูดซับเชิงไอออนิกของหมู่ที่มีความสำคัญในเชิงการเร่งปฏิกิริยา

3.) การแลกเปลี่ยนไอออน

การเตรียมตัวเร่งปฏิกิริยาโดยวิธีการแลกเปลี่ยนไอออนจะเหมือนกับการดูดซับไอออนิกต่างกันเพียงแต่มีการแลกเปลี่ยนไอออนเกิดขึ้นนอกเหนือจากโปรตอน ไอออนที่มีประจุต่ำ เช่น Na^+ จะแลกเปลี่ยนกับไอออนที่มีประจุสูงกว่า เช่น Ni^{2+} และมีสมมูลเกิดขึ้นดังนี้ (S คือหมู่ฟังก์ชัน ใดๆ)

$$S\text{Na}^+ + \text{Ni}^{2+} \rightleftharpoons S\text{Ni}^{2+} + \text{Na}^+$$

การแลกเปลี่ยนไอออนจะเกิดขึ้นได้ดี เมื่อไอออนตัวใหม่ที่เข้ามาแทนที่สามารถจับกับตัวรองรับได้แข็งแรงกว่าไอออนเดิม ส่วนใหญ่เมื่อพูดถึงการแลกเปลี่ยนไอออน เรามักจะนึกถึงการแช่ตัวรองรับลงในสารละลายของเกลือของโลหะที่ต้องการแลกเปลี่ยน แล้วรอจนได้ปริมาณการแลกเปลี่ยนที่ต้องการ ข้อดีของการแลกเปลี่ยนไอออนคือจะได้การกระจายตัวของไอออนโลหะ

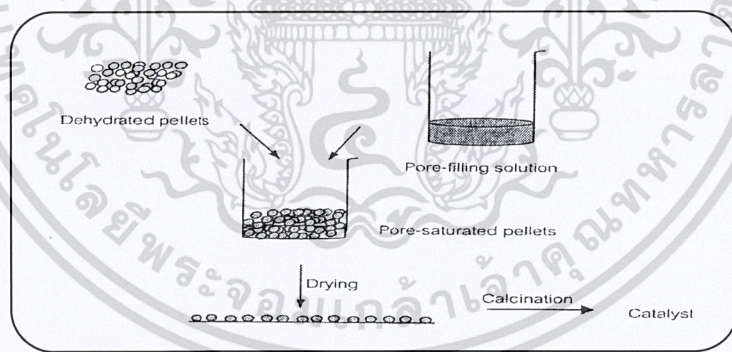
ที่เป็นเนื้อเดียว แต่การแลกเปลี่ยนมีข้อจำกัดเนื่องจากต้องการใช้เวลานาน และเมื่อการแลกเปลี่ยนอิ่มตัวแล้วจะไม่สามารถเพิ่มปริมาณไอออนได้อีก

เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมีเหตุดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.) การทำให้เปียกชุ่ม (Impregnation)

เทคนิคการทำให้เปียกชุ่ม เป็นเทคนิคที่ง่ายและสะดวกที่สุดเพราะเป็นการจับตัวรองรับ โดยตรงจุดประสงค์คือต้องการเติมรูพรุนด้วยสารละลายของเกลือโลหะที่มีความเข้มข้นเพียงพอ สำหรับค่าปริมาณ โลหะที่ต้องการ สารละลายที่ใช้ต้องมีปริมาณที่จะเติมรูพรุนได้พอดี เรียกว่า ค่า Incipient wetness ขั้นตอนการเตรียมคร่าวๆ แสดงไว้ในรูปที่ 2.9 เริ่มจากการให้ความร้อนแก่ตัวรองรับหรือนำไปสู่อากาศออกด้วยสุญญากาศเพื่อกำจัดความชื้นในรูพรุน และทำให้การแพร่ของ สารละลายเข้าไปในรูพรุนเกิดขึ้นได้ดีขึ้น จากนั้นหยดสารละลายในปริมาณที่พอดีที่จะเติมรูพรุน และทำให้ผิวหน้าภายนอกของตัวรองรับเปียกพอดี ลงไปบนตัวรองรับ ซึ่งปริมาณดังกล่าวสามารถ คำนวณ ได้ก่อนการเตรียมจากปริมาตรของรูพรุนหรือทำการทดสอบก่อน โดยใช้ตัวทำละลายหยด ลงบนตัวรองรับที่ทราบปริมาณแน่นอนและทำการวัดปริมาตรที่ทำให้ตัวรองรับเปียกพอดี แล้วจึง นำปริมาตรตัวทำละลายที่ได้มาใช้ในการคำนวณความเข้มข้นของสารละลายเพื่อให้ได้ปริมาณ โลหะตามที่ต้องการ

การทำให้แห้งจะทำให้เกิดการตกผลึกของเกลือบนผิวหน้าของรูพรุน ขั้นตอนนี้อาจไม่ระวัง อาจจะทำให้เกิดการกระจายตัวของสารในรูพรุน ไม่สม่ำเสมอ ถ้าการทำให้แห้งช้าเกินไปจะทำให้ สารละลายเคลื่อนลงไปอยู่ด้านล่างของรูพรุนเกิดการตกตะกอน ทำให้ผลึกที่ได้อยู่แต่ตอนล่าง ของรูพรุน ในทางตรงกันข้ามถ้าแห้งเร็วเกินไปสารละลายจะติดอยู่เฉพาะตอนบนของรูพรุนทำให้ ผลึกเกิดเฉพาะช่วงบนของรูพรุน การทำให้แห้งในอัตราเร็วที่เหมาะสมจะทำให้ได้ผลึกที่เท่าๆ กัน

รูปที่ 2.9 ขั้นตอนการเตรียมตัวเร่งปฏิกิริยาด้วยวิธีเปียกชุ่ม

การแคลไซน์เป็นขั้นตอนที่สำคัญ เพราะถ้าตัวเร่งปฏิกิริยาเจอกับความชื้นในอากาศ ผลึก ในรูพรุนอาจจะละลายในน้ำที่เกิดควบแน่นได้ การแคลไซน์เป็นการเปลี่ยนเกลือ โลหะให้อยู่ในรูป ของโลหะหรือออกไซด์ และจะหยุดการกระจายของสารละลายได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลิตภัณฑ์เชอรอลเนื่องจากผสมน้ำแล้วมีจุดเยือกแข็งที่ต่ำมาก ผลิตภัณฑ์ร้อยละ 66.7 ที่มีน้ำ 33.3 โดยน้ำหนักจะมีจุดเยือกแข็งอยู่ที่ -46.5 องศาเซลเซียส

2.) คุณสมบัติทางเคมี

ผลิตภัณฑ์เชอรอลเกิดปฏิกิริยาได้เหมือนแอลกอฮอล์ทั่วไป โดยที่คาร์บอนอะตอมนอกจากมีความว่องไวในการเกิดปฏิกิริยามากกว่าอะตอมกลาง ภายใต้สภาวะที่เป็นกลางหรือด่าง ผลิตภัณฑ์เชอรอลที่อุณหภูมิ 275 องศาเซลเซียส จะไม่เกิดอะโครลีน (Acrolein) ในทางกลับกัน ในสภาวะกรดจะเกิดอะโครลีนที่ 160 องศาเซลเซียส ที่อุณหภูมิ 180 องศาเซลเซียส ผลิตภัณฑ์เชอรอลจะดีไฮเดรตเกิดเป็นอีเทอร์ลิงค์โพลีกลีเซอรอล (Ether-linked polyglycerol) ที่อุณหภูมิห้องผลิตภัณฑ์เชอรอลจะดูดซับน้ำอย่างรวดเร็วและถูกออกซิไดส์ได้ง่าย โดยที่คาร์บอนอะตอมถูกออกซิไดส์เป็นอัลดีไฮด์ ส่วนคาร์บอนอะตอมกลางเกิดเป็นคาร์บอนิล

2.6 สมบัติทางด้านเชื้อเพลิงที่สำคัญของไบโอดีเซล [10]

2.6.1 ค่าความร้อน (Heating value)

ค่าความร้อนทางเชื้อเพลิง คือ ปริมาณความร้อนที่ต้องถ่ายเทออกจากเชื้อเพลิงเนื่องจากการสันดาปที่เกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์ในระบบ ค่าที่ได้จะอยู่ในรูปของพลังงานต่อปริมาณของมวลสารนิยมนัด โดยใช้เครื่อง Bomb Calorimeter โดยปกติการสันดาปของเชื้อเพลิงจำพวกสารไฮโดรคาร์บอน เมื่อสันดาปในบรรยากาศของออกซิเจน ผลของการสันดาปจะได้ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และน้ำ (ซึ่งอยู่ในสถานะของไอน้ำ) ถ้าไอน้ำสามารถกลั่นตัวแล้วคายความร้อนแฝงออกมา ค่าความร้อนทางเชื้อเพลิงที่ได้จะเป็นค่าความร้อนแฝงสูงสุด แต่ถ้าไอน้ำไม่กลั่นตัวค่าความร้อนทางเชื้อเพลิงจะเป็นค่าความร้อนต่ำ

2.6.2 จุดวาบไฟ (Flash point)

จุดวาบไฟแสดงถึงอุณหภูมิต่ำสุดที่ทำให้ไอของเชื้อเพลิงมีปริมาณมากพอที่ทำให้เกิดการติดไฟ คุณสมบัตินี้ไม่มีผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพในการเผาไหม้ของเครื่องยนต์ แต่จะบอกถึงความสามารถในการติดไฟของเชื้อเพลิง ซึ่งส่งผลต่อความปลอดภัยในการขนส่งและการเก็บรักษาเชื้อเพลิง

2.6.3 ค่าความหนืด (Viscosity)

ความหนืดหรือความข้นใส คือ แรงต้านทานภายในตัวของน้ำมันต่อการไหล กล่าวคือ น้ำมันใสจะไหลได้ง่าย ส่วนน้ำมันข้นจะไหลได้ช้า ความหนืดของน้ำมันจึงต้องเหมาะสมเพื่อให้ระบบการฉีดน้ำมัน (Injection System) ฉีดเป็นฝอยอย่างละเอียด ในขณะที่เดียวกันน้ำมันจะช่วยหล่อลื่นปั๊มเชื้อเพลิงแรงดันสูงได้ด้วย น้ำมันที่ข้นเกินไปจะไม่กระจายเป็นฝอย ในขณะที่น้ำมันที่ใสเกินไปจะทำให้การหล่อลื่นไม่เพียงพอ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.6.4 ค่าความเป็นกรด (Acid value)

ค่าความเป็นกรดจะแสดงถึงปริมาณของกรดไขมันอิสระในไบโอดีเซล ซึ่งส่งผลต่ออายุการใช้งานของน้ำมัน เนื่องจากการเสื่อมสภาพของน้ำมันนอกจากจะเกิดจากการออกซิไดซ์พันธะคู่ของกรดไขมันแล้ว ยังอาจเกิดจากการสลายพันธะเอสเทอร์ให้กรดไขมันอิสระออกมา ปริมาณกรดไขมันอิสระรวมทั้งความเป็นกรดที่เพิ่มขึ้นจึงเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพและความเก่าใหม่ของน้ำมัน

2.6.5 เลขไอโอดีน (Iodine value)

เลขไอโอดีนจะแสดงถึงความไม่อิ่มตัวหรือปริมาณพันธะคู่ในไบโอดีเซล แสดงได้ด้วยจำนวนกรัมของไอโอดีนที่ถูกดูดไว้ด้วยน้ำมัน 100 กรัม เลขไอโอดีนเป็นค่าคงที่และเฉพาะตัวสำหรับน้ำมันแต่ละชนิด น้ำมันที่มีพันธะคู่มากจะมีเลขไอโอดีนสูง ซึ่งพันธะคู่นี้สามารถเกิดปฏิกิริยาออกซิเดชันนำไปสู่การเสื่อมสภาพของน้ำมันได้ เลขไอโอดีนจึงเป็นค่าที่แสดงถึงอายุการใช้งานของน้ำมัน

ตารางที่ 2.6 แสดงคุณสมบัติมาตรฐานของน้ำมันไบโอดีเซล [10]

ความหนืด ณ อุณหภูมิ 40 °C เซนติสโตกส์	(Viscosity at 40 °C, cSt)	ไม่ต่ำกว่า และ ไม่สูงกว่า	3.5 - 5.0	ASTM D 445
จุดวาบไฟ องศาเซลเซียส	(Flash Point, °C)	ไม่ต่ำกว่า	120	ASTM D 93
ค่าความเป็นกรด มิลลิกรัม โพแทสเซียมไฮดรอกไซด์/ กรัม	(Acid Value , mg KOH/g)	ไม่สูงกว่า	0.50	ASTM D 664
ค่าไอโอดีน กรัมไอโอดีน/ 100 กรัม	(Iodine Value , g Iodine / 100 g)	ไม่สูงกว่า	120	EN 14111

2.7 ประโยชน์ของไบโอดีเซล

1.) ประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อม

- การใช้ไบโอดีเซลสามารถลดมลพิษทางอากาศ ซึ่งเป็นผลจากการเผาไหม้ในเครื่องยนต์ คณะกรรมการไบโอดีเซลแห่งชาติ (National Biodiesel Board) และสำนักงานป้องกันสิ่งแวดล้อม (US Environmental) ของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ทำการวิจัยและทดลองใช้น้ำมันไบโอดีเซลสูตรต่างๆกับเครื่องยนต์ดีเซล ได้รายงานว่ไบโอดีเซลสูตรที่มีไบโอดีเซล 100% (B100) และสูตรที่มีไบโอดีเซล 20% ผสมกับดีเซล 80% (B20) สามารถลดมล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ในการเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้วางไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปลดปล่อยจากการเผาไหม้ได้อย่างมีนัยสำคัญ ในส่วนกรรมอุทธารเรือ กองทัพเรือ ได้รายงานผลการทดลองใช้น้ำมันไบโอดีเซลกับเครื่องยนต์ดีเซล ขนาด 145 แรงม้า ว่าสามารถลดควันทาได้มากกว่าร้อยละ 40

- การใช้ไบโอดีเซลสามารถลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเนื่องจากผลิตจากพืช
- การผลิตไบโอดีเซลจากน้ำมันพืชที่ใช้แล้ว ช่วยลดการนำน้ำมันพืชที่ใช้แล้ว ไปประกอบอาหารซ้ำและยังช่วยป้องกันมิให้น้ำมันพืชที่ใช้แล้ว (ซึ่งประกอบด้วยสารไดออกซินที่เป็นสารก่อมะเร็ง) ผลิตเป็นอาหารสัตว์

2.) ประโยชน์ด้านสมรรถนะเครื่องยนต์

- การผสมไบโอดีเซลในระดับร้อยละ 1 - 2 สามารถช่วยเพิ่มดัชนีการหล่อลื่นให้กับ น้ำมันดีเซล จากผลการทดลองของสถาบันวิจัยและเทคโนโลยีของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) พบว่าการเติมไบโอดีเซลที่ผลิตจากน้ำมันพืชใช้แล้วและน้ำมันมะพร้าวในอัตราร้อยละ 0.5 สามารถเพิ่มดัชนีการหล่อลื่นได้ถึง 2 เท่า
- ประสิทธิภาพการเผาไหม้ดีขึ้น เนื่องจากไบโอดีเซลมีออกซิเจนผสมอยู่ปริมาณ ร้อยละ 10 เท่า ทำให้การผสมระหว่างน้ำมันกับอากาศมีการกระจายตัวกัน สม่าเสมอและเป็นการเพิ่มอัตราส่วนปริมาตรของอากาศต่อน้ำมันได้เป็นอย่างดี จึงทำให้การเผาไหม้ดีขึ้น
- แม้ค่าความร้อนของไบโอดีเซลจะต่ำกว่าน้ำมันดีเซลประมาณร้อยละ 10 แต่ข้อด้อยนี้ไม่มีผลกระทบต่อการใช้งาน เพราะการใช้ไบโอดีเซลไม่ทำให้กำลังเครื่องยนต์ลดลง

3.) ประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ

- การใช้ไบโอดีเซลช่วยสร้างงานในชนบทด้วยการสร้างพลังงานไว้รองรับผลผลิตทางการเกษตรที่เหลือจากการบริโภค
- การใช้ไบโอดีเซลสามารถช่วยลดการนำเข้าน้ำมันดิบจากต่างประเทศได้บางส่วน ซึ่งในแต่ละปีประเทศไทยสูญเสียเงินตราต่างประเทศเพื่อการนำเข้าน้ำมันดิบกว่า 300,000 ล้านบาท

4.) ประโยชน์ด้านการผลิตน้ำมันเชื้อเพลิงภายในประเทศ

- ประเทศไทยมีสัดส่วนการใช้ น้ำมันดีเซลสูงกว่าน้ำมันเบนซินมาก ตลาดน้ำมันดีเซลในประเทศไทยมีมูลค่ามากกว่าน้ำมันเบนซินกว่า 2 เท่า และในอนาคตมีแนวโน้มที่โรงกลั่นอาจจะผลิตน้ำมันดีเซลไม่เพียงพอต่อการใช้อยู่ภายในประเทศ ดังนั้นไบโอดีเซลจึงช่วยลดความไม่สมดุลของโรงกลั่นได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- การผสมไบโอดีเซลในอัตราส่วนร้อยละ 1-2 สามารถเพิ่มความหล่อลื่นในน้ำมันดีเซลได้ โดยเฉพาะกรณีที่จะมีการลดปริมาณกำมะถันในน้ำมันดีเซล

5.) ประโยชน์ด้านความมั่นคง

- การใช้ไบโอดีเซลที่สามารถผลิตได้ภายในประเทศถือเป็นการเสริมสร้างความมั่นคงและเสถียรภาพทางด้านพลังงานของประเทศ

2.8 ผลกระทบของไบโอดีเซลที่มีต่อเครื่องยนต์ [10]

เนื่องจากน้ำมันไบโอดีเซลตามมาตรฐานสากลนั้นมีคุณสมบัติเทียบเคียงได้กับน้ำมันดีเซลที่ผลิตจากน้ำมันปิโตรเลียม ดังนั้นผลกระทบต่อเครื่องยนต์ถือได้ว่าไม่มีผลทางด้านลบหรือในกรณีของเครื่องยนต์เก่าอาจมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนซีลยางบางส่วนเท่านั้น โดยทั่วไปการใช้น้ำมันไบโอดีเซลในต่างประเทศนั้นนิยมนำไปผสมสูตรต่างๆ เช่น

- B2 (ไบโอดีเซล 2% : ดีเซล 98%) มีจำหน่ายทั่วไปในมลรัฐมินิโซตา ประเทศสหรัฐอเมริกาและบังคับใช้ทั้งมลรัฐในปี พ.ศ.2548
- B5 (ไบโอดีเซล 5% : ดีเซล 95%) มีจำหน่ายทั่วไปในประเทศฝรั่งเศส โดยกว่าครึ่งหนึ่งของน้ำมันดีเซลที่จำหน่ายเป็นน้ำมันสูตร B5
- B20 (ไบโอดีเซล 20% : ดีเซล 80%) เป็นน้ำมันผสมที่คณะกรรมการไบโอดีเซลแห่งชาติและสำนักงานป้องกันสิ่งแวดล้อมของประเทศสหรัฐอเมริกาแนะนำให้ใช้ตามกฎหมายยานยนต์เชื้อเพลิงทดแทนของประเทศ (Alternative Motor Fuels Act : AMFA 1988) ปัจจุบันนิยมใช้ในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะรถของบริษัทและรถของหน่วยราชการกว่า 147 แห่ง รวมทั้งการใช้ยานยนต์ในพื้นที่ที่ต้องคำนึงถึงมลพิษเป็นพิเศษ เช่น รถรับส่งนักเรียน รถประจำทาง เรือหรือเครื่องจักรกลที่ใช้ในเหมืองแร่ ทั้งนี้ได้รับการรับรองจากบริษัทผู้ผลิตระบบหัวฉีดน้ำมันและเครื่องยนต์
- B40 (ไบโอดีเซล 40% : ดีเซล 60%) เป็นสูตรที่ใช้ในรถขนส่งมวลชนในประเทศฝรั่งเศส ทั้งนี้เพื่อผลในการลดมลพิษ
- B100 (ไบโอดีเซล 100%) เป็นน้ำมันไบโอดีเซลร้อยละ 100 ที่ในประเทศเยอรมนีและออสเตรีย โดยได้รับการรับรองจากบริษัทผู้ผลิตรถยนต์รายใหญ่ของประเทศ

จากตารางที่ 2.7 และ 2.8 พบว่าแม้เครื่องยนต์ที่ใช้ไบโอดีเซลจะปลดปล่อยแก๊สคาร์บอนมอนนอกไซด์ออกมาในปริมาณใกล้เคียงกับน้ำมันดีเซล แต่ปริมาณของไฮโดรคาร์บอน แก๊ส

ไนโตรเจนออกไซด์ ผุ่นละอองและสารก่อมะเร็งอื่นจะมีปริมาณน้อยกว่า จึงส่งผลดีในแง่สิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน ทั้งนี้หากมีการผสมไบโอดีเซลกับน้ำมันดีเซลจะส่งผลให้

แก๊สคาร์บอนมอนนอกไซด์ ไฮโดรคาร์บอน ฟูละอองและสารก่อมะเร็งลงในสัดส่วนที่น้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับไบโอดีเซลบริสุทธิ์

ตารางที่ 2.7 แสดงการเปรียบเทียบมลพิษในไอเสียจากเครื่องยนต์ที่ใช้ในไบโอดีเซล

แก๊สคาร์บอนมอนนอกไซด์	เทียบเท่าน้ำมันดีเซล
ไฮโดรคาร์บอน	ต่ำกว่าน้ำมันดีเซลร้อยละ 40
แก๊สไนโตรเจนออกไซด์	ต่ำกว่าน้ำมันดีเซลร้อยละ 15
ฟูละออง	ต่ำกว่าน้ำมันดีเซลร้อยละ 40
สารก่อมะเร็ง	ต่ำกว่าน้ำมันดีเซลร้อยละ 50

ตารางที่ 2.8 แสดงการเปรียบเทียบผลการใช้ไบโอดีเซล 100% (B100) และน้ำมันดีเซลซึ่งผสมด้วยไบโอดีเซล 20% (B20)

มลพิษในไอเสีย	ไบโอดีเซล 100% (B100)	น้ำมันดีเซลที่มีด้วยไบโอดีเซล 20% (B20)
1. แก๊สคาร์บอนมอนนอกไซด์	ลดลง 42.3%	ลดลง 12.6%
2. ไฮโดรคาร์บอน	ลดลง 56.2%	ลดลง 11.0%
3. ฟูละออง	ลดลง 55.4%	ลดลง 18.0%

2.9 ตัวทำละลายร่วมสำหรับการผลิตไบโอดีเซล (Co-solvent for biodiesel production)

ปัญหาหลักที่ทำให้อัตราการเกิดปฏิกิริยา Transesterification ลดลง เกิดจากการที่สารผสมไม่เป็นเนื้อเดียวกัน เพราะน้ำมันและแอลกอฮอล์ไม่สามารถรวมเป็นเนื้อเดียวกันได้ เนื่องจากโครงสร้างทางเคมี น้ำมันกระจายตัวในเมทานอลได้ปานกลาง ดังนั้นจึงมีโอกาที่จะเกิดการรวมกันเป็นกลีเซอไรด์ จะทำให้ความเข้มข้นของโมเลกุล methoxide ลดลง และทำให้ใช้เวลานานในการเกิดปฏิกิริยา มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการสูง เปลืองแรงงานคน

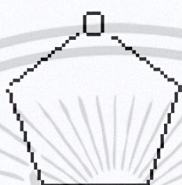
เป็นเรื่องค่อนข้างยากที่จะผสมสารที่ไม่เป็นเนื้อเดียวกัน ในการทำปฏิกิริยา การเกิดปฏิกิริยาในเฟสเดียวกันจึงมีข้อเสนอของ Boocoak et al. [4] โดยเสนอเกี่ยวกับแบบจำลองทางโครงสร้างของอะตอมของตัวทำละลาย ว่าอาจจะรวมสารผสมเป็นเนื้อเดียวกันได้ ในเฟสเดียว และอาจมีอัตราการเกิดปฏิกิริยาที่เร็วขึ้น เพราะว่าจะไม่มีการแยกชั้นของสารที่ไม่เป็นเนื้อเดียวกันเป็น 2 เฟส ในการเกิดปฏิกิริยา

ตัวทำละลายร่วมที่ใช้ในงานวิจัยนี้ได้แก่ เททระไฮโดรฟูราน (Tetrahydrofuran, THF) เมทิล เทอร์เชียร์บิวทิล อีเทอร์ (Methyl t-Ethyl Ether) เมทิลเอทิลคีโตน (Methyl Ethyl Ketone) และปิโตรเลียมอีเทอร์ (Petroleum Ether)

เอกสารนี้เป็นลิขสิทธิ์ของสถาบันวิจัยและพัฒนาเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

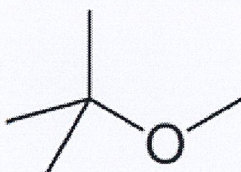
2.9.1 เทตระไฮโดรฟูราน (Tetrahydrofuran, THF)

เทตระไฮโดรฟูราน (THF) เป็นสารไม่มีสี สามารถผสมกันได้กับสารละลายอินทรีย์ที่มีน้ำเป็นตัวทำละลาย มีความหนืดต่ำ ที่อุณหภูมิและความดันปกติ เป็นสารประกอบ Heterocyclic มีสูตรโครงสร้างคือ $(\text{CH}_2)_4\text{O}$ จะเป็นอีเทอร์ที่มีคุณสมบัติความเป็นขั้วมากที่สุดเมื่อเป็นของเหลว นิยมใช้เป็นตัวทำละลาย เป็นสารหลักที่ใช้กันก่อนที่จะใช้ Polymer THF มีกลิ่นคล้าย Diethyl ether แต่มีกลิ่นอ่อนกว่า

2.9.2 เมทิล เทอร์เชียรีบิวทิล อีเทอร์ (Methyl tert-butyl ether, MTBE)

Methyl tert-butyl ether หรือ Methyl tertiary-butyl ether, MTBE เป็นสารประกอบอินทรีย์ที่มีสูตรโมเลกุลคือ $\text{C}_5\text{H}_{12}\text{O}$ MTBE สามารถระเหยได้ง่าย ไวไฟ และเป็นของเหลวที่ไม่มีสี ไม่สามารถผสมเป็นเนื้อเดียวกันกับน้ำ มีกลิ่นคล้ายกับ Diethyl ether กลิ่นจึงไม่ชัดเจนเหมือนกับกลิ่นไบสระแทนในน้ำ MTBE เป็นสารเติมแต่งในน้ำมัน Gasoline ใช้เพิ่มออกซิเจนและเพื่อเพิ่มค่าออกเทน มีแนวโน้มการใช้ลดลงในสหรัฐอเมริกาเนื่องจากมีการโต้เถียงเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ โดยจะทำให้เกิดมลภาวะอย่างมากในน้ำ เมื่อ Gasoline ที่เติม MTBE หกหรือรั่วออกจากปั้มน้ำมัน MTBE ใช้ในทางเคมีอินทรีย์ซึ่งเป็นตัวทำละลายที่ค่อนข้างราคาแพง เมื่อเทียบกับ Diethyl ether แต่มีจุดเดือดสูงกว่า และมีความสามารถในการละลายในน้ำต่ำกว่า และในทางการแพทย์จะใช้ละลายนิ่วในถุงน้ำดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.9.3 Petroleum Ether

ปิโตรเลียมอีเทอร์ เป็นสารประกอบไฮโดคาร์บอน ลักษณะเป็นของเหลว ได้มาจากการกลั่นน้ำมันในอุตสาหกรรมปิโตรเลียม โดยจะอยู่ระหว่างชั้นของเนฟทาเบา และ Heavier Kerosene เป็นตัวทำละลายที่ไม่มีขี้ มีค่าความถ่วงจำเพาะอยู่ระหว่าง 0.6 – 0.8 จากการกลั่นลำดับส่วนโดยปกติจะได้ปิโตรเลียมอีเทอร์ที่ช่วงอุณหภูมิ 30 – 40 °C, 40 – 60 °C, 60 – 80 °C, 80 – 100 °C, 80 – 120 °C และบางครั้งจะพบที่ 100 – 1200 °C ส่วนที่ได้จากการกลั่นที่อุณหภูมิ 60 – 80 °C จะนิยมใช้แทน Hexane ปิโตรเลียมอีเธอร์ยังนิยมใช้ในกระบวนการอุตสาหกรรมในด้านเภสัชกรรม สามารถใช้ปิโตรเลียมอีเทอร์แทน Pentane ได้ เนื่องจากมีราคาถูกกว่า

2.9.4 เมทิลเอทิลคีโตน (Methyl ethyl ketone, MEK)

Butanone หรือ methyl ethyl ketone หรือ MEK เป็นสารประกอบอินทรีย์ โดยมีสูตรโครงสร้างคือ $\text{CH}_3\text{C}(\text{O})\text{CH}_2\text{CH}_3$ เป็นสารละลายคีโตน ไม่มีสี มีกลิ่นเหมือนวานิลลาผสมเนย และ acetone ส่วนใหญ่จะผลิตได้จากอุตสาหกรรม และพบในธรรมชาติปริมาณน้อย

ตารางที่ 2.9 คุณสมบัติทางกายภาพของตัวทำละลายร่วม

Co-solvent	Molecular formula	Molecular weight (g/mol)	Density (g/cm ³)	Boiling point (°C)	Viscosity (cP)
THF	C ₄ H ₈ O	72.11	0.8892	65	0.48
MTBE	C ₅ H ₁₂ O	88.15	0.7404	55.2	0.27
Petroleum ether		87-114		40 -60	
MEK	C ₄ H ₈ O	72.11	0.8050	79.64	0.43

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Ratree,P. และคณะ[11] ศึกษาการผลิตไบโอดีเซลจากปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ฟิเคชันซึ่งใช้อัตราส่วนโดยโมลของเมทานอลต่อน้ำมันปาล์มเป็น 6:1 มีโพแทสเซียมไฮดรอกไซด์ 1 เปอร์เซ็นต์โดยน้ำหนักของน้ำมันเป็นตัวเร่งปฏิกิริยาและใช้ตัวทำละลายร่วม คือ เตตระไฮโดรฟูแรน และ เฮกเซน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเกิดปฏิกิริยาในอัตราส่วน 1.25 เท่าของปริมาตรเมทานอลใช้เวลาทำปฏิกิริยา 20, 40 และ 60 นาที ที่อุณหภูมิ 40 และ 60 องศาเซลเซียส อัตราเร็วในการกวนของใบพัดเป็น 200, 400 และ 600 รอบ/นาที ตามลำดับ พบว่าเมื่ออุณหภูมิ 60 องศาเซลเซียส สำหรับทุกเงื่อนไขการทดลองจะให้ปริมาณเมทิลเอสเทอร์สูงใกล้เคียงกันและเพิ่มขึ้นตามเวลา ความเร็วในการกวนเพิ่มขึ้นมีผลทำให้มีการเคลื่อนย้ายมวล (Mass Transfer) ของไตรกลีเซอไรด์จากวัฏภาคของน้ำมัน ไปสู่วัฏภาคระหว่างเมทานอลกับน้ำมันดีขึ้น สำหรับการใส่ตัวทำละลายร่วมในปฏิกิริยา สารเตตระไฮโดรฟูแรนให้ค่าเปอร์เซ็นต์เมทิลเอสเทอร์สูงกว่าเฮกเซน พบว่าตัวทำละลายร่วมมีส่วนช่วยให้วัฏภาคของน้ำมันและวัฏภาคของแอลกอฮอล์รวมกันเป็นวัฏภาคเดียว และปฏิกิริยาสามารถเกิดได้ดีขึ้น

Guoqing,G และคณะ [12] ศึกษาการสังเคราะห์ไบโอดีเซล จากน้ำมันดอกทานตะวัน โดยใช้ตัวเร่งปฏิกิริยา KOH ที่อุณหภูมิ 25°C ในสถานะที่ใช้ตัวทำละลายร่วมที่แตกต่างกัน จากการทดลองพบว่า ตัวทำละลายร่วม จะทำให้อัตราการเกิดปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ฟิเคชันเพิ่มมากขึ้น เมื่อโมล ของน้ำมันต่อเมทานอลเป็น คือ 1 : 6 ที่อุณหภูมิ 25°C และน้ำมันดอกทานตะวันเกือบทั้งหมดจะถูกเปลี่ยนเป็น BDF หลังจากเกิดปฏิกิริยาไปประมาณ 20 นาที ในขณะที่ % conversion ประมาณ 78% และพบว่า การที่น้ำมันถูกเปลี่ยนไปเป็นไบโอดีเซลมีผลมาจาก สัดส่วน โมลของตัวทำละลายร่วมต่อเมทานอล, โมลเมทานอลต่อน้ำมัน และความเข้มข้นของตัวเร่งปฏิกิริยา

ชาติรี เกรียงยะกุล. [13] ศึกษาการผลิตไบโอดีเซลจากใบปาล์มสเตียรีนและเมทานอล ด้วยปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ฟิเคชันทำในเครื่องปฏิกรณ์แบบกะ โดยใช้อัตราส่วนเมทานอลต่อใบปาล์มสเตียรีน 6:1 โพแทสเซียมไฮดรอกไซด์ร้อยละ 1 โดยน้ำหนักเป็นตัวเร่งปฏิกิริยา และใช้ตัวทำละลายร่วมต่างๆ เช่น เตตระไฮโดรฟูแรน, MTBE และ ไดเอทิลอีเทอร์ เพื่อลดเวลาการทำปฏิกิริยา และค่าใช้จ่ายในการผลิตไบโอดีเซล พบว่าสถานะที่สามารถผลิตไบโอดีเซลได้ร้อยละเมทิลเอสเทอร์สูงสุดคือ ที่อุณหภูมิการทำปฏิกิริยา 60 องศาเซลเซียส, ความเร็วรอบกวน 250 รอบต่อนาที, เวลาการทำปฏิกิริยา 10 นาที และใช้เตตระไฮโดรฟูแรนที่อัตราส่วนโดยโมลระหว่างเตตระไฮโดรฟูแรนต่อเมทานอลเป็น 0.2 เป็นตัวทำละลายร่วม โดยให้ร้อยละเมทิลเอสเทอร์สูงสุด 97.6 สำหรับการทดลองที่สถานะเดียวกันแต่ไม่ใช้ตัวทำละลายร่วมจะได้ร้อยละเมทิลเอสเทอร์ 93.5 ดังนั้นการใช้ตัวทำละลายร่วมจึงสามารถลดเวลาและพลังงานในการผลิตไบโอดีเซลได้

เพียงพิศ วงษ์มณีนิล และคณะ. [14] ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการสังเคราะห์น้ำมันดีเซลชีวภาพจากน้ำมันทอดแล้วโดยใช้ปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ิฟิเคชัน ทำการทดลองที่สภาวะของโซเดียมไฮดรอกไซด์มากเกินพอร้อยละ 0.25 ถึง 0.75 ใช้เวลาในการทำปฏิกิริยา 30 ถึง 120 นาที อัตราส่วนโดยโมลของน้ำมันทอดใช้แล้วต่อเมทานอล 1:3 ถึง 1:12 รวมถึงการศึกษาการใช้ตัวทำละลายร่วมในการสังเคราะห์โดยใช้อัตราส่วนของเมทานอลต่อเตตระไฮโดรฟูแรน(ตัวทำละลายร่วม) ที่ 1:1.6 การสังเคราะห์ด้วยกระบวนการสองปฏิกิริยา และศึกษาสมบัติทางเชื้อเพลิงของน้ำมันดีเซลชีวภาพที่สังเคราะห์ได้ จากผลการทดลองพบว่าร้อยละของโซเดียมไฮดรอกไซด์มากเกินพอ อัตราส่วนโดยโมลของน้ำมันทอดใช้แล้วต่อเมทานอล มีผลต่อการเกิดร้อยละของเมทิลเอสเทอร์ในปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ิฟิเคชัน ซึ่งได้ร้อยละของเมทิลเอสเทอร์สูงสุด 78.90 และ 77.02 ตามลำดับ ส่วนเวลาในการทำปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ิฟิเคชันพบว่า มีผลต่อการเกิดร้อยละของเมทิลเอสเทอร์ค่อนข้างน้อย ในช่วงของการทดลองนี้ สำหรับการใส่ตัวทำละลายร่วมและการใช้ปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ิฟิเคชันร่วมในการสังเคราะห์ มีผลทำให้ร้อยละของเมทิลเอสเทอร์เพิ่มขึ้น เมื่อทดสอบสมบัติทางเชื้อเพลิงของน้ำมันดีเซลชีวภาพที่สังเคราะห์ได้พบว่าอยู่ในส่วนกำหนดของมาตรฐานน้ำมันดีเซลชีวภาพ โดยค่าความหนืด, จุดวาบไฟ และดัชนีซีเทนของน้ำมันดีเซลชีวภาพที่สังเคราะห์ได้จากน้ำมันทอดใช้แล้วนั้นมีค่า 6.32 ตารางมิลลิเมตรต่อวินาที, 167 องศาเซลเซียส และ 44 ตามลำดับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

การดำเนินงานวิจัย

3.1 สารเคมี

- 1.) น้ำมันปาล์มยี่ห้อย หยก บริษัทลำสูงจำกัด
- 2.) โซเดียมไฮดรอกไซด์ (sodium hydroxide, NaOH) เกรดวิเคราะห์ จากบริษัท เอเพ็กซ์ เคมี
เคิล จำกัด
- 3.) โพแทสเซียมไฮดรอกไซด์ (potassium hydroxide, KOH) เกรดวิเคราะห์ จากบริษัท Carlo
Erba
- 4.) แมกนีเซียมออกไซด์ (Magnesium oxide, MgO) เกรดวิเคราะห์ จากบริษัท BDH
- 5.) กรดไฮโดรคลอริก (Hydrochloric, HCl) เกรดวิเคราะห์ จากบริษัท Carlo Erba
- 6.) เมทานอล (Methanol, CH₃OH) เกรดวิเคราะห์ จากบริษัท Labscan
- 7.) แอนไฮดรัสแมกนีเซียมซัลเฟต (Anhydrous magnesium sulfate, MgSO₄) เกรดวิเคราะห์
จากบริษัท RFCL
- 8.) น้ำมันพาราฟิน เกรดการค้า จากบริษัท Lab System จำกัด
- 9.) เททระไฮโดรฟูราน (Tetrahydrofuran, C₄H₈O) เกรดวิเคราะห์ จากบริษัท Labscan
- 10.) ปิโตรเลียมอีเทอร์ (Petroleum ether) เกรดวิเคราะห์ จากบริษัท Labscan
- 11.) เอทิลเมทิลคีโตน (Ethyl methyl ketone, CH₃C(O)CH₂CH₃) เกรดวิเคราะห์ จากบริษัท
Carlo Erba
- 12.) เมทิลเทอร์เชียรีบิวทิลอีเทอร์ (Methyl t-Butyl Ether, C₅H₁₂O) เกรดวิเคราะห์ จากบริษัท
BDH

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2 อุปกรณ์และเครื่องมือ

- 1.) กล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนแบบส่องกราด (Scanning Electron Microscope, SEM)
LEO รุ่น LEO 1450 VP
- 2.) เครื่องเอกซเรย์ฟลูออเรสเซนซ์ สเปกโตรโฟโตมิเตอร์ (X-ray Fluorescence Spectrophotometer, XRF) Philips รุ่น PW2004
- 3.) เครื่องเอกซเรย์ดิฟแฟรคชั่น สเปกโตรมิเตอร์ (X-ray Diffraction Spectrometer, XRD)
Siemens รุ่น D8 Advance
- 4.) เครื่องฟูเรียทรานสฟอร์ม อินฟราเรดสเปกโตรโฟโตมิเตอร์ (Fourier-Transform Infrared, FT-IR) Perkin Elmer รุ่น FT-IR SPECTRUM GX
- 5.) เครื่องฟูเรียทรานสฟอร์มนิวเคลียร์แมกเนติกเรโซแนนซ์ สเปกโตรโฟโตมิเตอร์ (Fourier-Transform Nuclear Magnetic Resonance Spectrophotometer, FT-NMR) BRUKER รุ่น Advance DPX 300
- 6.) เครื่องระเหยแบบหมุน (Rotary evaporator)
- 7.) เครื่องชั่งไฟฟ้าความละเอียด 4 ตำแหน่ง
- 8.) อ่างให้ความร้อน
- 9.) แท่นให้ความร้อน พร้อมปั่นกวน (Hotplate Stirrer)
- 10.) ขวดก้นกลมสามคอขนาด 500 ml
- 11.) คอนเดนเซอร์
- 12.) เทอร์โมมิเตอร์ 100 °C
- 13.) แท่งแม่เหล็ก
- 14.) บริภัณฑ์เครื่องแก้ว
- 15.) ตู้อบสาร
- 16.) เตาเผา
- 17.) ชุดกรองลดความดัน
- 18.) กระจายยูนิเวอร์แซลอินดิเคเตอร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

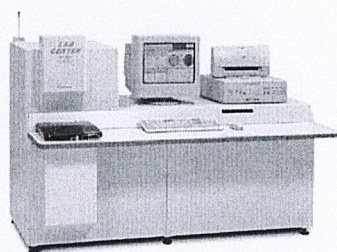
3.3 วิธีการทดลอง

การทดลองแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนได้แก่

- 1.) การเตรียมตัวเร่งปฏิกิริยา และการวิเคราะห์คุณสมบัติ ตัวเร่งปฏิกิริยาที่ทำการสังเคราะห์ได้แก่ ตัวเร่งปฏิกิริยาโซเดียมไฮดรอกไซด์บนแมกนีเซียมออกไซด์ (NaOH/ MgO) และตัวเร่งปฏิกิริยาโพแทสเซียมไฮดรอกไซด์บนแมกนีเซียมออกไซด์ (KOH/ MgO) วิธีที่ใช้ในการเตรียมตัวเร่งปฏิกิริยาคือ วิธีทำให้เปียกชุ่ม (Incipient Wetness Impregnation)
- 2.) การสังเคราะห์เมทิลเอสเทอร์
- 3.) การทดสอบสมบัติทางกายภาพและทางเคมีของเมทิลเอสเทอร์

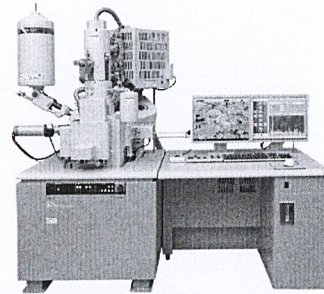
3.3.1 การเตรียมตัวเร่งปฏิกิริยาและวิเคราะห์คุณสมบัติ

- 1.) ชั่ง MgO 50 กรัม แล้วนำไปอบที่อุณหภูมิ 100 °C นาน 24 ชั่วโมง
- 2.) เติมสารละลาย NaOH เข้มข้นร้อยละ 0.25 โดยโมล ปริมาตร 110 มิลลิลิตร ลงใน MgO ที่อบแล้ว แล้วตั้งทิ้งไว้ที่อุณหภูมิห้อง 24 ชั่วโมง จากนั้นนำไปอบที่อุณหภูมิ 100 °C จนแห้ง แล้วตั้งทิ้งไว้ให้เย็นในเดซิเคเตอร์
- 3.) ทำการแคลไซน์ (calcine) ในเตาเผาที่อุณหภูมิ 550 °C นาน 4 ชั่วโมง จากนั้นเก็บตัวเร่งปฏิกิริยาที่เตรียมได้ใส่ไว้ในเดซิเคเตอร์
- 4.) ทำซ้ำ ข้อ 1- 3 โดยใช้สารละลายโพแทสเซียมไฮดรอกไซด์ ความเข้มข้นร้อยละ 0.25 โดยโมล
- 5.) นำตัวเร่งปฏิกิริยาที่เตรียมได้ไปทำการวิเคราะห์องค์ประกอบด้วยเครื่องเอกซเรย์ฟลูออเรสเซนซ์ สเปกโตรโฟโตมิเตอร์ (X-ray Fluorescence Spectrophotometer, XRF), เครื่องเอกซเรย์ดิฟแฟรคชัน สเปกโตรมิเตอร์ (X-ray Diffraction Spectrometer, XRD) และตรวจสอบลักษณะพื้นผิวด้วยกล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนแบบส่องกราด (Scanning Electron Microscope, SEM)

รูปที่ 3.1 เครื่องเอกซเรย์ฟลูออเรสเซนซ์ (X-ray Fluorescence, XRF)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษายวเท่านั้น ไม่ขอสงวนสิทธิ์ในข้อใด ๆ ด้านการดำเนินงาน
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.2 กล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนแบบส่องกราด(SEM)

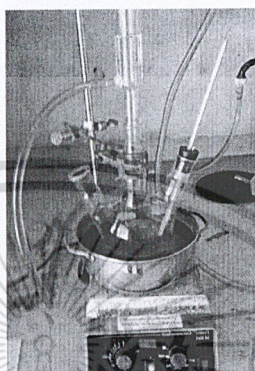
รูปที่ 3.3 เครื่องเอกซเรย์ดิฟแฟรคชั่น สเปกโตรมิเตอร์
(X-ray Diffraction Spectrometer, XRD)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3.2 การสังเคราะห์เมทิลเอสเทอร์

- 1.) ประกอบชุดอุปกรณ์สำหรับการสังเคราะห์เมทิลเอสเทอร์ ได้แก่ ขวดสามคอ เครื่องปั่น กวน เทอร์โมมิเตอร์ และคอนเดนเซอร์ โดยให้ความร้อนจากอ่างน้ำมันพาราฟิน ดังรูปที่

3.5

รูปที่ 3.5 แสดงการตั้งอุปกรณ์สำหรับสังเคราะห์เมทิลเอสเทอร์

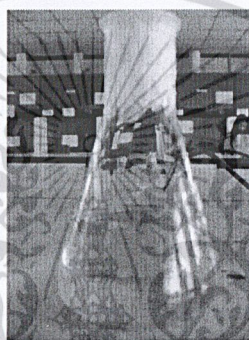
- 2.) นำน้ำมันปาล์มประมาณ 50 กรัม เดิมตัวทำละลายร่วม ตัวเร่งปฏิกิริยาและเมทานอล(ตามตารางที่ 3.1-3.4) ลงในขวดสามคอ
- 3.) ทำการปั่นกวน และให้ความร้อนที่อุณหภูมิ 60 - 65 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 120 นาที
- 4.) เมื่อครบเวลาของปฏิกิริยาแล้ว ทำการกรองแยกตัวเร่งปฏิกิริยาออกด้วยเครื่องกรองแบบลดความดัน
- 5.) เทของผสมที่กรองได้ใส่กรวยแยก แล้วตั้งทิ้งไว้เพื่อให้เกิดการแยกชั้น โดยชั้นบนซึ่งเป็นชั้นของเมทิลเอสเทอร์และตัวทำละลายร่วม ส่วนชั้นล่างเป็นชั้นของกลีเซอรอลมีลักษณะเป็นของเหลวหนืดสีน้ำตาล ดังรูปที่ 3.6

รูปที่ 3.6 แสดงการแยกชั้นของเมทิลเอสเทอร์และกลีเซอรอล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งขอสงวนสิทธิ์ในสิ่งที่ปรากฏ และขอสงวนสิทธิ์ในชื่อของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 6.) ไบแยกชั้นกลีเซอรอลออกไป จากนั้นนำชั้นของเมทิลเอสเทอร์และตัวทำละลายรวม ไประเหยตัวทำละลายรวมออก ด้วยเครื่องระเหยแบบหมุน (Rotary evaporator)
- 7.) ล้างชั้นเมทิลเอสเทอร์ที่ระเหยตัวทำละลายรวมออกแล้วด้วยน้ำกลั่น จนได้ชั้นเมทิลเอสเทอร์ที่มีลักษณะขุ่นเล็กน้อยและมีสภาพเป็นกลาง โดยทดสอบด้วยกระดาษยูนิเวอร์แซลอินดิเคเตอร์
- 8.) คูดน้ำที่ปะปนกับเมทิลเอสเทอร์โดยใช้แอนไฮดริสแมกนีเซียมซัลเฟต จะได้เมทิลเอสเทอร์ที่ใส จากนั้นทำการกรองแอนไฮดริสแมกนีเซียมซัลเฟตออกไป ดังรูปที่ 3.7

รูปที่ 3.7 แสดงเมทิลเอสเทอร์ที่ผ่านการคูดน้ำด้วยแอนไฮดริสแมกนีเซียมซัลเฟต

- 9.) นำเมทิลเอสเทอร์ที่ได้ไปชั่งน้ำหนักและหาลอยละของไบโอดีเซลที่ได้ต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในการสังเคราะห์เมทิลเอสเทอร์ด้วยตัวเร่งปฏิกิริยา NaOH/MgO และ KOH/MgO โดยใช้ตัวทำละลายร่วม จะทำการศึกษาอิทธิพลของตัวแปรต่างๆ ที่มีผลต่อร้อยละของเมทิลเอสเทอร์ ดังนี้

1. ชนิดของไฮดรอกไซด์ของโลหะแอลคาไลน์ ได้แก่ NaOH และ KOH
2. ชนิดของตัวทำละลายร่วม ได้แก่ Tetrahydrofuran (THF) , Petroleum ether (PE), Ethyl methyl ketone (MEK) และ Methyl t-Butyl Ether (MTBE)
3. เวลาที่เหมาะสมในการสังเคราะห์เมทิลเอสเทอร์ ได้แก่ 7.5 ,15, 30,60,120 นาที
3. อัตราส่วน โดยปริมาตรของตัวทำละลายร่วมน้ำมัน ได้แก่ 1:1 ,2:1 และ 3:1
4. อัตราส่วน โดยโมลของเมทานอลต่อน้ำมัน ได้แก่ 6:1,8:1 และ 10:1

สภาวะการทดลองสำหรับศึกษาผลของตัวแปรต่างๆ แสดงดังตารางที่ 3.1 – 3.4

ตารางที่ 3.1 สภาวะที่ใช้ในการศึกษาผลของชนิดตัวทำละลายร่วมในการสังเคราะห์เมทิลเอสเทอร์

เมื่อใช้ตัวเร่งปฏิกิริยา NaOH/MgO และ KOH/MgO

ตัวทำละลายร่วม	อัตราส่วนโดยโมลของเมทานอลต่อน้ำมัน	อัตราส่วนโดยปริมาตรของตัวทำละลายร่วมน้ำมัน	ปริมาณตัวเร่งปฏิกิริยา (%โดยน้ำหนัก)	เวลาที่ใช้ในการทำปฏิกิริยา (นาที)
THF	8:1	2:1	2%	120
PE	8:1	2:1	2%	120
MEK	8:1	2:1	2%	120
MTBE	8:1	2:1	2%	120

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.2 สภาวะที่ใช้ในการศึกษาผลของเวลาในการสังเคราะห์เมทิลเอสเทอร์ เมื่อใช้ตัวเร่งปฏิกิริยา NaOH/MgO และ KOH/MgO

ตัวทำละลายร่วม	อัตราส่วนโดยโมลของเมทานอลต่อน้ำมัน	อัตราส่วนโดยปริมาตรของตัวทำละลายร่วมต่อน้ำมัน	ปริมาณตัวเร่งปฏิกิริยา (% โดยน้ำหนัก)	เวลาที่ใช้ในการทำปฏิกิริยา (นาที)
เลือกจากตารางที่ 3.1	8:1	2:1	2%	7.5
	8:1	2:1	2%	15
	8:1	2:1	2%	30
	8:1	2:1	2%	60
	8:1	2:1	2%	120

ตารางที่ 3.3 สภาวะที่ใช้ในการศึกษาผลของอัตราส่วน โดยปริมาตรของตัวทำละลายร่วมต่อน้ำมัน ที่มีผลต่อร้อยละของเมทิลเอสเทอร์ เมื่อใช้ตัวเร่งปฏิกิริยา NaOH/MgO และ KOH/MgO

ตัวทำละลายร่วม	อัตราส่วนโดยโมลของเมทานอลต่อน้ำมัน	อัตราส่วนโดยปริมาตรของตัวทำละลายร่วมต่อน้ำมัน	ปริมาณตัวเร่งปฏิกิริยา (% โดยน้ำหนัก)	เวลาที่ใช้ในการทำปฏิกิริยา (นาที)
เลือกจากตารางที่ 3.1	8:1	1:1	2%	120
	8:1	2:1	2%	120
	8:1	3:1	2%	120

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.4 สภาวะที่ใช้ในการศึกษาผลของอัตราส่วน โดยโมลของเมทานอลต่อน้ำมัน ที่มีผลต่อ
ร้อยละของเมทิลเอสเทอร์ เมื่อใช้ตัวเร่งปฏิกิริยา NaOH/MgO และ KOH/MgO

ตัวทำละลายร่วม	อัตราส่วนโดยโมลของ เมทานอลต่อน้ำมัน	อัตราส่วน โดยปริมาตรของ ตัวทำละลายร่วมต่อน้ำมัน	ปริมาณตัวเร่งปฏิกิริยา (% โดยน้ำหนัก)	เวลาที่ใช้ในการทำ ปฏิกิริยา (นาที)
เลือกจาก ตารางที่ 3.1	6:1	2:1	2%	120
	8:1	2:1	2%	120
	10:1	2:1	2%	120

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3.3 การวิเคราะห์สมบัติทางกายภาพและทางเคมีของเมทิลเอสเทอร์

ศึกษาถึงลักษณะทางเคมีของไบโอดีเซลโดยเครื่องฟูเรียรทรานสฟอร์มอินฟราเรดสเปกโตรโฟโตมิเตอร์ (Fourier-Transform Infrared Spectrophotometer, FT-IR) และ เครื่องฟูเรียรทรานสฟอร์มนิวเคลียร์แมกเนติกเรโซแนนซ์สเปกโตรโฟโตมิเตอร์ (Fourier-Transform Nuclear Magnetic Resonance Spectrophotometer, FT-NMR)

รูปที่ 3.8 เครื่องฟูเรียรทรานสฟอร์ม อินฟราเรดสเปกโตรโฟโตมิเตอร์ (FT-IR)

รูปที่ 3.9 เครื่องฟูเรียรทรานสฟอร์ม นิวเคลียร์แมกเนติกเรโซแนนซ์ สเปกโตรโฟโตมิเตอร์ (FT-NMR)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการทดลองและวิจารณ์ผลการทดลอง

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาการสังเคราะห์ไบโอดีเซลจากน้ำมันปาล์มด้วยกระบวนการทรานส์เอสเตอร์ฟิเคชัน โดยใช้ตัวเร่งปฏิกิริยาโซเดียมไฮดรอกไซด์บนแมกนีเซียมออกไซด์ (NaOH/ MgO) และตัวเร่งปฏิกิริยาโพแทสเซียมไฮดรอกไซด์บนแมกนีเซียมออกไซด์ (KOH/ MgO) ร่วมกับตัวทำละลายร่วม(co-solvent) โดยการนำเสนอผลการทดลองและวิจารณ์ผลการทดลองของงานวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ ตอนที่ 1 ทำการศึกษาลักษณะของตัวเร่งปฏิกิริยาที่ใช้ในการสังเคราะห์เมทิลเอสเทอร์ ได้แก่ เอกลักษณะทางเคมีของตัวเร่งปฏิกิริยา และลักษณะพื้นผิวของตัวเร่งปฏิกิริยา ตอนที่ 2 เป็นการสังเคราะห์เมทิลเอสเทอร์โดยใช้ตัวเร่งปฏิกิริยาโซเดียมไฮดรอกไซด์บนแมกนีเซียมออกไซด์ (NaOH/ MgO) และตัวเร่งปฏิกิริยาโพแทสเซียมไฮดรอกไซด์บนแมกนีเซียมออกไซด์ (KOH/ MgO) โดยศึกษาถึงตัวแปรที่มีผลต่อร้อยละเมทิลเอสเทอร์ ได้แก่ ชนิดของตัวทำละลายร่วม เวลาในการสังเคราะห์เมทิลเอสเทอร์ อัตราส่วน โดยปริมาตรของตัวทำละลายร่วมน้ำมัน ชนิดของตัวเร่งปฏิกิริยา อัตราส่วนโดยโมลของเมทานอลต่อน้ำมันปาล์ม และตอนที่ 3 เป็นการพิสูจน์เอกลักษณ์ทางเคมีของเมทิลเอสเทอร์ที่สังเคราะห์ได้

4.1 การศึกษาลักษณะของตัวเร่งปฏิกิริยา

4.1.1 องค์ประกอบของตัวเร่งปฏิกิริยา

ตัวเร่งปฏิกิริยาโซเดียมไฮดรอกไซด์บนแมกนีเซียมออกไซด์ (NaOH/MgO) โพแทสเซียมไฮดรอกไซด์บนแมกนีเซียมออกไซด์ (KOH/ MgO) และแมกนีเซียมออกไซด์ (MgO) จะถูกนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบของตัวเร่งปฏิกิริยาด้วยเครื่องเอกซเรย์ฟลูออเรสเซนซ์ สเปกโตรโฟโตมิเตอร์ (X-ray Fluorescence Spectrophotometer, XRF) ผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 4.1

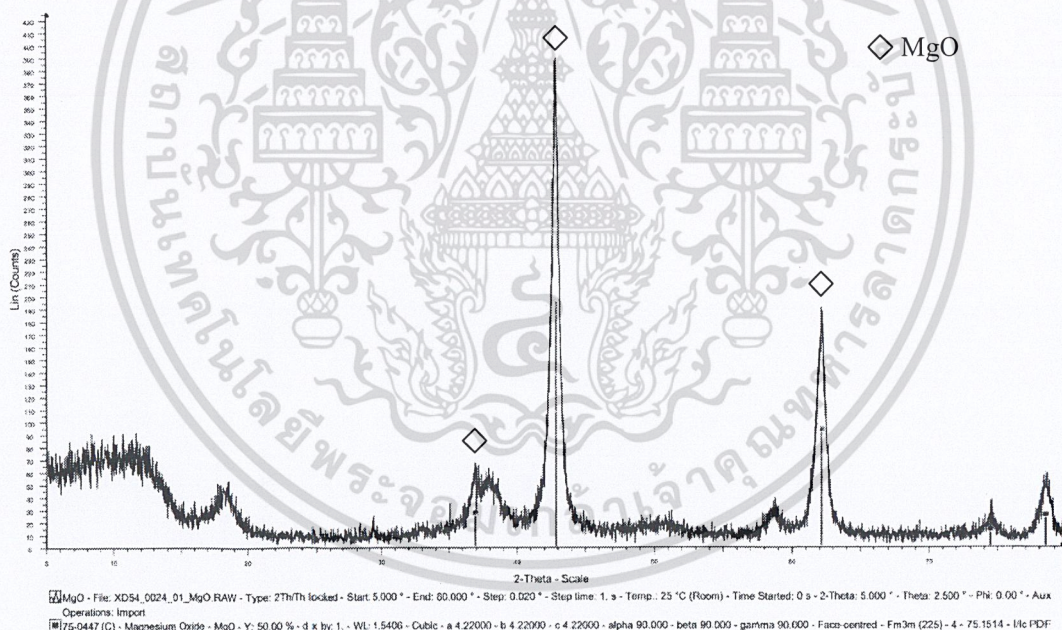
ตารางที่ 4.1 องค์ประกอบของตัวเร่งปฏิกิริยา

ตัวเร่งปฏิกิริยา	ปริมาณองค์ประกอบ (ร้อยละโดยน้ำหนัก)						
	Na ₂ O	MgO	SiO ₂	SO ₃	Cl	K ₂ O	CaO
MgO	<0.01	98.45	0.18	0.21	0.12	<0.01	0.91
NaOH/MgO	7.14	91.42	0.49	0.04	0.11	<0.01	0.75
KOH/MgO	<0.01	85.27	0.48	0.07	0.07	13.26	0.74

จากตารางที่ 4.1 พบว่าตัวเร่งปฏิกิริยา NaOH/MgO มีปริมาณ Na_2O เป็นองค์ประกอบร้อยละ 7.14 และตัวเร่งปฏิกิริยา KOH/MgO มีปริมาณ K_2O เป็นองค์ประกอบร้อยละ 13.26 โดยตัวเร่งปฏิกิริยาทั้งสองชนิด เตรียมจากสารละลาย NaOH และ KOH ความเข้มข้นร้อยละ 0.25 โดยโมล จากผลการวิเคราะห์ที่ได้แสดงว่าตัวเร่งปฏิกิริยาที่เตรียมได้ทั้งสองชนิด มีออกไซด์ของโลหะแอลคาไลน์ไปเป็นองค์ประกอบบนตัวรองรับ MgO นอกจากนี้ปริมาณ MgO ของตัวเร่งปฏิกิริยา KOH/MgO และ NaOH/MgO จะลดลงกว่าปริมาณของ MgO ที่ใช้เป็นตัวรองรับ เนื่องจากการเกิดออกไซด์ของโลหะแอลคาไลน์ บนตัวรองรับ MgO

4.1.2 โครงสร้างและสัณฐานวิทยา

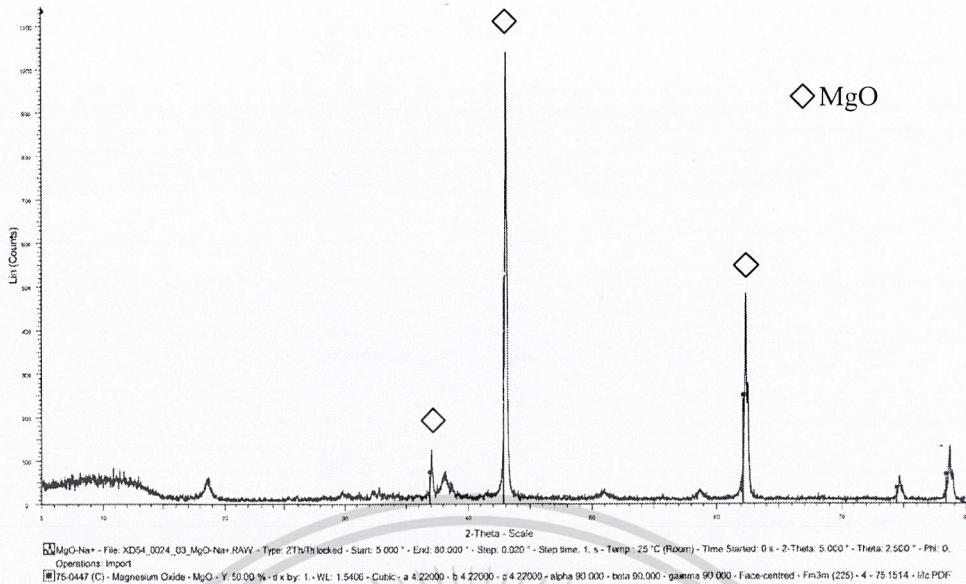
นำตัวเร่งปฏิกิริยาโซเดียมไฮดรอกไซด์บนแมกนีเซียมออกไซด์ (NaOH/ MgO) และตัวเร่งปฏิกิริยาโพแทสเซียมไฮดรอกไซด์บนแมกนีเซียมออกไซด์ (KOH/ MgO) มาทำการศึกษาโครงสร้างและสัณฐานวิทยาด้วยเครื่องเอกซเรย์ดิฟแฟรคชัน สเปกโตรโฟโตมิเตอร์ (X-ray Diffraction Spectrophotometer, XRD) แสดงดังรูปที่ 4.1 (ก.) – 4.1 (ค)

รูปที่ 4.1 (ก) รูปแบบเอกซเรย์ดิฟแฟรคชันของ MgO

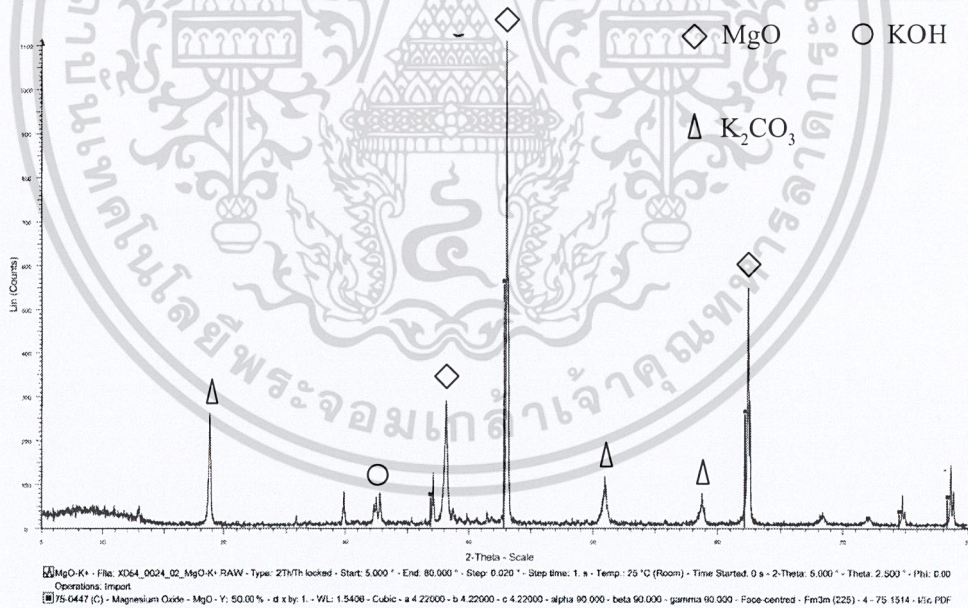
จากรูปแบบเอกซเรย์ดิฟแฟรคชันของ MgO พบพีคที่มุม $2\theta = 37.0^\circ, 43.0^\circ$ และ 62.3° ซึ่งเป็นพีคเอกลักษณ์ของผลึก MgO [15]

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.1 (ข) รูปแบบเอกซเรย์ดิฟแฟรคชันของตัวเร่งปฏิกิริยา NaOH/MgO

จากรูปแบบเอกซเรย์ดิฟแฟรคชันของ NaOH/MgO พบพีคที่มุม $2\theta = 37.0^\circ, 43.0^\circ$ และ 62.3° ซึ่งเป็นพีคเอกลักษณ์ของผลึก MgO

รูปที่ 4.1 (ค) รูปแบบเอกซเรย์ดิฟแฟรคชันของตัวเร่งปฏิกิริยา KOH/MgO

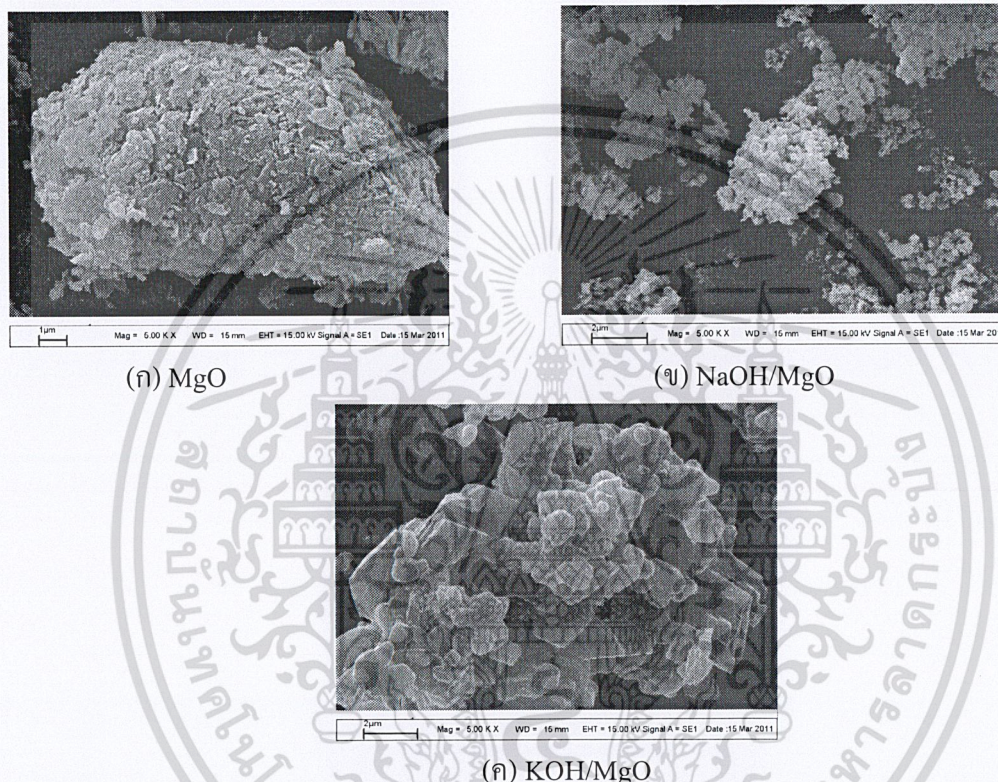
จากรูปแบบเอกซเรย์ดิฟแฟรคชันของ KOH/MgO พบพีคที่มุม $2\theta = 37.0^\circ, 43.0^\circ$ และ 62.3°

ซึ่งเป็นพีคเอกลักษณ์ของผลึก MgO ที่มุม $2\theta = 32.0^\circ$ พบพีคของ KOH และที่มุม $2\theta =$

เอกสารนี้ $19.0^\circ, 51.0^\circ$ และ 58.5° พบพีคของ K₂CO₃ ซึ่งเกิดจากตัวเร่งปฏิกิริยา K₂O ที่ทำปฏิกิริยากับ CO₂ ในการค้าไม่ยากในอากาศ อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.3 ลักษณะพื้นผิวของตัวเร่งปฏิกิริยา

นำตัวเร่งปฏิกิริยาแมกนีเซียมออกไซด์ (MgO) โซเดียมไฮดรอกไซด์บนแมกนีเซียมออกไซด์ (NaOH/ MgO) และตัวเร่งปฏิกิริยาโพแทสเซียมไฮดรอกไซด์บนแมกนีเซียมออกไซด์ (KOH/ MgO) มาทำการศึกษาลักษณะพื้นผิว โดยใช้กล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนแบบส่องกราด (Scanning Electron Microscope, SEM) ผลการวิเคราะห์แสดงดังรูปที่ 4.2 (ก) ถึง 4.2 (ค) ที่กำลังขยาย 5000 เท่า

(ก) MgO

(ข) NaOH/MgO

(ค) KOH/MgO

รูปที่ 4.2 ภาพแสดงลักษณะพื้นผิวของ MgO, NaOH/ MgO, KOH/ MgO จากกล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนแบบส่องกราดที่กำลังขยาย 5000 เท่า

จากรูปที่ 4.2 แสดงถึงลักษณะพื้นผิวของตัวเร่งปฏิกิริยา จากกล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนที่ กำลังขยาย 5000 เท่า เมื่อเปรียบเทียบพื้นผิวของตัวเร่งปฏิกิริยาทั้ง 3 ชนิด จะเห็นได้ว่าเมื่อเพิ่ม สารประกอบของโลหะอัลคาไลบนตัวรองรับ MgO พบว่าลักษณะพื้นผิวของตัวเร่งปฏิกิริยา เปลี่ยนไปจากเดิม โดยจะมีผลึกของสารประกอบโลหะอัลคาไลกระจายอยู่บนพื้นผิวของตัวเร่ง ปฏิกิริยา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2 การศึกษาตัวแปรที่มีผลต่อปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ฟิเคชัน

4.2.1 ผลของชนิดของตัวทำละลายร่วม

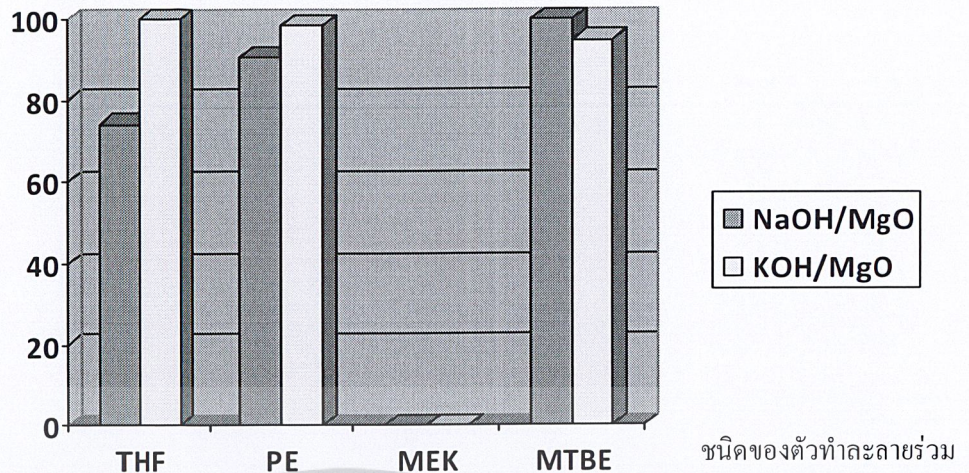
ตัวทำละลายร่วมที่นำมาศึกษาได้แก่ Tetrahydrofuran (THF), Petroleum ether (PE), Methyl Ethyl Ketone (MEK) และ Methyl t-Butyl Ether (MTBE) โดยกำหนดสภาวะของปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ฟิเคชันคือ อัตราส่วนโดยโมลของเมทานอลต่อน้ำมันเป็น 8:1 ปริมาณตัวเร่งปฏิกิริยา NaOH/ MgO และ KOH/ MgO ร้อยละ 2 โดยน้ำหนัก อัตราส่วนโดยปริมาตรของตัวทำละลายร่วมต่อน้ำมันเป็น 2:1 เวลาในการทำปฏิกิริยา 120 นาที ที่อุณหภูมิของปฏิกิริยา 60 – 65 องศาเซลเซียส ผลการทดลองแสดงดัง ตารางที่ 4.2 และเปรียบเทียบร้อยละของเมทิลเอสเทอร์เมื่อใช้ตัวทำละลายร่วมชนิดต่างๆ ดังรูปที่ 4.3

ตารางที่ 4.2 ผลของชนิดตัวทำละลายร่วมที่มีต่อร้อยละของเมทิลเอสเทอร์ ที่คำนวณได้จากสเปกตรัมของเมทิลเอสเทอร์จากเครื่องนิวเคลียร์แมกเนติกส์เรโซแนนซ์ สเปกโตโฟโตมิเตอร์

ตัวทำละลายร่วม	ตัวเร่งปฏิกิริยา	ร้อยละของเมทิลเอสเทอร์
Tetrahydrofuran (THF)	NaOH/ MgO	74.07
	KOH/ MgO	105.88
Petroleum ether (PE)	NaOH/ MgO	90.48
	KOH/ MgO	98.26
Methyl Ethyl Ketone (MEK)	NaOH/ MgO	0.00
	KOH/ MgO	0.00
Methyl t-Butyl Ether (MTBE)	NaOH/ MgO	105.01
	KOH/ MgO	94.65

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ร้อยละของเมทิลเอสเทอร์

รูปที่ 4.3 ผลของชนิดตัวทำละลายร่วมที่มีต่อร้อยละของเมทิลเอสเทอร์

จากรูป 4.3 เมื่อใช้ตัวทำละลายร่วม Methyl ethyl ketone (MEK) จะไม่เกิดเมทิลเอสเทอร์สำหรับตัวทำละลายร่วมอีก 3 ชนิดคือ Tetrahydrofuran (THF) , Petroleum ether (PE) และ Methyl t-Butyl Ether (MTBE) จะให้ร้อยละของเมทิลเอสเทอร์ค่อนข้างสูง

สำหรับตัวทำละลายร่วม THF เมื่อใช้ในปฏิกิริยาที่มี NaOH/MgO เป็นตัวเร่งปฏิกิริยา จะได้ร้อยละของเมทิลเอสเทอร์เพียง 74.07 ซึ่งต่ำกว่า เมื่อใช้ในปฏิกิริยาที่เร่งด้วย KOH/MgO ซึ่งแตกต่างจากตัวทำละลายร่วม PE และ MTBE ที่ให้ร้อยละของเมทิลเอสเทอร์ใกล้เคียงกัน เมื่อใช้ตัวเร่งปฏิกิริยา NaOH/MgO และ KOH/MgO

ตัวทำละลายร่วมมีบทบาทสำคัญต่อปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ริฟิเคชัน ในการช่วยทำให้น้ำมันเข้ากันกับเมทานอลได้ดีมากขึ้น ดังนั้นตัวทำละลายร่วมที่นำมาใช้ควรมีความเป็นขั้วที่ไม่มากหรือน้อยเกินไป เพื่อให้สามารถเข้ากันกับน้ำมันซึ่งมีความเป็นขั้วต่ำ และเมทานอลซึ่งมีความเป็นขั้วสูงได้

จากตัวทำละลายร่วมทั้ง 4 ชนิดที่นำมาศึกษา เมื่อเรียงลำดับความเป็นขั้วจากสูงไปต่ำ จะได้ว่า MEK > THF > MTBE ~ PE โดย MEK เป็นตัวทำละลายที่เป็นสารประกอบอินทรีย์ ประเภทลิโตน ซึ่งมีความเป็นขั้วสูง จึงอาจไม่สามารถเข้ากันได้กับวัฏภาคของน้ำมัน ทำให้ปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ริฟิเคชันเกิดขึ้นได้ยาก สำหรับ THF เป็นตัวทำละลายที่มีขั้วน้อยกว่า MEK แต่มากกว่า MTBE และ PE จึงสามารถเข้ากันได้กับน้ำมันและเมทานอล แต่การเข้ากันอาจไม่สมบูรณ์พอ จึงทำ

ให้ได้ร้อยละของเมทิลเอสเทอร์น้อยกว่า เมื่อใช้ตัวทำละลายร่วม MTBE และ PE ซึ่งมีความเป็นขั้ว เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ใกล้เคียงกัน จากผลการทดลองจึงเลือกใช้ตัวทำละลายร่วม MTBE และ PE ไปใช้ในการศึกษาผลของตัวแปรอื่นๆต่อไป

4.2.2 ผลของอัตราส่วนโดยปริมาตรของตัวทำละลายร่วมต่อน้ำมัน

ในการศึกษาผลของอัตราส่วนโดยปริมาตรของตัวทำละลายร่วมต่อน้ำมัน จะกำหนดให้อัตราส่วนโดยโมลของเมทานอลต่อน้ำมันเป็น 8:1 ปริมาณตัวเร่งปฏิกิริยาครั้งที่ร้อยละ 2 โดยน้ำหนัก อัตราส่วนโดยปริมาตรของตัวทำละลายร่วมต่อน้ำมันคือ 1:1, 2:1 และ 3:1 ใช้ตัวทำละลายร่วมคือ Petroleum ether (PE) เวลาในการทำปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ฟิเคชัน 120 นาที ที่อุณหภูมิของปฏิกิริยา 60-65 องศาเซลเซียส เมื่อใช้ตัวเร่งปฏิกิริยาโซเดียมไฮดรอกไซด์บนแมกนีเซียมออกไซด์ (NaOH/ MgO) และตัวเร่งปฏิกิริยาโพแทสเซียมไฮดรอกไซด์บนแมกนีเซียมออกไซด์ (KOH/ MgO) ผลการทดลองแสดงดังตารางที่ 4.3

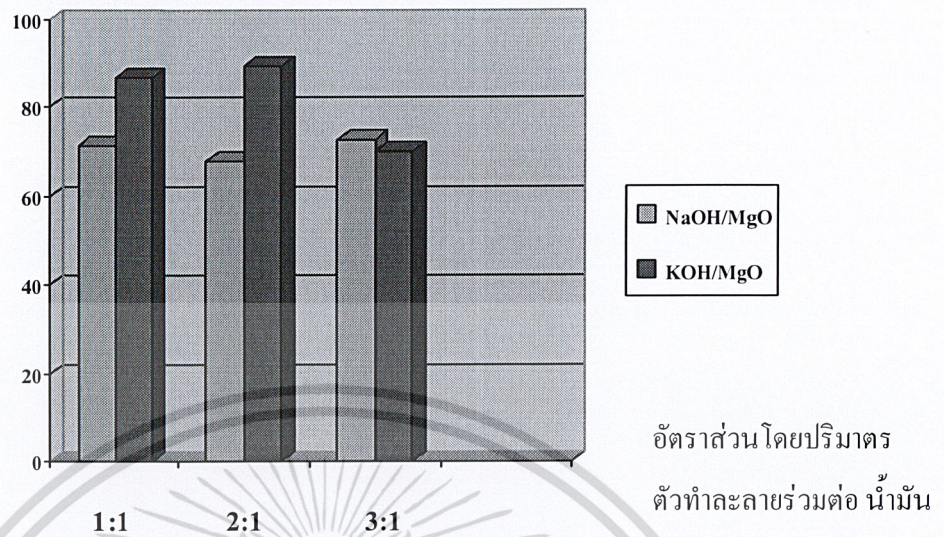
ตารางที่ 4.3 ผลของอัตราส่วนโดยปริมาตรของตัวทำละลายร่วม Petroleum ether (PE) ต่อน้ำมัน ที่มีผลต่อร้อยละของเมทิลเอสเทอร์เมื่อใช้ตัวเร่งปฏิกิริยา NaOH/MgO และ KOH/MgO

ตัวเร่งปฏิกิริยา	อัตราส่วนโดยปริมาตรของตัวทำละลายร่วมต่อน้ำมัน	ร้อยละของเมทิลเอสเทอร์
NaOH/ MgO	1:1	71.32
KOH/ MgO	1:1	86.45
NaOH/ MgO	2:1	67.61
KOH/ MgO	2:1	89.33
NaOH/ MgO	3:1	72.74
KOH/ MgO	3:1	69.98

จากตารางที่ 4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนโดยปริมาตรของตัวทำละลายร่วม Petroleum ether (PE) ต่อน้ำมัน และร้อยละของเมทิลเอสเทอร์ แสดงในผังรูปที่ 4.4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ร้อยละของเมทิลเอสเทอร์

อัตราส่วน โดยปริมาตร
ตัวทำละลายรวมต่อ น้ำมัน

รูปที่ 4.4 ผลของอัตราส่วน โดยปริมาตรของตัวทำละลายรวม Petroleum ether (PE) ต่อน้ำมัน ที่มีต่อ ร้อยละของเมทิลเอสเทอร์

จากรูปที่ 4.4 จะเห็นได้ว่าสำหรับปฏิกิริยาที่เร่งด้วย KOH/MgO เมื่อเพิ่มอัตราส่วนโดย ปริมาตรของตัวทำละลายรวม PE จาก 1:1 เป็น 2:1 ร้อยละของเมทิลเอสเทอร์เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจาก 86.45 เป็น 89.33 และที่อัตราส่วนเป็น 3:1 ร้อยละของเมทิลเอสเทอร์ลดลงเหลือเพียง 69.98 อัน เนื่องจากการเพิ่มปริมาตรของตัวทำละลายรวม จะทำให้ปริมาตรโดยรวมของสารทั้งหมดใน ปฏิกิริยาเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ความเข้มข้นของตัวเร่งปฏิกิริยาที่เป็นเบสลดลง ดังนั้นร้อยละของเมทิล เอสเทอร์จึงลดลงด้วย สำหรับปฏิกิริยาที่เร่งด้วย NaOH/MgO พบว่าร้อยละของเมทิลเอสเทอร์มีค่า ใกล้เคียงกัน เมื่อเปลี่ยนแปลงอัตราส่วน โดยปริมาตรของตัวทำละลายรวมจาก 1:1 เป็น 3:1 ดังนั้น จึงเลือกใช้อัตราส่วน โดยปริมาตรของตัวทำละลายรวม PE ต่อน้ำมัน ที่ 2:1 ในการทดลองต่อไป

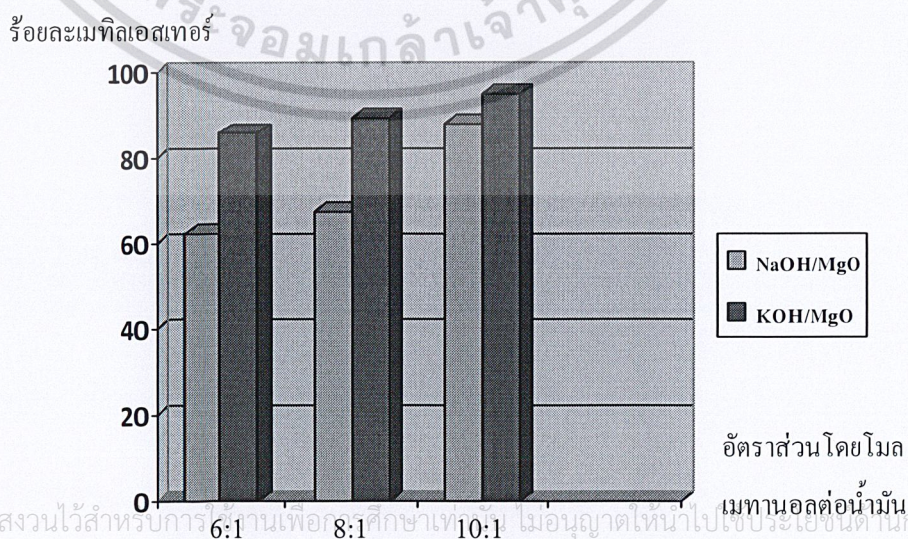
4.2.3 ผลของอัตราส่วนโดยโมลของเมทานอลต่อน้ำมัน

ในการศึกษาผลของอัตราส่วนโดยโมลของเมทานอลต่อน้ำมัน จะกำหนดให้ปริมาณตัวเร่งปฏิกิริยาเป็นร้อยละ 2 โดยน้ำหนัก อัตราส่วนโดยปริมาตรของตัวทำละลายรวม PE ต่อน้ำมันเป็น 2:1 ใช้เวลาในการทำปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ฟิเคชัน 120 นาที ที่อุณหภูมิของปฏิกิริยา 60-65 องศาเซลเซียส เร่งปฏิกิริยาคด้วย NaOH/ MgO และ KOH/ MgO โดยเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนโดยโมลของเมทานอลต่อน้ำมันเป็น 6:1, 8:1, และ 10:1 ผลการทดลองแสดงในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ศึกษาผลของอัตราส่วนโดยโมลของเมทานอลต่อน้ำมัน ที่มีผลต่อร้อยละของเมทิลเอสเทอร์เมื่อใช้ตัวเร่งปฏิกิริยา NaOH/MgO และ KOH/MgO

ตัวเร่งปฏิกิริยา	อัตราส่วนโดยโมลของเมทานอลต่อน้ำมัน	ร้อยละของเมทิลเอสเทอร์
NaOH/ MgO	6:1	62.40
KOH/ MgO	6:1	85.82
NaOH/ MgO	8:1	67.61
KOH/ MgO	8:1	89.33
NaOH/ MgO	10:1	87.96
KOH/ MgO	10:1	94.70

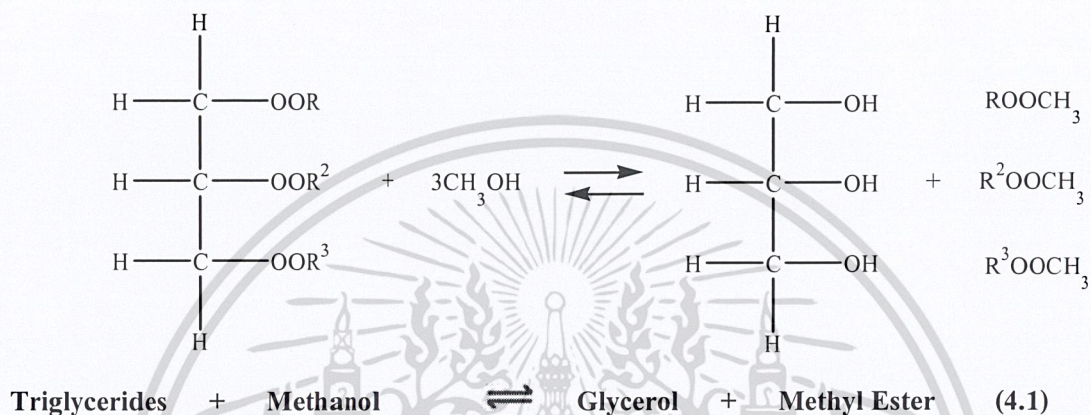
ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนโดยโมลเมทานอลต่อน้ำมัน และร้อยละของเมทิลเอสเทอร์ ดังแสดงดังรูปที่ 4.5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่เชิงพาณิชย์ การค้าไม่ว่ากรณีใดก็ตาม

รูปที่ 4.5 ผลของอัตราส่วนโดยโมลของเมทานอลต่อน้ำมันที่มีผลต่อร้อยละของเมทิลเอสเทอร์ที่ใช้

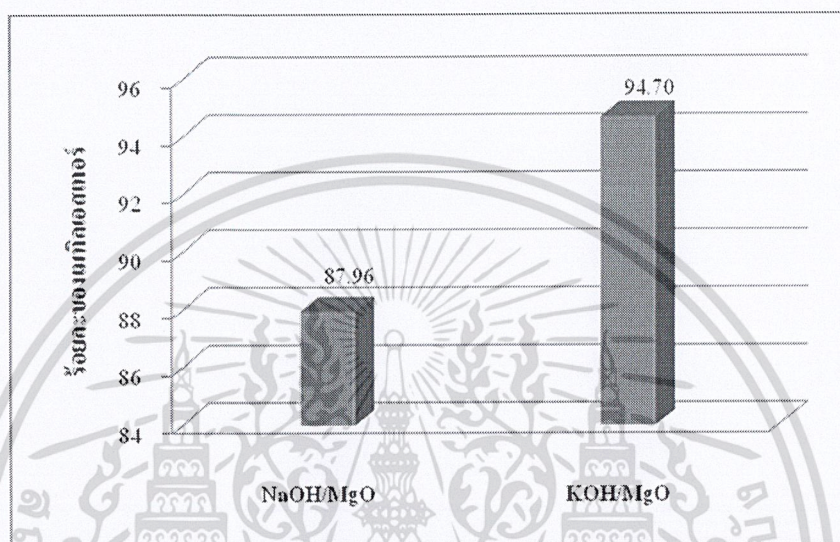
จากรูปที่ 4.5 จะเห็นได้ว่า เมื่อเพิ่มอัตราส่วนโดยโมลของเมทานอลต่อน้ำมัน จะทำให้ได้ร้อยละของเมทิลเอสเทอร์สูงขึ้น เมื่อใช้ตัวเร่งปฏิกิริยา NaOH/MgO และ KOH/MgO เมื่ออัตราส่วนโดยโมลของเมทานอลต่อน้ำมันเพิ่มขึ้น ปริมาณเมทานอลที่มากเกินไปจะสามารถทำให้ปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอริฟิเคชันซึ่งเป็นปฏิกิริยาที่ผันกลับได้เลื่อนไปทางด้านของผลิตภัณฑ์จึงส่งผลให้ได้เมทิลเอสเทอร์เพิ่มขึ้น ดังสมการ (4.1)

จากสมการที่ 4.1 จะเห็นได้ว่าจะต้องใช้ 3 โมลของเมทานอล และ 1 โมลของไตรกลีเซอไรด์เพื่อที่จะได้ 3 โมลของเมทิลเอสเทอร์กับ 1 โมลของกลีเซอรอล โดยอัตราส่วนโดยโมลเมทานอลต่อน้ำมันที่ 10:1 เป็นอัตราส่วนที่ทำให้ได้ร้อยละของเมทิลเอสเทอร์ดีที่สุดในสำหรับตัวเร่งปฏิกิริยา NaOH/MgO และ KOH/MgO และเมื่อใช้ตัวเร่งปฏิกิริยา KOH/MgO จะได้ร้อยละของเมทิลเอสเทอร์สูงกว่าการใช้ตัวเร่งปฏิกิริยา NaOH/MgO

4.2.4 ผลของชนิดตัวเร่งปฏิกิริยา

ร้อยละของเมทิลเอสเทอร์ที่ได้จากปฏิกิริยาที่ใช้ตัวเร่งปฏิกิริยา NaOH/MgO และ KOH/MgO โดยใช้อัตราส่วน โดยปริมาตรของตัวทำละลายร่วม PE ต่อน้ำมันเป็น 2:1 ที่อัตราส่วน โดยโมลของเมทานอลต่อน้ำมันเป็น 10:1 ปริมาณตัวเร่งปฏิกิริยาร้อยละ 2 โดยน้ำหนัก และเวลา ของปฏิกิริยา 120 นาที แสดงดังรูปที่ 4.6

รูปที่ 4.6 เปรียบเทียบร้อยละของเมทิลเอสเทอร์ เมื่อใช้ตัวเร่งปฏิกิริยา NaOH/MgO และ KOH/MgO ที่สภาวะของปฏิกิริยาที่เหมาะสม โดยใช้ Petroleum Ether เป็นตัวทำละลายร่วม จากรูปที่ 4.6 จะเห็นได้ว่าที่สภาวะของปฏิกิริยาที่เหมาะสม เมื่อทำการสังเคราะห์เมทิลเอสเทอร์โดยใช้ตัวเร่งปฏิกิริยา KOH/MgO จะได้รับร้อยละของเมทิลเอสเทอร์สูงกว่าการใช้ตัวเร่งปฏิกิริยา NaOH/MgO ประมาณร้อยละ 6 โดยเป็นผลมาจากตัวเร่งปฏิกิริยา KOH/MgO มีความเป็นเบสสูงกว่าตัวเร่งปฏิกิริยา NaOH/MgO เนื่องจาก KOH/MgO มีปริมาณ K_2O ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการเร่งปฏิกิริยาสูงกว่า Na_2O บนตัวเร่งปฏิกิริยา NaOH/MgO ดังแสดงในตารางที่ 4.1 ซึ่งร้อยละ โดยน้ำหนักของ K_2O และ Na_2O บนตัวเร่งปฏิกิริยาคือ 13.26 และ 7.14 ตามลำดับ ดังนั้นในการศึกษาผลของเวลาในการทำปฏิกิริยา จึงเลือกใช้ตัวเร่งปฏิกิริยา KOH/MgO ไปทำการศึกษาต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

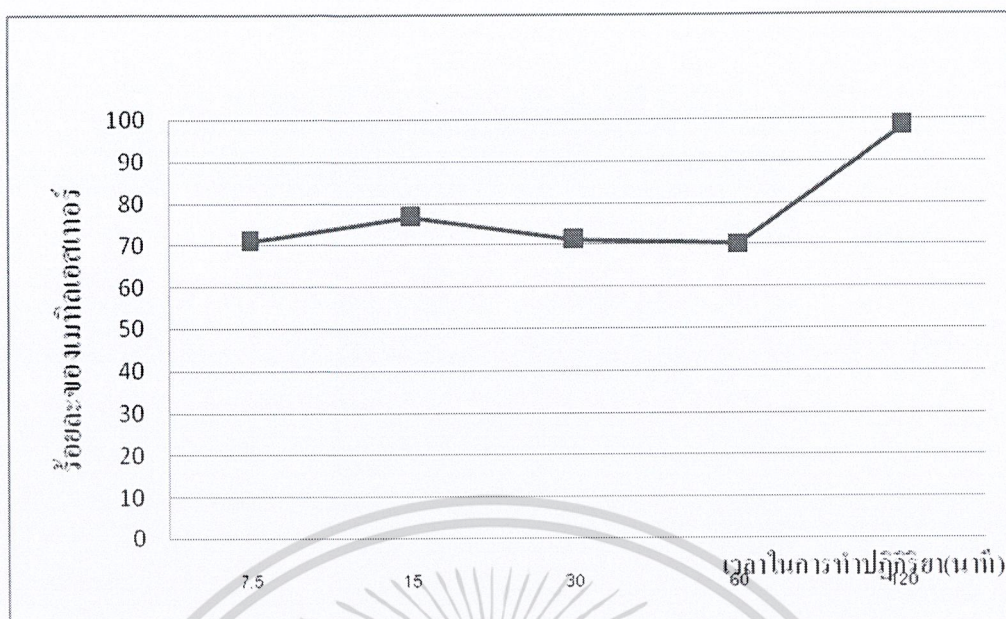
4.2.5 ผลของเวลาในการทำปฏิกิริยา

ในการศึกษาผลของเวลาในการทำปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ริฟิเคชัน จะทำการแปรเปลี่ยนเวลาในการทำปฏิกิริยาเป็น 7.5, 15, 30, 60 และ 120 นาที โดยใช้อัตราส่วนโมลของเมทานอลต่อน้ำมัน 8:1 ปริมาณตัวเร่งปฏิกิริยา KOH/ MgO ร้อยละ 2 โดยน้ำหนัก อัตราส่วนโดยปริมาตรของตัวทำละลายร่วม (PE และ MTBE) ต่อน้ำมันเป็น 2:1 ที่อุณหภูมิของปฏิกิริยา 60-65 องศาเซลเซียส ผลการทดลองแสดงดังตารางที่ 4.5 และ 4.6 ความสัมพันธ์ระหว่างเวลาที่ใช้ทำปฏิกิริยากับร้อยละของเมทิลเอสเทอร์ เมื่อใช้ตัวทำละลายร่วม PE และ MTBE แสดงดังรูปที่ 4.7 และ 4.8

ตารางที่ 4.5 ผลของเวลาในการทำปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ริฟิเคชัน ที่มี Petroleum ether (PE) เป็นตัวทำละลายร่วม โดยใช้ตัวเร่งปฏิกิริยา KOH/MgO

ตัวเร่งปฏิกิริยา	เวลาที่ใช้ในการทำปฏิกิริยา (นาที)	ร้อยละของเมทิลเอสเทอร์
KOH/ MgO	7.5	70.87
KOH/ MgO	15	76.69
KOH/ MgO	30	71.24
KOH/ MgO	60	70.20
KOH/ MgO	120	98.26

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

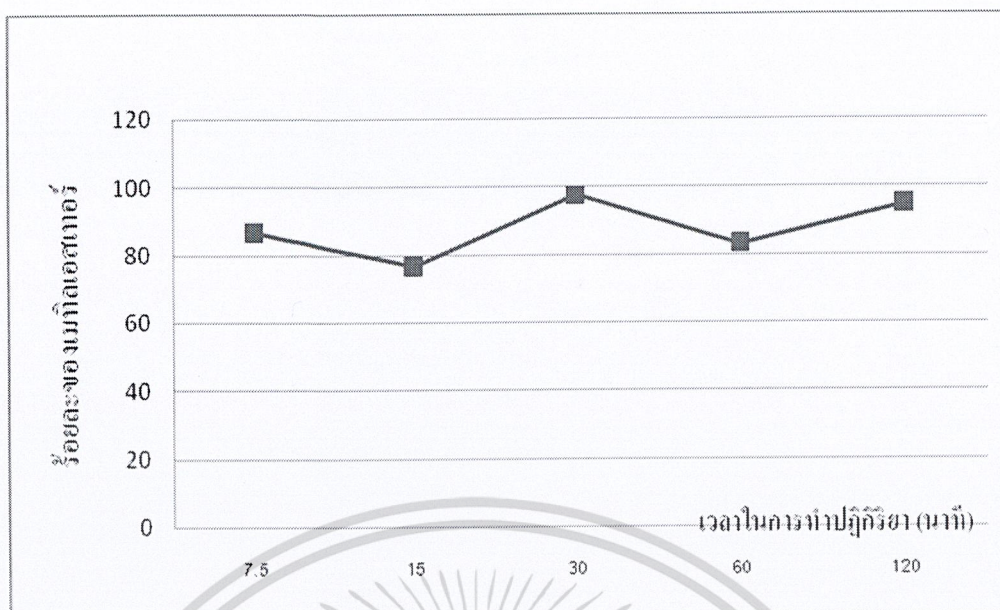
รูปที่ 4.7 ผลของเวลาในการทำปฏิกิริยาที่มีต่อร้อยละของเมทิลเอสเตอร์ เมื่อใช้ PE เป็นตัวทำละลายร่วม โดยมี KOH/MgO เป็นตัวเร่งปฏิกิริยา

รูปที่ 4.7 เมื่อใช้ตัวทำละลายร่วม Petroleum ether (PE) ในการทำปฏิกิริยาทรานส์เอสเตอร์ริฟิเคชัน ด้วยตัวเร่งปฏิกิริยา KOH/MgO จะเห็นได้ว่าร้อยละของเมทิลเอสเตอร์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเมื่อเวลาในการทำปฏิกิริยานานขึ้น ซึ่งที่เวลาของปฏิกิริยา 120 นาที ร้อยละของเมทิลเอสเตอร์จะมีค่าดีที่สุด

ตารางที่ 4.6 ผลของเวลาในการทำปฏิกิริยาทรานส์เอสเตอร์ริฟิเคชัน ที่มี Methyl t-Butyl Ether (MTBE) เป็นตัวทำละลายร่วม โดยใช้ตัวเร่งปฏิกิริยา KOH/MgO

ตัวเร่งปฏิกิริยา	เวลาที่ใช้ในการทำปฏิกิริยา (นาที)	ร้อยละของเมทิลเอสเตอร์
KOH/ MgO	7.5	86.54
KOH/ MgO	15	76.40
KOH/ MgO	30	97.58
KOH/ MgO	60	83.03
KOH/ MgO	120	94.65

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.8 ผลของเวลาในการทำปฏิกิริยาที่มีต่อร้อยละของเมทิลเอสเทอร์ เมื่อใช้ MTBE เป็นตัวทำละลายร่วม โดยมี KOH/MgO เป็นตัวเร่งปฏิกิริยา

รูปที่ 4.5 เมื่อใช้ตัวทำละลายร่วม Methyl t-Butyl Ether (MTBE) ในการทำปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ริฟิเคชัน ร่วมกับตัวเร่งปฏิกิริยา KOH/MgO พบว่าที่เวลา 120 นาที จะให้ร้อยละของเมทิลเอสเทอร์ดีที่สุด เช่นเดียวกับการใช้ตัวทำละลายร่วม PE

ดังนั้นจากกล่าวได้ว่า เมื่อใช้ตัวทำละลายร่วม Petroleum ether (PE) ปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ริฟิเคชันจะเกิดเร็วใกล้เคียงกับการใช้ตัวทำละลายร่วม Methyl t-Butyl Ether (MTBE) โดยพิจารณาจากร้อยละของเมทิลเอสเทอร์ที่มีค่าค่อนข้างสูงตั้งแต่เวลาเริ่มต้น และเวลาที่เหมาะสมในการสังเคราะห์เมทิลเอสเทอร์คือ 120 นาที ในงานวิจัยนี้จึงเลือกใช้ตัวทำละลายร่วม Petroleum Ether (PE) และเวลาในการเกิดปฏิกิริยา 120 นาที ในการทดลองต่อไป เนื่องจาก Petroleum Ether (PE) เป็นตัวทำละลายที่มีราคาถูกกว่า MTBE ดังนั้นจึงประหยัดต้นทุนในการผลิตได้

เมื่อใช้ตัวทำละลายร่วม Petroleum Ether (PE) และ Methyl t-Butyl Ether (MTBE) โดยมี KOH/MgO เป็นตัวเร่งปฏิกิริยาจะเห็นได้ว่า ร้อยละของเมทิลเอสเทอร์เพิ่มขึ้นสูงตั้งแต่เวลา 7.5 นาที และให้ร้อยละของเมทิลเอสเทอร์ดีที่สุดเมื่อเวลา 120 นาที

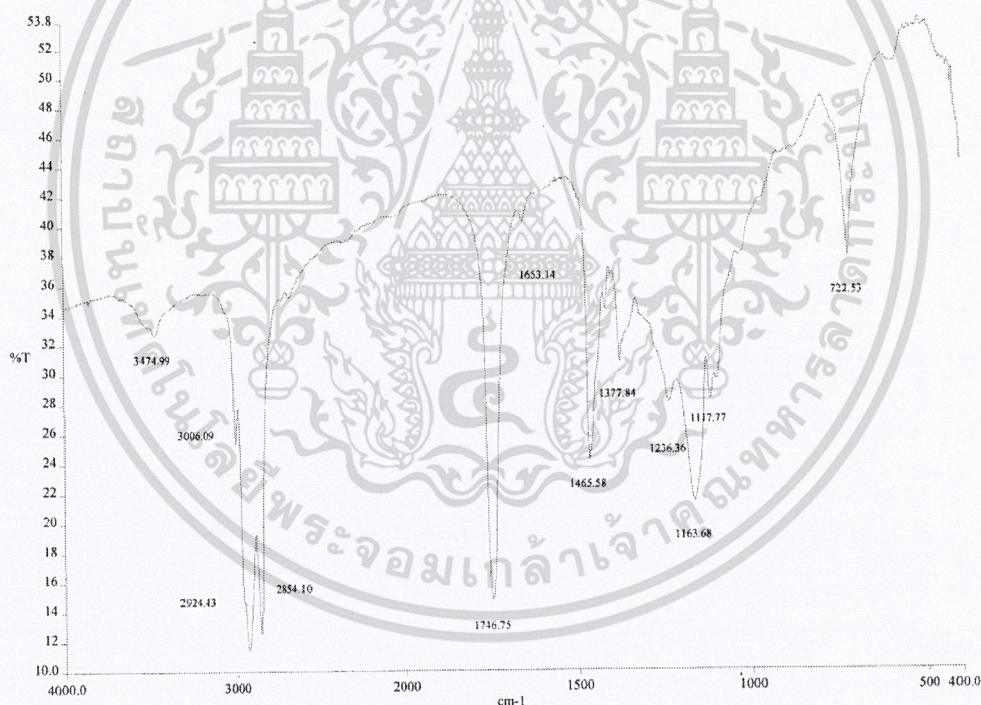
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3 การพิสูจน์เอกลักษณ์ทางเคมีและทดสอบสมบัติของเมทิลเอสเทอร์

นำเมทิลเอสเทอร์ที่สังเคราะห์ได้จากปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ริฟิเคชัน โดยใช้ตัวเร่งปฏิกิริยา NaOH/MgO และ KOH/MgO ร่วมกับตัวทำละลายร่วม Petroleum ether มาทำการพิสูจน์เอกลักษณ์ทางเคมีด้วยเทคนิคฟูเรียทรานสฟอร์ม อินฟราเรดสเปกโตรโฟโตเมทรีและเทคนิคนิวเคลียร์แมกเนติกเรโซแนนซ์สเปกโตรโฟโตเมทรี

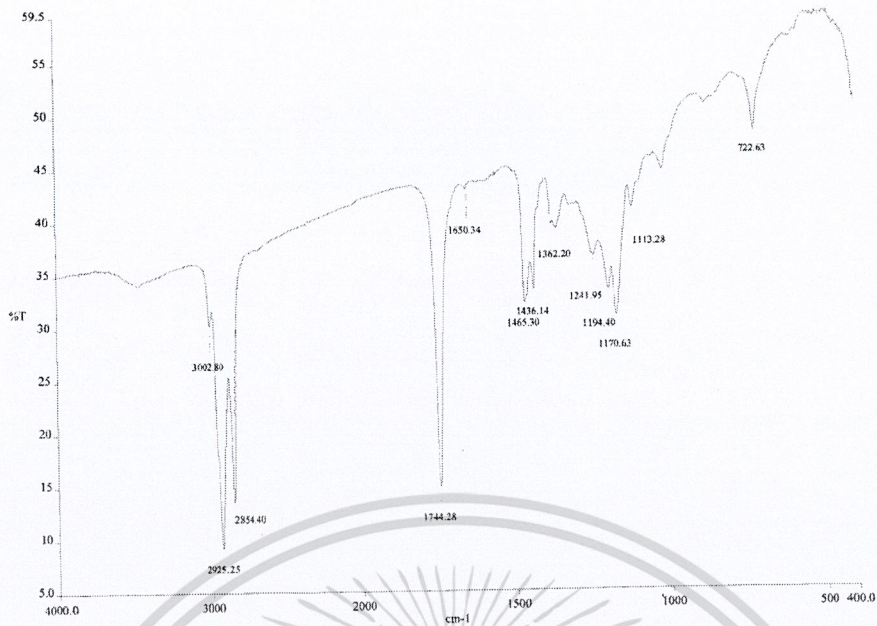
4.3.1 การพิสูจน์เอกลักษณ์ทางเคมีของเมทิลเอสเทอร์โดยเครื่องฟูเรียทรานสฟอร์ม อินฟราเรดสเปกโตรโฟโตมิเตอร์ (Fourier-Transform Infrared Spectrophotometer, FT-IR)

น้ำมันปาล์ม และเมทิลเอสเทอร์ จะถูกนำมาตรวจวัดหมู่ฟังก์ชัน ด้วยเครื่องฟูเรียทรานสฟอร์มอินฟราเรดสเปกโตรโฟโตมิเตอร์ ดังรูปที่ 4.9 – 4.11 และทำการแสดงหมู่ฟังก์ชันที่เลขคลื่นต่างๆ ดังตาราง 4.10

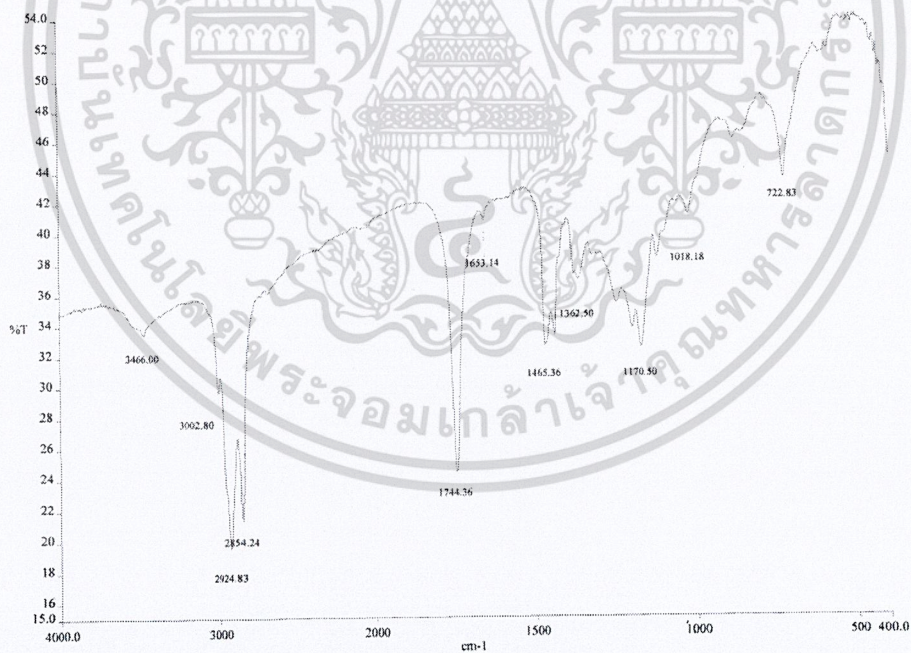

รูปที่ 4.9 สเปกตรัมน้ำมันปาล์มจากเครื่องฟูเรียทรานสฟอร์มอินฟราเรดสเปกโตรโฟโตมิเตอร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.10 สเปกตรัมของเมทิลเอสเทอร์ที่สังเคราะห์ได้จากการใช้ตัวเร่งปฏิกิริยา NaOH/MgO ปริมาณตัวเร่งปฏิกิริยาที่ร้อยละ 2 โดยน้ำหนัก ตัวทำละลายร่วมคือ ปีโตรเลียมอีเทอร์ อัตราส่วนโดยโมลเมทานอลต่อน้ำมัน 10:1 เวลาในการเกิดปฏิกิริยา 120 นาที

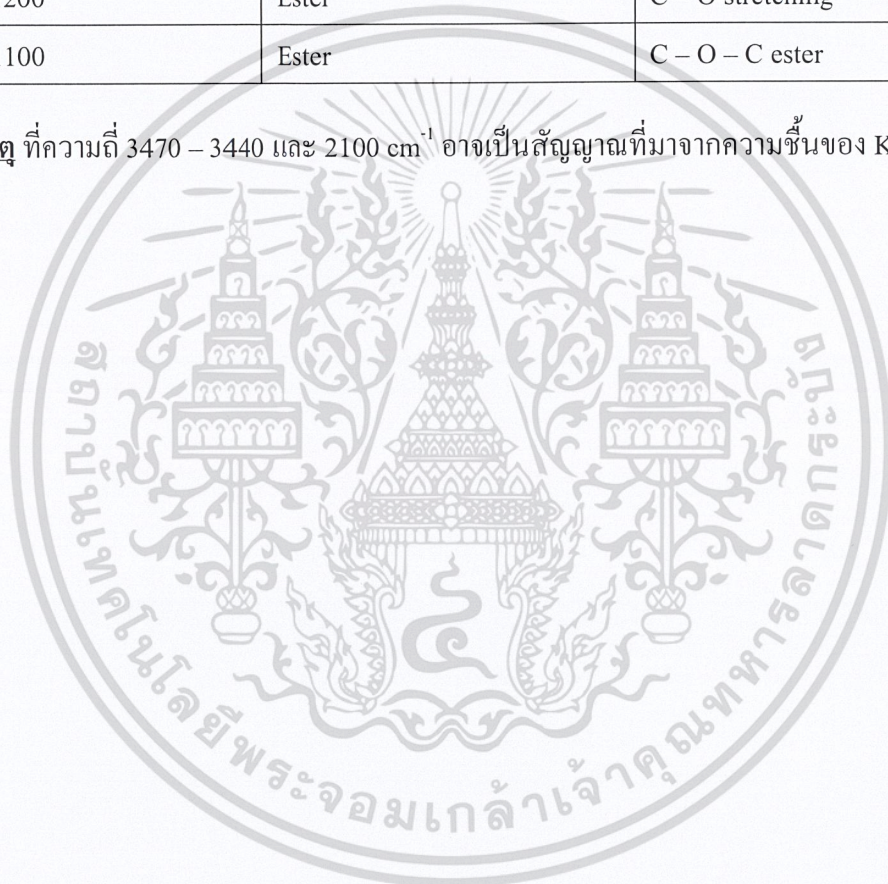
รูปที่ 4.11 สเปกตรัมของเมทิลเอสเทอร์ที่สังเคราะห์ได้จากการใช้ตัวเร่งปฏิกิริยา KOH/MgO ปริมาณตัวเร่งปฏิกิริยาที่ร้อยละ 2 โดยน้ำหนัก ตัวทำละลายร่วมคือ ปีโตรเลียมอีเทอร์ อัตราส่วนโดยโมลเมทานอลต่อน้ำมัน 10:1 เวลาในการเกิดปฏิกิริยา 120 นาที

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.7 แสดงหมู่ฟังก์ชันของน้ำมันปาล์ม และเมทิลเอสเทอร์ที่เลขคลื่นต่างๆ

เลขคลื่น (cm^{-1})	หมู่ฟังก์ชัน	หมายเหตุ
3100-3000	Alkene	Unsaturated C – H stretching
3000-2800	Alkane	Saturated C – H stretching
~1740	Ester	Carbonyl
1470 – 1400	Alkane	C – H bonding for CH_2
~1365	Alkane	C – H bonding for CH_2
1300 – 1200	Ester	C – O stretching
1250 – 1100	Ester	C – O – C ester

หมายเหตุ ที่ความถี่ 3470 – 3440 และ 2100 cm^{-1} อาจเป็นสัญญาณที่มาจากความชื้นของ KBr

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3.2 ลักษณะทางเคมีของเมทิลเอสเทอร์โดยใช้เครื่องนิวเคลียร์แมกเนติกเรโซแนนซ์ สเปกโตร

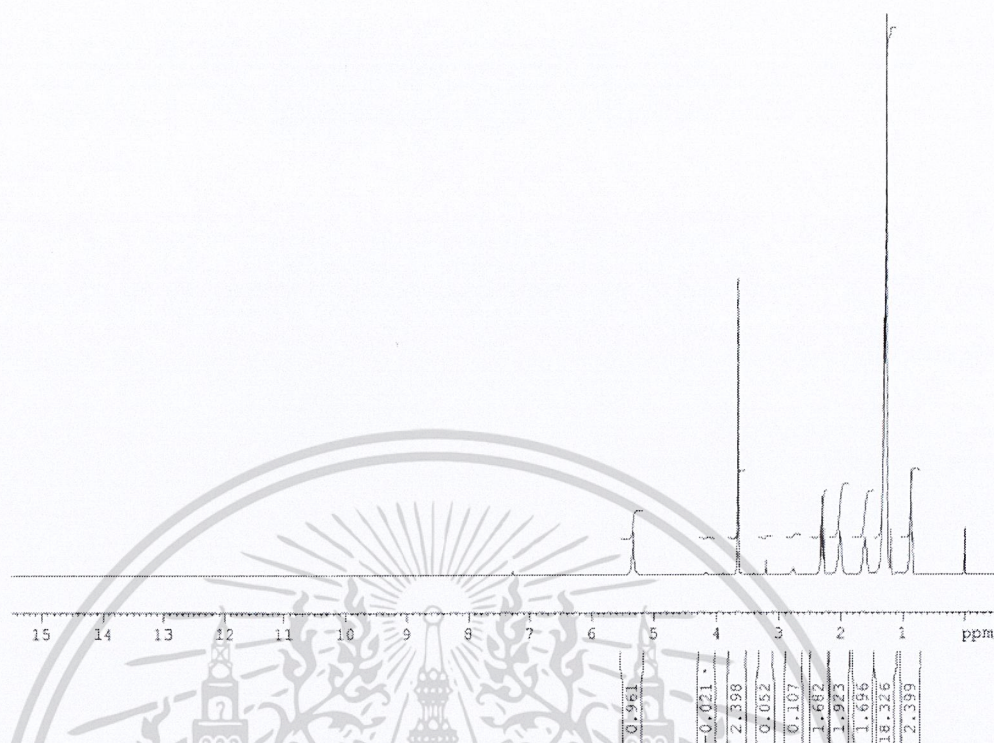
โพโตมิเตอร์ (Nuclear Magnetic Resonance Spectro Photometer, NMR)

รูปที่ 4.12 สเปกตรัมของน้ำมันปาล์มจากเครื่องนิวเคลียร์แมกเนติกเรโซแนนซ์ สเปกโตรโพโตมิเตอร์ (NMR)

จากรูปที่ 4.12 แสดงถึง $^1\text{H-NMR}$ สเปกตรัมของ เมทิล โปรตอน ($\text{CH}_3\text{-C-}$) และ เมทิลีน โปรตอน ($\text{-C-CH}_2\text{-C-}$) ที่ δ 0.85-0.88 และ 1.25-1.30 ppm, สเปกตรัมของ $\text{-CH}_2\text{-C-COO-C-}$ ที่ δ 1.61 ppm, สเปกตรัมของ $\text{-CH}_2\text{-C=C}$ ที่ δ 2.01-2.05 ppm, สเปกตรัมของ $\text{-CH}_2\text{-COO-C-}$ ที่ δ 2.28-2.33 ppm, สเปกตรัมของ $\text{-C=C-CH}_2\text{-C=C-}$ ที่ δ 2.75-2.77 ppm, สเปกตรัมของ $\text{-CH}_2\text{-OOC-R}$ และ -CH-OOC-R ที่ δ 4.11-4.17 และ 4.27-4.32 ppm, สเปกตรัมของ -CH=CH- ที่ δ 5.26-5.35 ppm

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.13 สเปกตรัมของเมทิลเอสเทอร์ที่สังเคราะห์ได้ ใช้อัตราส่วนโดยโมลเมทานอลต่อน้ำมัน 8:1 ปริมาณตัวเร่งปฏิกิริยา 2 % โดยน้ำหนัก ใช้ตัวเร่งปฏิกิริยา KOH/MgO ใช้ตัวทำละลายร่วม Petroleum ether (PE) ใช้เวลาในการทำปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ฟิเคชัน 2 ชั่วโมง ที่อุณหภูมิของปฏิกิริยา 60-65 องศาเซลเซียส จากเครื่องนิวเคลียร์แมกเนติกเรโซแนนซ์ สเปกโตรโฟโตมิเตอร์

จากรูปที่ 4.13 แสดงถึง $^1\text{H-NMR}$ สเปกตรัมของ เมทิลโปรตอน ($\text{CH}_3\text{-C-}$) และ เมทิลีนโปรตอน ($\text{-C-CH}_2\text{-C-}$) ที่ δ 0.85-0.89 และ 1.25-1.30 ppm, สเปกตรัมของ $\text{-CH}_2\text{-C-COO-C-}$ ที่ δ 1.59-1.64 ppm, สเปกตรัมของ $\text{-CH}_2\text{-C=C}$ ที่ δ 2.00-2.01 ppm, สเปกตรัมของ $\text{-CH}_2\text{-COO-C-}$ ที่ δ 2.27-2.32 ppm, สเปกตรัมของ $\text{-C=C-CH}_2\text{-C=C-}$ ที่ δ 2.71-2.78 ppm, สเปกตรัมของ เมทิลเอสเทอร์ (-R-COO-CH_3) ที่ δ 3.65 ppm, สเปกตรัมของ -CH=CH- ที่ δ 5.33-5.35 ppm

จากการเปรียบเทียบ NMR สเปกตรัมในรูปที่ 4.12 – รูปที่ 4.13 จะเห็นว่า เมื่อนำน้ำมันปาล์ม มาทำปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ฟิเคชันกับเมทานอล จะพบว่าตำแหน่งโปรตอนของ $\text{-CH}_2\text{-OOC-R}$ และ -CH-OOC-R ในโมเลกุลของไตรกลีเซอไรด์ที่ δ 4.11-4.17 และ 4.27-4.32 ppm หายไปเกิดเป็นตำแหน่งโปรตอนของ -R-COO-CH_3 ในโมเลกุลของเมทิลเอสเทอร์ขึ้นมาแทนที่ δ 3.63 ppm สำหรับที่สถานะอื่นๆ ผลที่ได้เป็นไปในทางเดียวกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปผลการทดลองและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการทดลอง

งานวิจัยนี้เป็นการผลิตไบโอดีเซลจากน้ำมันปาล์มและเมทานอลด้วยปฏิกิริยาทรานเอสเทอร์ริฟิเคชัน โดยใช้เกลือของโลหะแอลคาไลน์บนแมกนีเซียมออกไซด์เป็นตัวเร่งปฏิกิริยา ได้แก่ ตัวเร่งปฏิกิริยาโซเดียมไฮดรอกไซด์บนแมกนีเซียมออกไซด์ (NaOH/ MgO) และตัวเร่งปฏิกิริยาโพแทสเซียมไฮดรอกไซด์บนแมกนีเซียมออกไซด์ (KOH/ MgO) จากการศึกษาตัวแปรที่มีผลกระทบต่อร้อยละของเมทิลเอสเทอร์ที่สังเคราะห์ได้ พบว่า

- 1.) ชนิดของตัวทำละลายที่เหมาะสมคือ ปิโตรเลียมอีเทอร์ (PE) เนื่องจากให้ร้อยละของเมทิลเอสเทอร์สูงกว่า เมทิลเทอร์เชียรีบิลทิลอีเธอร์ (MTBE) เตตระไฮโดรฟูแรน (THF) และเมทิลเอทิลคีโตน (MEK) โดยปิโตรเลียมอีเทอร์สามารถช่วยให้เกิดปฏิกิริยาทรานส์เอสเทอร์ริฟิเคชันได้ดี และราคาถูกเมื่อเทียบกับตัวทำละลายร่วมชนิดอื่นๆ
- 2.) ตัวเร่งปฏิกิริยาโพแทสเซียมไฮดรอกไซด์บนแมกนีเซียมออกไซด์ (KOH/MgO) สามารถเร่งปฏิกิริยาได้ดีกว่าตัวเร่งปฏิกิริยาโซเดียมไฮดรอกไซด์บนแมกนีเซียมออกไซด์ (NaOH/MgO) เนื่องจากให้ร้อยละของเมทิลเอสเทอร์ที่สูงกว่า
- 3.) สภาวะที่เหมาะสมในการสังเคราะห์ไบโอดีเซล และให้ร้อยละของเมทิลเอสเทอร์ดีที่สุด คือ ใช้อัตราส่วนโดยโมลของเมทานอล ต่อน้ำมันพืชเท่ากับ 10:1 ปริมาณตัวเร่งปฏิกิริยา 2 % โดยน้ำหนัก ที่อุณหภูมิ 60-65 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 2 ชั่วโมง โดยใช้ตัวเร่งปฏิกิริยาโพแทสเซียมไฮดรอกไซด์บนแมกนีเซียมออกไซด์ (KOH/ MgO) และใช้ตัวทำละลายร่วมปิโตรเลียมอีเทอร์ (PE) เลือกใช้อัตราส่วนโดยปริมาตรของตัวทำละลายร่วม ต่อน้ำมัน ที่ 2:1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2 ข้อเสนอแนะ

- 1.) ควรนำเมทิลเอสเทอร์ที่สังเคราะห์ได้ไปวิเคราะห์สมบัติทางเชื้อเพลิง เช่น ความหนืด จุดวาบไฟ จุดไหลเท ค่าความร้อน ค่าความเป็นกรด และเลขไอโอดีน เพื่อตรวจสอบว่า เมทิลเอสเทอร์ที่สังเคราะห์ได้มีสมบัติทางเชื้อเพลิงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานของไบโอดีเซลหรือไม่
- 2.) ควรทำการศึกษาผลของตัวทำละลายร่วม ในการสังเคราะห์เมทิลเอสเทอร์โดยไม่เติมตัวเร่งปฏิกิริยา และควรศึกษาผลของตัวเร่งปฏิกิริยา ในการสังเคราะห์เมทิลเอสเทอร์โดยไม่เติมตัวทำละลายร่วม
- 3.) ควรนำไบโอดีเซลที่ได้มาทดสอบผสมกับน้ำมันดีเซลเพื่อใช้กับเครื่องยนต์จริง
- 4.) ควรนำตัวเร่งปฏิกิริยาไปวิเคราะห์ด้วยเทคนิคขั้นสูง เช่น การวิเคราะห์หาพื้นที่ผิวโดยใช้เครื่องวิเคราะห์พื้นที่ผิวด้วยวิธี BET (Brunauer –Emmett-Teller)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

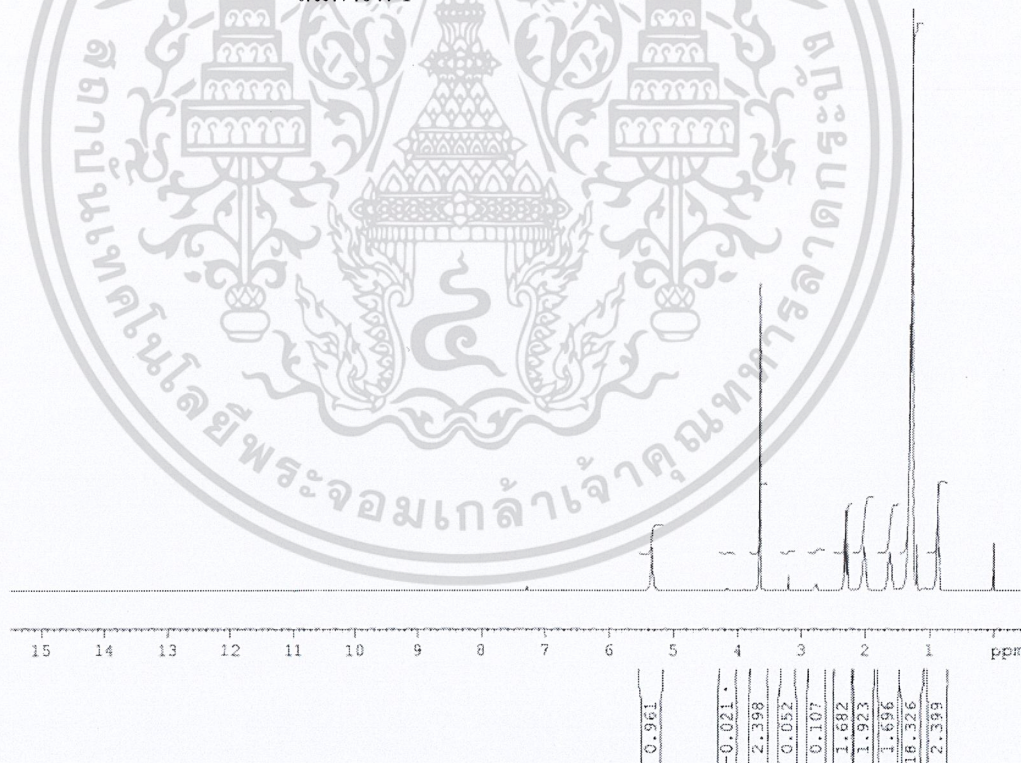
- [1] <http://www.region1.m-energy.go.th/data/biodeseil.html>
- [2] <http://www.eco-agrotech.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=485094&Ntype=2>
- [3] ร.ต. หลิง ฐัฐมณฑน์ ลีจินดา. [Online] . Available:
<http://www.bloggang.com/viewblog.php?id=pow03&date=15-09-2008&group=2>
 &blog=1
- [4] D.G.B. Boocock, S.K. Konar, V. Mao, H. Sidi, **Biomass Bioenergy** .11(1996) 43-50.
- [5] G.Guan, K. Kusakebe, N. Sakurai, K.Moriyama, **Chem.Lett.** 36(2007) 1408-1409.
- [6] คมสัน หุตะแพทย์, สุัทสนา กำเนิดทอง, กำพล กาหลง และฉัฐภูมิ สุดแก้ว. 2550. **ทำไบโอดีเซลใช้เอง**. หน้า5,23,32. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เกษตรกรรมธรรมชาติ.
- [7] Ma F., Hanna M.A. **Biodiesel Production: A Review**. Bioresource Technology, 70 (1999) 1-15.
- [8] Schuchardt U., Sercheli R., Vargas R.M. **Transesterification of vegetable oils: a review**. J Bras Chem Soc, 9(1998) 199-210.
- [9] จตุพร วิทยาคณ และนุรักษ์ กฤษดานุรักษ์. 2547. **การเร่งปฏิกิริยา: พื้นฐานการประยุกต์**. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- [10] ประกาศกรมธุรกิจพลังงาน เรื่อง กำหนดลักษณะและคุณภาพของไบโอดีเซลประเภทเมทิลเอสเทอร์ของกรดไขมัน พ.ศ. 2550 [Online]. Available:
<http://www.dede.go.th/dede/index.php?id=351>
- [11] Ratre, P. **Biodiesel Production from Palm Oil with Co-solvent**. D.Sc(2008) 95 pp.
- [12] Guoqing, G., Nozomi, S., Katsuki, K. **Synthesis of biodiesel from sunflower oil at room temperature in the presence of various cosolvents**. Chemical Engineering Journal 146(2009) 302-306
- [13] ชาตรี เกรียงยะกุล, ทรานซ์เอสเทอร์ฟิเคชันที่ใช้เบสเป็นตัวเร่งปฏิกิริยาของปาล์มสเตียรีนในวัฏภาคเดียวเติมไปเป็นไบโอดีเซล, 86หน้า.
- [14] เพียงพิศ วงศ์ฉินิต, กฤษดา แก้วยก, อรวรรณ อยู่แท้กุล, ศึกษากระบวนการสังเคราะห์น้ำมันดีเซลชีวภาพจากน้ำมันทอดใช้แล้ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ก.

1. การคำนวณร้อยละของเมทิลเอสเทอร์ (%methyl ester) จากไฮโดรเจนนิวเคลียร์แมกเนติกเรโซแนนซ์ สเปกตรัม (H^1 -NMR)

ตัวอย่างการคำนวณ ที่สภาวะในการสังเคราะห์น้ำมันไบโอดีเซล ใช้ น้ำมันปาล์ม 50 กรัม อัตราส่วนโดยโมลเมทานอลต่อน้ำมันเท่ากับ 8:1 และ ปริมาณตัวเร่งปฏิกิริยา 2 % โดยน้ำหนัก และที่อุณหภูมิ 60 - 65 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 2 ชั่วโมง โดยใช้ตัวเร่งปฏิกิริยา โพแทสเซียมไฮดรอกไซด์บนแมกนีเซียมออกไซด์ (KOH/MgO) และใช้ตัวทำละลายร่วมปีโตรเลียมอีเทอร์ (PE) การคำนวณหาร้อยละของเมทิลเอสเทอร์ สามารถหาได้จากไฮโดรเจนนิวเคลียร์แมกเนติกเรโซแนนซ์ สเปกตรัม (H^1 -NMR) ในรูปที่ ก.1 และ สมการที่ 1

รูปที่ ก.1 สเปกตรัมของน้ำมันไบโอดีเซลจากเครื่องนิวเคลียร์แมกเนติกเรโซแนนซ์ สเปกโตรโฟโตมิเตอร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

$$\% \text{ Yield} = \frac{100 \times [2 \times \text{integration value of } -\text{OCH}_3]}{[3 \times \text{integration value of } \alpha\text{-CH}_2]}$$

สมการที่ 1 สมการคำนวณหาร้อยละของเมทิลเอสเทอร์

$$\text{จากสมการ } \% \text{ Yield} = 100 \times [(2 \times 2.398) / (3 \times 1.689)]$$

$$= 94.65 \%$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้